

aqua impletam, ex qua biberent habebant. Nullos domorum pagos, nulla tigurina gens hæc habent, præterquam folia grandia quadam, sub quibus à solis feruore, sed non ab imbribus se protegunt: propter quod autumnabile est, quòd parum in terra illa pluitet. Quum autem ad piscandum mare adierint, folium unum adeo grande secum quisque piscaturus effert, ut in illo in terram defixo, & ad solis meatum uersato, sub illius umbra aduersus æstum totum se abscondat. Hæc in insula quam multa uariorum generum animalia sunt, quæ omnia aquam lutulentam bibunt. Videntes autem quod in ea commodi nihil nancisceremur, nos relicta illa aliam quandam insulam tenuimus: in quam nos ingredienti, & recentem unde biberemus aquam inuestigantes, putantes interim ipsam eandem terram à nullis esse habitatam, propterea quòd in ea neminem inter adueniendum prospexeramus, dum per arenam deambularem, uestigia pedum quam magna nonnulla uidimus, ex quibus censuimus, quod si eisdem pedibus reliqua membra respondebant, homines in eadem terra grandissimi habitabant. Nobis autem ita per arenam deambulantibus, uiam unam in terram deducentem comperimus, secundum quam nouem de nobis euntes, insulam ipsam inuisere paruimus, ob id quòd non quam spatiosam illam, nec quam multas in ea habitare gentes existimauius. Pererrata igitur secundum eandem uiam una fere leuca, quinque in cõualle quadam, quæ populatæ apparebant, uidimus casas: in quas introentes quinque in illis reperimus mulieres, uetulas, uidelicet, duas & iuenculas tres: quæ quidem omnes sic statura proceræ erant, ut inde ualde miraremur. Hæc autem protinus ut nos intuitæ sunt, adeo stupefactæ permanerunt, ut aufugendi animo penitus deficerent. Tum quæ uetula ipsa lingua eorum nobiscum blandiuscule loquentes, & sese omnes in casam unam recipientes, per multa nobis de suis uictualibus obtulerunt. Eadem uero omnes longissimo uero statura grandiores erant, & quidem æque grandes ut Franciscus de Albicio, sed meliore quam nos sumus proportionem compactæ. Quibus ita comperitis, post hæc unam conuenimus, ut iuenculis ipsis per uim arreptis, eas in Castilia quasi rem admirandam abduceremus: in qua deliberatione nobis existentibus, ecce triginta sex, uel circiter uiri, multo quam fœminæ ipsæ altiores, & adeo egregie compositi, ut illos inspicere delectabile foret, casam ipsam introire occæperunt: propter quos tanta tunc affecti fuimus animi turbatione, ut satius apud nauiculas nostras quam cum tali gente esse duxissemus. Hi etenim ingentes arcus & sagittas, necnon & sudes perticasque magnas instar clauarum ferebant. Qui ingressi loquebantur quoque inter se mutuo, ac si nos comprehendere uellent. Quo tali periculo percepto, diuersa etiam inter nos tunc fecimus consilia: unis ut illos in ipsa eadem casa

inuaderemus: alijs uero nequaquam, sed foris potius & in platea: & alijs, ut nusquam aduersus eos pugnam quæreremus, donec quid agere uellent intelligeremus, asseuerantibus. Inter quæ consilia casam illam simulate exiimus, & ad naues nostras remeare occæpimus: ipsi que quantus est lapidis iactus, mutuo semper loquentes nos insequuti sunt, haud minore quam nos, ut autumo, repedantes formidine, quum nobis manentibus ipsi quoque eminus manerent, & nisi nobis ambulatibus nõ ambularent. Quum uero ad naues nostras pertigissemus, & in illas ex ordine introiremus, mox omnes in mare profilierunt, & quam multas post nos sagittas suas iaculati sunt, sed tunc eos perpaucum metuebamus: nam tunc machinarum nostrarum duas in eos, potius ut terrerentur quam ut interirent, emisimus. Quarum quidem tumultu percepto, omnes confestim in montem unum propinquum fuga abierunt. Et ita ab eis erepti fuimus, discessimusque pariter. Hi omnes nudi, ut de prioribus habitum est, eunt: appellauimusque in insulam illam Gigantum, ob proceritatem eorum, in insulam. Nobis autem ulterius, & à terra paulo distantius transfremigantibus sæpius interdum cum eis pugnasse nobis accidit, ob id quòd quicquam à tellure sua sibi tolli nequaquam permittere uellent. Et utique quidem repetundæ Castiliæ propositum iam nobis in mentem subierat, ob id potissimum, quòd uno iam ferè anno in mari perstiteramus, nec nisi tenuem alimentorum necessariorumque aliorum munitionem retinebamus. Quæ quidem adhuc ex uehementibus, quos pertuleramus, solis caloribus iam contaminata inquinataque erant, quum ab exitu nostro à Campiuidis insulis usque tunc continue per torridam nauigassemus zonam, & tuansuersim per lineam æquinoctialem bis, ut præhabitum est. In qua quidem uoluntate nobis perseverantibus, nos à laboribus subleuare nostris sanctifico complacuit spiritui: nempe receptum quempiam pro rursus nouandis naualibus nostris nobis quærentibus, ad gentem quandam peruenimus, quæ nos cum maxima suscepit amicitia, & quam quidem unionum perlarum ue orientaliu comperimus in numero maximo tenere. Propter quod quadraginta & septem diebus ibi perstitimus, & centum, decem & nouem unionum marchas, pretio, ut æstimabamus, quadraginta non superante ducatos, ab eis comparauimus. Nam nolas, specularia, crySTALLINOSQUE nonnullos, nec non leuissima electri folia eis tantum propter ea tradidimus. Nempe quotquot quilibet eorum obtineret uniones, eos pro sola nola donabat. Didicimus quoque interdum ab eis, quomodo & ubi illos piscarentur: qui & quidem ostreolas, in quibus nascuntur, nobis plures largiti sunt. Et pariter nonnullas mercati fuimus: ubi in quibusdam centum & triginta uniones, in quibusdam uero non totidem reperiebantur. Nouerit que maie,

stas uestra,

stas uestra, quod nisi permutari sint, & à conchilijs in quibus gignuntur, per sese excidant, omnino perfecti non sunt. Quinimo in breui, ut sæpius ipse expertus sum, emarcescunt, & in nihil redacti sunt. Quum uero maturi fuerint, in ostrea ipsa inter carnes, præter id quod ipsis carnibus hæreant, se separant: & huiuscemodî optimi sunt. Effluxis igitur quadraginta & septem diebus, necnon gente illa, quam nobis plurimum amicam effeceramus, relicta, hinc ab eis excessimus, ob plurimarum rerum nostrarum indigentiam, uenimusque ad Antigliæ insulam, quam paucis nuper ab annis Christophorus Columbus discooperuit, in qua reculas nostras ac naualia reficiendo, mensibus duobus & diebus totidem permansimus, plures interdum Christicolarum inibi conuersantium contumelias perpetendo, quas, prolixus ne nimium fiam, hic omitto. Eandem uero insulam uigesima secunda Iulij deserentes, percursa unius mensis cum medio nauigatione, Calitium tandem portum octauo mensis Septembris subiimus: ubi cum honore profectûque suscepti fuimus. Et sic per dei placitum finem nostra cepit secunda nauigatio.

AMERICI VESPÛTII NAVIGATIO TERTIA.

1501

ME in Sibillia existente, & à pœnis atque laboribus, quos inter præmemoratas pertuleram nauigationes, paulisper requiescente, desiderantèque post hæc in perlarum terram remeare, fortuna fatigationum mearum nequam adhuc satura, serenissimo illi domino Emanueli Portugalliæ regi misit in cor, nescio ut quid, ut destinato nuntio literas regales suas ad me transmitteret, quibus plurimum rogabat, ut ad eum apud Lisbonam celerius me transferrem: ipse etenim mirabilia mihi plurima faceret. Super qua re nondum tunc deliberauî: quinimo ei per eundemmet nuntium, me minus bene dispositum, & tunc male habere significauî. Verum si quandoque reconualescerem, & maiestati eius regiæ meum forsan complaceret obsequium, omnia quæcunque uellet ex animo perficerem. Qui rex percipiēs, quod me ad se tunc traducere nequirem, Iulianum Bartholomæum locundum, qui tunc in Lisbona erat, rursus ad me destinauit cum cõmissione, ut omnibus modis me ad eundem regem secum perduceret. Propter cuius Iuliani aduentum & preces coactus tunc fui ad regem ipsum meare: quod qui me nouerant omnes, malum esse iudicarunt. Et ita à Castilia, ubi honor mihi non modicus exhibitus extiterat, ac rex ipse Castiliæ existimationem de me bonam conceperat, profectus sum: & quod deterius fuit, hospite in salutato, ac mox coram ipso rege domino Emanuele meo

ipsum obtuli. Qui rex de aduentu meo non paruam uisus est concepisse lætitiã, plurimum me interdum rogitans, ut unã cum tribus eius conseruantia nauibus, quæ ad exeundum, & ad nouarũ terrarum inquisitionem præparatæ erant, proficisci uellem: & ita, quia regum preces præcepta sunt, ad eius uotum consensi.

Tempus profectiois tertia.

Igitur ab hoc Lisbonæ portu cum tribus conseruantia nauibus die Maij decima M. D. I. abeuntes, cursum nostrum uersus magnæ Canariæ insulas arripuimus, secundum quas & ad earum prospectum instanter enauigantes, idem nauigium nostrum collateraliter secundum Aphricam occidentem uersus sequuti fuimus. Vbi piscium quorundam, quos Parghi nuncupant, multitudinem maximam in æquore prendidimus, tribus inibi diebus moram facientes. Exinde autem ad partem illam Æthiopiæ, quæ Bessilica dicitur, deuenimus: quæ quidem sub torrida zona posita est, & super quam quatuordecim gradibus se septentrionalis erigit polus in climate primo: ubi diebus undecim nobis de lignis & aqua prouisionem parantes restitimus, propter id quod Austrum uersus per Atlanticum pelagus nauigandi mihi inesset affectus. Itaque portum Æthiopiæ illum post hæc relinquentes, tunc per Lebecium uentum in tantum nauigauimus, ut sexaginta & septem infra dies insulæ cuidam applicuerimus, quæ insula septingentis à portu eodem leucis ad Lebecij partem distaret. In quibus quidem diebus peius perpeffi tempus fuimus, quàm unquam in mari quisquam antea pertulerit, propter uentorum nimborum ue impetus, qui quamplurima nobis intulere grauamina, ex eo quòd nauigium nostrum lineæ præsertim æquinoctiali continue iunctum fuit. In ibiq; in mense Iunio hyems extat, ac dies noctibus æquales sunt, atque ipsæ umbræ nostræ continue uersus meridiem erant. Tandem uero omnitonanti placuit nouam unam nobis ostendere plagam, decima septima, scilicet, Augusti, iuxta quam, leuca sepositi ab eadem cum media, restitimus, & postea assumptis cymbis nonnullis in ipsam uisuri si inhabitata esset, profecti fuimus. Quam & quidem incolas plurimos habitare reperimus, qui bestijs prauiores erant, quemadmodum maiestas regia uestra posthæc intelliget. In hoc uero introitus nostri principio gentem non percepimus aliquã, quamuis oram ipsam per signa plurima, quæ uidimus, populo multo repletã esse intellexerimus. De qua quidẽ ora pro ipso serenissimo Castiliæ rege possessorium cepimus, inuenimusq; illam multum amcenã ac uiridem esse, & apparentiæ bonæ. Est autem extra lineã æquinoctialem Austrũ uersus quinq; gradibus: & ita eadem die ad naues nostras repedauius. Quia uero lignorum & aquæ penuriam patiebamur, concordauimus iterũ in terrã altera die reuerti, ut uobis de necessarijs prouideret

prouideremus: in qua quidem nobis extantibus, uidimus stantes in unius
 montis cacumine gentes, quæ deorsum descendere non auderent, erantq;
 nudi omnes, necnon consimilis effigiei colorisq;, ut de superioribus habi-
 tum est. Nobis autem sacagentibus, ut nobiscum conuersatum accederent,
 non sic securos eos efficere ualuimus, ut de nobis adhuc non diffiderent.
 Quorum obstinatione proteruiacq; cognita, ad naues sub noctem remeau-
 imus, relictis in terra, uidentibus illis, nolis speculisq; nonnullis, ac rebus a-
 lijs. Quumq; nos in mari eminus esse prospicerent, omnes de ipso monte
 propter reculas quas reliqueramus descenderunt, plurima inter se admira-
 tionis signa facientes. Nec tunc de aliquo, nisi de aqua nobis prouidimus.
 Crastino autem effecto mane, uidimus è nauibus gentem eandem nume-
 ro quàm antea maiorem, passim per terram ignes fumosq; facientem: un-
 de nos existimantes, quòd nos per hoc ad se inuitarent, iuimus ad eos in
 terram, ubi tunc populum plurimum aduenisse conspeximus, qui tamen à
 nobis longe seipsum tenebant, signa facientes interim nonnulla, ut cum eis
 interius in insulam uaderemus. Propter quod factum est, ut ex Christico-
 lis nostris duo protinus ad hoc parati, periculo ad tales eundem semetipsum
 exponerent, ut quales gentes ipsi forent, aut si quas diuitias specièsue aro-
 maticas ullas haberent, ipsi cognoscerent. Quapropter in tantum nauium
 prætorum rogauerunt, ut eis quod postulabant annueret. Tum uero illi
 ad hoc sese accingentes, necnon plerasque de rebus suis minutis secum su-
 mentes, ut inde à gentibus eisdem mercarentur alias, abierunt à nobis, data
 conditione, ut ad nos post quinque dies ad summum remeare solliciti essent:
 nos etenim illos tamdiu expectaremus. Et ita tunc iter suum in terram arri-
 puerunt, atque nos ad naues nostras regressum cepimus, ubi expectando
 eos diebus octo perstitimus: in quibus diebus gens permulta noua dietim
 ferè ad plagam ipsam adueniebat, sed nusquam nobiscum colloqui uolue-
 runt. Septima igitur aduentante die nos in terram ipsam iterum tendentes,
 gentem illam mulieres suas omnes secum adduxisse reperimus. Quàm ue-
 ro primum illuc peruenimus, mox ex eisdem uxoribus suis ad colloquen-
 dum nobiscum quamplures miserunt, foeminis tamen eisdem non satis de
 nobis confidentibus. Quod quidem nos attendentes, concordauimus ut iu-
 uenem unum è nobis, qui ualidus agilisq; nimium esset, ad eas quoq; trans-
 mitteremus: & tunc ut minus foeminæ eadem metuerent, in nauiculas no-
 stras introiuimus. Quo egresso iuene, quum seipsum inter illas immiscuis-
 set, ac illæ omnes circūstantes cōtingerent palparentq; eum, & propter eum
 non parum admirarentur: ecce interea de monte foemina una uallum ma-
 gnum manu gestās aduenit: quæ postq; ubi iuuenis ipse erat appropiauit,
 tali eum ualli sui ictu à tergo percussit, ut subito mortuus in terrā concideret:
 quæ confestim mulieres aliæ corripientes, illum in montem à pedibus pertra-
 xerunt

xerunt, uiriq; ipsi qui in monte erant, ad litus cum arcibus & sagittis aduenientes, ac sagittas suas in nos conijcientes, tali gentem nostram affecerunt stupore, ob id quod nauiculæ illæ in quibus erant, harenam nauigando radebant, nec celeriter aufugere tunc poterant, ut sumendorum armorum suorum memoriam nemo tunc haberet: & ita quamplures contra nos sagittas suas eiaculabantur. Tum uero in eos quatuor machinarum nostrarum fulmina, licet neminem attingentia, emisimus. Quo audito tonitruo, omnes cursim in montem fugerunt, ubi mulieres ipsæ erant, quæ iuuenem nostrum quem trucidauerunt, nobis uidentibus in frustra secabant, necnō frustra ipsa nobis ostentantes, ad ingentem quem succenderant ignem torrebant, & deinde post hæc manducabant. Viri quoque ipsi signa nobis similiter facientes, geminos Christicolas nostros alios se pariter peremisse manducasseq; insinuabant: quibus, qui & utique uera loquebantur, in hoc ipso credidimus. Cuius nos improperij uehementius piguit, quum immanitatem quam in mortuum exercebant, oculis intueremur ipsi proprijs. Quam obrem plures quàm quadraginta de nobis in animo stabiliueramus, ut omnes pariter terram ipsam impetu petentes, tam immane factum, tamq; bestialem ferociam uindicatum uaderemus. Sed hoc ipsum nobis Nauiprætor non permisit: & ita tam magnam ac tam grauem iniuriam passi, cum maleuolo animo, & grandi opprobrio nostro, efficiente hoc Nauipræceptore nostro, impunitis illis abscessimus. Postquam autem terram illam reliquimus, mox inter Leuantem & Serocum uentum, secundū quos se continet terra, nauigare ocepimus, plurimos ambitus, plurimosq; gyros interdum sectantes: quibus durantibus gentes non uidimus, quæ nobiscum praticare, aut ad nos appropinquare uoluerint. In tantum uero nauigauimus, ut tellurem unam nouam, quæ secundum Lebecium se porrigeret, inuenerimus. In qua quum campum unum circuiuissemus, cui sancti Vincentij campo nomen indidimus, secundum Lebecium uentum post hæc nauigare ocepimus: distatq; idem sancti Vincentij campus à priore terra illa, ubi Christicolæ nostri extiterunt interempti, centum quinquaginta leucis ad partem leuantis: qui & quidem campus octo gradibus extra lineam æquinoctialem uersus Austrum est. Quum igitur ita uagantes iremus, quadam die copiosam gentium multitudinē, nos nauiumq; nostrarū uastitatē mirantiū, in terra una alia esse conspeximus, apud quos tuto in loco mox restitimus, & deinde in terrā ipsam ad eos ex nauiculis nostris descendimus: quos quidē mitioris esse conditionis q̄ priores reperimus: nam etsi in edomandis illis diu elaborauimus, amicos tamen nostros eos tandē effecimus: cum quibus negotiādo practicādoq; uarie quinque mansimus diebus, ubi cannas, fistulas uirides, plurimū grossas, & etiam nōnullas in arborū cacuminibus siccas inuenimus. Concordauimus autem, ut ex eadem gente duos, qui nos

qui nos eorum linguam edocerent, inde traduceremus. Quamobrem tres ex eis, ut in Portugalliam uenirent, nos ultro comitati sunt. Et quoniam me omnia prosequi ac describere piget, dignetur uestra nosse maiestas quod nos portum illum linquentes, per Lebecium uentum, & in uisu terræ semper transcurramus, plures continuè faciendo scalas pluresq; ambitus, ac interdum cum multis populis loquendo, donec tandem uersus austrum extra Capricorni tropicū fuimus. Vbi super horizonta illum meridionalis polus triginta duobus sese extollebat gradibus, atq; minorem iam perdidderamus uersam, ipsaq; maior uersa multum infima uidebatur, ferè in fine horizontis se ostentans, & tunc per stellas alterius meridionalis poli nosmetipsos dirigebamus, quæ multo plures, multoque maiores ac lucidiores, quam nostri poli stellæ existunt: propter quod plurimarum illarum figuras confinxi, & præsertim earum quæ prioris ac maioris magnitudinis erant, unà cum declinatione diametrorum, quas circa polum austri efficiunt, & unà cum denotatione earundem diametrorum, & semidiametrorum earum, prout in meis quatuor diæti, siue nauigationibus inspicere facile poterit. Hocce uero nauigio nostro, à campo sancti Augustini incepto, septingentas percurramus leucas, uidelicet, uersus Ponentem centum, & uersus Lebecium sexingentas: quas quidem dum peragrarem, si quis quæ uidimus enumerare uellet, nō totidem ei papyræ chartæ sufficerent. Nec quidem interdum magni commodi res inuenimus, demptis infinitis castæ arboribus, & pariter plurimis, quæ laminas certas producant, cum quibus & miranda alia permulta uidimus, quæ fastidiosa recensitu forent. Et in hac quidem peragratiōe decem ferè mensibus extitimus. In qua cognito quod mineralia nulla reperiēbamus, conuenimus unà, ut ab inde surgētes aliò per mare euagaremur. Quo inito inter nos consilio, mox edictum fuit, ac in omnem cœtum nostrum uulgatum, ut quicquid in tali nauigatione præcipiendum censerem, id ipsum integritè fieret. Propter quod confestim edixi, mandauiq; ubique, ut de lignis & aqua pro sex mensibus munitionem omnes sibi pararent: Nam per nauium magistros nos cum nauibus nostris adhuc tantūdem nauigare posse indicatum est. Qua quidem, quam edixeram, facta prouisione, nos oram illam linquentes, & inde nauigationem nostram per Serocum uentum initiantes, Februarij decima tertia, uidelicet, quum sol æquinoctio iam appropinquaret, & ad hoc Septentrionis hemisphærium nostrum uergeret, in tantum peruagati fuimus, ut meridianum polum super horizonta illum quinquaginta duobus gradibus sublimatum inuenerimus, ita ut nec minoris uersæ, nec maioris stellæ amodo inspicere ualerent: Nam tunc à portu illo, à quo per Serocum abieramus, quingentis leucis longe iam facti eramus, tertia, uidelicet Aprilis. Qua die tempestas ac procella in mari tam uehementis exorta est, ut uela nostra omnia colligere, & cum solo nudoq; malo remigare com-

re com.

re compelleremur, perflante uehementissime Lebeccio, ac mari intumescen-
 te, & aëre turbulentissimo extâte. Propter quem turbinis uiolētissimum im-
 petum nostrates omnes non modico affecti fuerūt stupore. Noctes quoq;
 tunc inibi quam maximæ erant. Etenim Aprilis septima, sole circa Arietis fu-
 nem extante, ipsæ eadem noctes horarū quindecim repertæ sunt: hyemsq;
 etiam tunc inibi erat, ut uestra satis perpendere potest maiestas. Nobis autē
 sub hac nauigantibus turbulentia, terram unam Aprilis secūda uidimus, pe-
 nes quam uiginti circiter leucas nauigātes appropiauimus: uerū illam omni-
 modo brutalem & extraneam esse comperimus, in qua quidem nec portum
 quempiam, nec gentes aliquas fore conspeximus, ob id, ut arbitror, quod
 tam asperum in ea frigus algeret, ut tam acerbum uix quisquam perpeti pos-
 set. Porro in tanto periculo, in tantaq; tempestatis importunitate nosmet
 tum reperimus, ut uix alteri alteros præ grādi turbine nos uideremus. Quā-
 obrem demum cum nauium prætorē pariter concordauimus, ut conuauitis
 nostris omnibus, terram illam linquendi, sc̄q; ab ea elongandi, & in Portu
 galliam remeandi signa faceremus. Quod consiliū sanum quidem & utile
 fuit, quum si inibi nocte solum adhuc illa perstitissemus, disperditi omnes
 eramus: nempe quum hinc abissemus, tam grandis die sequenti tempestas
 in mari excitata est, ut penitus obrui perditē metueremus. Propter quod plu-
 rima peregrinationū uota, necnon alias quamplures carimonias, prout nau-
 tis mos esse solet, tunc fecimus. Sub quo tempestatis infortunio quinq; nau-
 uigauimus diebus, demissis omnino uelis. In quibus quidem quinq; diebus
 ducentas & quinquaginta in mari penetrauimus leucas, lineæ interdum æ-
 quinoctiali, necnō mari & auræ temperationi semper appropinquando, per
 quod nos à præmissis eripere periculis altissimo deo placuit. Eratq; huiusce-
 modi nostra nauigatio ad transmōtanum uentum & Græcum, ob id quod
 ad Aethiopiæ latus pertingere cupiebamus, à quo per maris Atlāici fauces
 eundo, mille tercentum distabamus leucis. Ad illam autem per summi to-
 nantis gratiam Maij bis quina pertigimus die. Vbi in plaga una ad latus
 Austri, quæ Serraliona dicitur, quindecim diebus nos ipsos refrigerando fui-
 mus. Et post hæc cursum nostrū uersus insulas Lyazori dictas arripuimus:
 quæ quidem insulæ à Serraliona ipsa septingētis & quinquaginta leucis di-
 stabant, ad quas sub Iulij finem peruenimus, & pariter quindecim inibi
 nos reficiendo perstitimus diebus. Post quos inde exiimus, & ad Lisbonæ
 nostræ recursum nos accinximus, à qua ad occidentis partem tercentum se-
 positi leucis eramus, & cuius tandem deinde portum M. D. II. cum prospe-
 ra saluatione & cunctipotentis nutu rursus subiimus cum duabus dunta-
 xat nauibus, ob id quod tertiam in Serraliona, quoniam amplius nauigare
 non posset, igni combusseramus. In hac autem nostra tertio cursa nauiga-
 tione, sexdecim circiter menses permanimus: è quibus undecim absq; trans-
 montanæ

montanæ stellæ, necnon & maioris ursæ minoris ue aspectu nauigauimus, quo tempore nosmetipsos per aliam meridionalis poli stellam regebamus: quæ superius commemorata sunt, quæ in eadem nostra tertio facta nauigatione, relatu magis digna conspexi.

DE QVARTAE NAVIGATIONIS CVRSV.

1503-1504

Eliquum autem est, ut quæ in quarta nauigatione nostra prospexerim edisseram. Quia uero iam quæ longa narratione fathisco, & quoque hæc eadem nostra nauigatio ad speratum à nobis finem minime perducta est, ob aduersitatē infortunium ue quoddam, quod in maris Atlantici nobis accidit sinu: idcirco breuior fiam. Igitur ex Lisbonæ portu cum sex conseruantia nauibus exiimus, cum proposito, insulam unam uersus horizontem positam inuisendi, quæ Melcha dicitur, & diuitiarum multarum famosa, necnō nauium omnium, siue à Gangetico, siue ab Indico mari uenientium, receptus siue statio est, quemadmodum Calicutia receptus siue hospitale omnium nauigantium est, qui ab oriente in occidentem, & econuerso uagantur, prout de hoc ipso per Calicutiæ uiam fama est. Quæ quidem insula Melcha plus ad occidentem, Calicutia uero ipsa plus ad meridiem respicit. Quod idcirco cognouimus, quia ipsa in aspectu triginta trium graduum poli antarctici sita est. Decima ergo Maij die, m. d. III. nobis unde supra egredientibus, cursum nostrum ad insulas uirides nuncupatas, primo direximus: ubi rerum necessariarum munimina, necnon & plura diuersorum modorum refrigeramina sumentes, duodecim interdum inibi diebus cassantes, per uentum Serocum post hæc enauigare occēpimus, quum Nauidominus noster tanquam præsumptuosus capitosusq; præter necessitatem, & omnium nostrum unanimitatē, sed solum ut sese nostri & sex nauium præpositum ostentaret, iussit ut in Serralionam Australem Æthiopiæ terram tenderemus. Ad quam nobis accelerantibus, & illam tandem in conspectu habentibus, tam immanis & acerba suborta tempestas est, ac uentus contrarius, & fortuna aduersa inualuit, ut in ipsam, quam nostris ipsi uidebamus oculis, per quadriduum applicare non ualuerimus: quinimo coacti fuerimus, ut illa relicta ad priorem nauigationem nostram regrederemur: quandoquidem nos per Suduesium, qui uentus est inter meridiem & Lebeccium, reassumentes tercentum per illam arctitudinem nauigauimus leucas. Vnde factum est, ut nobis extra lineā æquinoctialem tribus penè gradibus iam tunc existentibus, terra quædam, à qua duodecim distabamus leucis, apparuerit: quæ apparitio non parua nos affecit admiratione. Terra etenim illa, insula in medio mari multū alta & admirabilis erat, quæ leucis duabus longior, & una dilatior non existerat: in qua quidem terra nunquam quisquam hominū aut fuerat, aut habitauerat: & nihilominus nobis

nus nobis infelicissima fuit. In illa enim per stolidum consilium suum & regimen, præfectus nauium noster nauem suam perdidit: nempe illa à scopulo quodam elisa, & inde propter hoc in rimas diuisa, sancti Laurètij nocte, quæ Augusti decima est, in mari penitus submersa extitit, nihil inde saluo manente, demptis tantummodo nautis: eratq; nauis eadem doliorū trecentorū, in qua nostræ totius turbæ totalis potentia erat. Quum autem omnes circa illam satageremus, ut si forte ipsam è periculo subtrahere ualeremus, dedit mihi in mandatis idem nauium præfectus, ut cum nauicula una receptū quempiam bonum, ubi puppes nostras secure omnes recipere possemus, apud insulam eandem inuentum pergerem: nolens tamen ipse idem præfectus, ut nauem meam, quæ nouem nautis meis stipata, & in nauis periclitantis adiutorio intenta foret, mecum tunc traducerem, sed solum ut edixerat portum unum inquisitum irem, & in illo nauem meam ipsam mihi restitueret. Quæ iussione recepta, ego ut mandauerat, sumpra mecum nautarum meorū merceditate, in insulam ipsam, à qua quatuor distabamus leucis, properans, pulcherrimū iuibi portum, ubi classem nostram omnem tute satis suscipere possemus inueni. Quo comperto, octo ibidem diebus eundem nauium præfectum cum reliqua turba expectando perstiti. Qui quum non aduenirèt, moleste non parum pertuli: atq; qui mecum erant sic obstupescabant, ut nullo consolari modo uellent. Nobis autē in hac existentibus angustia, ipsa octaua die puppim unam per æquor aduentare conspeximus, cui ut nos percipere possent, mox obuiam iuimus, confidentes sperantesq; unā quod ad meliorem portum quempiam nos secum ducerent. Quibus dum nos appropinquauimus, & uicissim nos resalutassemus, retulerunt illi nobis, eiusdem præfecti nostri nauem in mari penitus, demptis nautis, perditā extitisse. Quæ nūtia, ut contemplari uestra potest maiestas, me non parua affecerunt molestia, quum à Lisbona, ad quam reuerti habebam, mille longe existens leucis, in longo remotoq; mari me esse sentirem: nihilominus tamen fortunæ nosmet subijcences ulterius processimus, reuersiq; in primis fuimus ad memoratam insulam, ubi nobis de lignis & aqua in conseruantia meæ naui prouidimus. Erat uero eadem insula penitus inhospitata inhabitataq; , multa aqua uiuida & suauis in illa scaturiente, cum infinitis arboribus innumerisq; uolucibus marinis & terrestribus, quæ adeo simplices erant, ut sese manu comprehendere intrepide permetterēt. Propter quod tot tunc prendidimus, ut nauiculam unam ex illis adimpleuerimus. In ea autē nulla alia inuenimus animalia, præterquam mures quammaximos, & lacertas bifurcam caudam habentes, cum nonnullis serpentibus, quos etiam in ea uidimus. Igitur parata nobis inibi prouisione, sub uento inter meridiem & Lebecium ducente perreximus, ob id quod à rege mandatum acceperamus, ut qualicunq; non obstante periculo, præcedentis navigationis uiam insequeremur. Incepto ergo huiusmodi nauigio

nauigio, portū tandem unum inuenimus, quem omnium sanctorum abbatiam
 nuncupauimus, ad quem, prosperam annuete nobis auram altissimo, infra
 xvii. pertigimus dies: distatq; idem portus tercentum a praefata insula leu-
 cis: in quo quidem portu nec praefectum nostrum, nec quenquam de turba
 alium reperimus, etsi tamen in illo mensibus duobus & diebus quatuor expe-
 ctauerimus: quibus effluxis, uiso quod illuc nemo ueniret, conseruantia no-
 stra tunc & ego concordauimus, ut secundum latus longius progredieremur.
 Percursis itaq; ducētis sexaginta leucis, portui cuida alij applicuimus, in quo
 castellum unū erigere proposuimus: quod & quidem profecto fecimus, reli-
 ctis in illo uiginti quatuor Christicolis nobiscum existentibus, qui ex praefe-
 cti nostri puppe perditā collecti fuerant. Porro in eodem portu praefatum
 construendo castellum, & bresilico puppes nostras onustas efficiendo, quin-
 que perstitimus mensibus, ob id quod praenautarum perpauca, & pluri-
 morum apparatus necessitate, longius progredi non ualebamus. Quibus
 superioribus ita peractis, concordauimus post haec in Portugalliam reuertē:
 quam rem per Graecum transmontanumq; uentū necesse nobis erat effice-
 ra. Relictis igitur in castello praefato Christicolis uiginti quatuor, & cum illis
 duodecim machinis, ac alijs pluribus armis unā cū prouisione pro sex mensi-
 bus sufficiente, necnon pacata nobiscum telluris illius gente, de qua hic mini-
 ma fit mentio, licet infinitos inibi tunc uiderimus, & cū illis practicauerimus.
 Nam quadraginta ferē leucas cum triginta ex eis in insulam ipsam penetra-
 uimus. Vbi interdum plurima perspeximus, quae nunc subitescens, libello
 meo quatuor nauigationum reseruo. Estq; eadem terra extra lineam aequi-
 noctialem ad partem austri octodecim gradibus, & extra Lisbonae meridia-
 num ad occidentis partē triginta quinque, prout instrumēta nostra monstra-
 bant. Nos nauigationem nostram per Nornordensium, qui inter Graecum
 transmontanumq; uetus est, cum animi proposito ad hanc Lisbonae ciuita-
 tem proficiscendi iniantes, tandem post multos labores, multaq; pericula
 in hunc eiusdem Lisbonae portum infra lxxvii. dies xxviii. Ianij.
 m. d. iiii. cum dei laude introiuimus. Vbi honorifice multum, & ultra
 quam sit credibile festiue suscepti fuimus, ob id quod ipsa tota ciuitas nos in
 mari dispersitos esse existimabat, quemadmodum reliqui omnes de turba
 nostra per praefecti nostri nauium stultam praesumptionem extiterant. Quo
 superbiam modo iustus omnium censor deus compensat. Et ita nunc apud
 Lisbonam ipsam subsisto, ignorans quid de me serenissimus ipse rex dein-
 ceptis efficere cogitet, qui a tantis laboribus meis iam ex nunc requie-
 scere plurimum peroptare. Hunc nuntium maiestati uestrae
 plurimum quoque interdum comendans.

Americus Vesputius in Lisbona.

q 2 EPISTOLA

EPISTOLA POTENTISSIMI AC
INVICTISSIMI EMANVELIS REGIS PORTUGAL/
liæ & Algarbiorum, de uictorijs habitis in India & Malacha, ad
S. in Christo patrem & dominum nostrum, dominum
Leonem X. Pont. Max.

Sanctissimo in Christo patri, ac beatissimo domino, domino nostro E. S. addictissimus filius Emanuël, dei gratia rex Portugallia, & Algarbiorum, citra ultraque mare in Africa, dominus Guineæ, & conquisitæ navigationis ac comercij Aethiopiæ, Arabiæ, Persiæ, atque Indiæ, humillima beatorum pedum oscula. Quantum deo optimo maximo, quantum & tibi gratulari debeamus, beatissime pater, uel ex nuntio, quod nostra Indica classis proxime attulit satis apparet. Quod enim te Pontifice Maximo, te S. Romanæ ecclesiæ & Christiano orbi præsidente, tam admiranda in dei laudem ac gloriam gesta tam ex uoto successerint, tua certe laus, tua gloria censeri debet. Iure itaque uisum est, quæ in India dei suffragio ad ipsius cultum spectantia nostris armis modo facta sunt, ad tuam sanctitatem, utpote totius Christianæ reipublicæ caput, & orthodoxæ religionis normam, carptim ac summatim, ne stylum epistolarem excedamus, describere, ut pro rerum dignitate cuncta pensari, summoque deo accepta referri ualeant, ac indices sui sanctissimi nominis gliscentem laudem, Christianique dogmatis propagationem facile speremus. Igitur post plures dubium Martis uictorias, non sine labore & sanguine partas, India relictis in ea opportunis præsidij, Alphonso de Albiecher protopitaneus noster, ut iacturam quam superioribus annis nostri fecerant, iniuriamque ulcisceretur, auream Chersonesum, Malacham accolæ appellant, contendit: ea est inter sinum magnum & Gangeticum sita urbs miræ magnitudinis, utque uiginti quinque millium & amplius, larium censeatur. Terra ipsa fecundissima, ac nobilissimarum, quas fert India, mercium feracissima: celebratissimum ob id emporium, ubi non modo uaria aromata, & omnigeni odores, sed auri quoque, & argenti margaritarum, ac pretiosorum lapillorum magna copia affluit. Hanc rex Maurus gubernabat, eatenus uires suas Mahumetica secta protendente, cetera gentiles tenent. Huc itaque quum instructa classe applicuisset Alphonso, urbem oppugnare destinat. Quod præsentientes Sarraceni, bello se multis munitionibus & armis præparauerant, sed frustra: nam commisso cum eis prælio, nostri tandem dei auxilio superiores, plurimis ex hostibus caesis, urbem uintran, occupant, data prædæ libertate diripiunt, incendunt. Rex ipse, qui ex elephanto pugnabat, grauius uulneratus, cum superstibus Mauris fuga sibi consuluit. In ea pugna magnus hostium numerus exiguo nostrorum damno interit: capti plures: magna etiam ablata spolia, in quibus & septem ipsius regis bello

regis bello assueti elephantes, suis turribus, sericis atque auro intextis ehip-
 pnis, illius prouinciæ more muniti, ac æneorum omnis generis tormentotū
 ad duo millia summa arte fabricata. Capta sic urbe, hostibusq; profligatis,
 quo nostræ rei tutius cōsuleretur, in fluminis quod mediā urbem iuterfluit,
 ostio, unde terra mariq; subactō undiq; suæ securitati prospiciat, munitissi-
 mam arcem murorum quindecim pedum latitudine construxit, ex lapide,
 uidelicet, qui ex dirutis Sarracenorum, quas Mesquitas uocant, ædibus excer-
 ptus est. Mirabilis profecto diuina prouidentia, quod ubi tanto tempore
 Mahumeticæ perfidiæ cultus celebratus, ubi redemptoris nostri nomen to-
 ties blasphematum, inde occulto Dei cōsilio magna sua laude ac satanæ de-
 decore, qui tanto labore ac nostrorum sanguine tamdiu pro catholice fidei
 augmento affectamus, huic ædificio, & Christianis tam necessario operi o-
 pem acceperimus. Erant eo tempore Malach & plures extranei, ac diuersa-
 rum nationum mercatores, scilicet, Zamatti, Pegus, la mes, Gores, & ab ex-
 tremo oriente atque ultima Sinarum regione Chines, aliq; gentiles, qui ur-
 bem commercij gratia frequentes multis diuitijs, auro, argento, margaritis,
 & pretiosis lapillis, Irrico etiam uellere, ac multifarijs aromatibus & odori-
 bus affatim replent. Hi cum multis quoque finitimis ab Alphonso fœdus
 & amicitiam ultro flagitantes, ab ipso & benigne & fauorabiliter sunt acce-
 pti, pactoq; commercij & mercaturæ tractatu, suas negotiationis domos cir-
 cum arcem, ubi tutius uersari possent, secum transtulere: mutuo fœdere adeo
 lati, ut quamuis hactenus illud emporium omnium fuerit celeberrimū, dein-
 cept tamen si fieri poterit, multo maius ac celebrius futurum existimetur.
 Quin & ipsi Chines nuntium ad nos mittūt, à quo perfectius res suas intel-
 ligamus: atque adeo tam hi quàm cæteri urbis accolæ dicto audire, impera-
 tisq; legibus parere non recusarunt, ut reipublicæ regiminis, iustitiæq; offi-
 ciales nostro nomine Alphonso manu acceperint: quorū iudicio & arbitrio
 gubernantur, simul & monetam nostro ibi nomine cusam, tanquam regis
 dominicæ sui agnoscentes excipiunt, & expendunt, auream catholicos mille,
 scilicet, rumorum, argenteam centum ualore Malachenses inscribere. Hæc
 quum cognouisset rex de Ausiam, & gente & solo orientem uersus potētissi-
 mus, ad quem fama erat iure Malacham spectare, & à Mauris olim usurpa-
 tam, legato ad præfectum nostrum destinato, qui se suaq; nostro mancipa-
 ret obsequio, aureum simul craterem cum pretioso magnaq; existimationis
 carbunculo, ensemq; auro affabre elaboratū, in signū, uidelicet, recognitiōis
 ac ueræ perpetuæq; futuræ amicitie dono misit: ad quem præfectus aliquos
 è nostris expertos uafrosq; uiros intima regionis scrutaturos cum multis et-
 tiam muneribus remisit, unde maximum dei obsequium & catholice fidei
 augmentum fore non dubitamus. Rebus sic apud Malacham compositis,
 & obfirmato tractatus commercij fœdere, relicto in arce tormentis machi-

nis que munitissima, sexcentorum etiam uirorum, ac strenuorum militum securum praesidio, & classe ad maritimam oram tutelam uiris armisque optime instructa. Alphonsus in Indiam reuertens, Goæ urbis praecipuam arcem, quam ipse superioribus annis magno nostrorum periculo, sed maiore hostium strage occupauerat, nostraque ditioni & imperio adiunxerat à Mauris obsessam, reperit, extructa etiam iuxta alia firmissima arce, unde Ruminum Turcarumque sex millia nostros continue infestabant. Quos quum adoriretur praefectus, plurimis iam trucidatis, desperata salute, pacta tantummodo corporum incolumitate, sed tandem ac reliqua nostris dedidit: partisque & ibi machinarum, equorum, armorum, & huiusmodi haud contemnendis spolijs, quibusdam etiam qui inter Mauros reperti sunt apostatis, qui à fide nostra desciuerant, debito afflictis supplicio, urbem pristinae quieti restituit. Appulerat interea Vabuli, urbi haud procul à Goa, presbyteri Ioannis potentissimi Christicolarum domini, ad praefectum nostrum legatus, qui eius nomine, ut Christiani Christiano omni ope omnia ad bellum contra catholicae fidei hostes opportuna, militum exercitus, armorum & com meatus praesidia ultro offerat, praesertim si mare Rubrum suo coniunctum dominio nostra classis trañciat, ubi comodissime utriusque uires iungi possent: haud exiguum adorandae & uerae crucis lignum ad nos mittit, uiros uafros & industrios posces, quorum ingenio & artificio à Sultani territorio & regione ad Nilum deflecti aliquando & diuertere posse existimat. Aderant tunc apud nostrum praefectum à Narsingue rege legati, rege gentili adeo potentissimo, ut mille & quingentos belligeros elephantes, armatorum equitum quadraginta millia, praeter innumerum peditum numerum suo arbitrio in aciem paruo negotio proferre, tantumque agri possidere perhibeatur, quantum semestri uix itinere emeriri possit. Huic plures reges ac satrapes parent: quorum nonnulli maritimis oris proximi nobis sunt tributarij. Apud Alphonsum & Gambaia regis legatus, terra marisque potentissimi, atque inter Mauros maximi: item à Zabaio Goæ quondam domino, atque à rege Grosapa, aliisque complures regum satrapumque legati à nostro praefecto foedus pacemque ultro exorantes, ac sua munera singuli afferentes. In hac etiam qua proxime appulit classe, ab Armusij rege legatus cum multis margaritarum rerum pretiosarum donis, in signum, uidelicet, fidelitatis & recognitionis ad nos uenit. Hunc regem Alphonsus idem, urbe opulentissima & praecipuo emporio Armusio uicincto, quindecim millium saraphorum (id est aurea moneta ducatis aequiualentis) annuorum nobis tributarium effecerat. Inter hos successus, pater beatissime, diuino suffragante numine per uniuersam Indiam plurimi, spiritus sancti gratia igneque afflati, depositis gentilitijs erroribus indies ad nostram religionem conuersi, ueram dei fidem agnoscunt. Ob quod deo optimo maximo summæ gratiæ sunt merito referendæ, quod tam procul à nostro orbe

in tam

in tam remotis regionibus, quò ne fama quidè sui sanctissimi nominis pene trauerat, nostraq; nunc opera sedulo suam ueram fidem cultumq; celebrari, publicari ac propagari dignatus sit. Vnde proculdubio diuina fauente clementia sperandum est, quum nunc præfectus noster ad mare Rubrum, ut eius ostio occupato, Sarracenis earum partium commercia interdicit, relictis in India opportunis præsijs, ingenti classe properet, ut ibi coniunctis sub crucis uexillo presbyteri Ioannis nostrisq; uiribus, maximum Dei obsequium, & Mahumeticæ sectæ detrimentum & ignominia sequatur, extremaq; Orientis ora, quò & sacras Apostolorum uoces intonuisse compertum est, occidentali nostræ propediem iungatur, & ad ueri Dei cultum ipsius suffragante numine traducatur, S. sedì Apostolicæ, ac tuæ sanctitati ut optimo pastori, Christiani gregis more debitum obsequium & obedientiam oblatura. Bene ualeat beatitudo tua, quam piensissimus Deus diu ac foelicissime cõseruare & augere ad uotum dignetur. Dat. in urbe nostra Olisipone, octauo Idus Iunias, anno domini M. D. XIII. FINIS.

PRAEFATIO LVDOVICI VARTO-
MANNI BOLONIENSIS, QUI ET PATRI-
TIVS ROMANVS.

about 1500

Pures ante me fuerunt, qui ut mirabilia mundi cognosceret, in defesso studio autores quosq; qui de his rebus scripserunt, legerunt: alij uero uiuæ uoci magis fidem adhibentes, à peregrinis hominibus, atq; è remotis regionibus aduentantibus hæc percontari maluerunt, quàm ex libris discere qui plerunq; falsa ueris admixta habet. Fuerunt deniq; alij, qui tanto flagrarunt desiderio uisendi exterarum regiones, atq; cognoscendi peregrinos populorum mores, conditiones terrarum, & naturas rerum, ut nec librorum lectio, nec aduenarum narratio illorum sitim restingerent, sed potius accenderent, & quodammodo cogerent etiam cum iactura rerum familiarium egredi terras suas, & coram ea uidere, quæ absentia illorum animos tanta sauciarunt cupidine: id quod mihi planè, ut uerum fatear, usuuenisse scio: nihil enim erat, quod irrequietum animum meum sedare posset, quoties exterarum nationum mihi recordatio incideret, præsertim orientalem, de quibus tam mira apud historicos & cosmographos leguntur, nisi ipse hæc lustrassem & oculis conspexissem. Sunt qui maiori ingenio præditi, hæc terrena tanq; humilia transcenderunt, & subuolantes in coelum usq; motum illius atq; stellarum dispositionem subtili disquisitione inuestigarunt, & totum animi sui studium huc destinarunt, ut singularum rerum, quæ in corporibus illis celestibus fiunt, rationes redderet in terris, nihil iucundius & foelicius ducentes, quàm de retrogradationibus, directionibus, absidum mutationibus, epicyclorum reuolutionibus, inclinationibus, deuiationibus, reflexionibus, & alijs id

genus philosophari: quod neququam damnamus, imò laudamus, & perpetua memoria dignos huiusmodi uiros iudicamus: sed nostro pede nos merentes, grauem illam coelestem sarcinam robustissimis humeris Atlantis atque Herculis sustinendam relinquentes, repere uoluimus in terris, propriaque in persona conspicereterrarum situs, hominum ritus & mores, uarietate animalium, arborum mirabiles proprietates & naturas: potissimum quae apud Arabes, Persas, Indos & Aethiopes inueniuntur. Et quum in his inquirendis, tandem non nihil uotis nostris, laus Deo, satisfecerimus, parum egisse arbitramur, nisi & haec quae uidimus & experti sumus, etiam alijs, qui ex talis lectione uoluptatem non mediocre capiunt, impertierimus: in quorum fauorem totum iter nostrum, & uarium illum periculosumque discursum, quaeque in tot & tam uarijs regionibus, atque hominum sectis experti sumus, uoluimus breui & ueraci describere sermone, non ignorantes ueritatem in his scriptis potissimum desiderari. Caeterum quid incommodi in qualibet regione mihi acciderit, quantam passus sim famem, sitim, frigus, calorem, bellum, captiuitatem, caedes, terrores, & alia innumera pericula, obiter in ipso itinerario meo suis in locis ostendam. Tantum autem abest ut haec perpeffa pericula me ab alijs regionibus adeundis coercent, ut etiam peruestigatis terris, quae ad orientem, meridiem & occidentem sunt, iam deliberauerim adoriri aliud iter, exploraturus terras ad Aquilonem sitas, residuos uitae meae dies talibus consumpturus laboribus. Dominus prosperum reddat iter meum.

LVDOVICI

LVDOVICI ROMANI

PATRITII NAVIGATIONIS AETHIOPIAE, AEGYPTI,
 utriusq; Arabiae, Persidis, Syriae, ac Indiae intra & extra Gangem,
 liber primus, Archangelo Madrignano interprete.

De urbe Alexandria. CAP. I.

qui forte profectiois huius causam admirati, instituti mei abs me ratione cōtenderint, n̄ proculdubio sciāt me non alia causa actū esse, q̄ ea qua & cōplures aliq̄, qui uisendi orbis desiderio enixissime deflagrarūt: uerū quia pleraq; reliqui orbis à nostris sunt crebrius pagrata aditu frequētiore, animo destinaui eas partes uisere, quæ minus essent à nostris exploratae. Ob id Venetijs soluētes auspicato, id est, nō sine diuini numinis iuocatione, uela uētis dedimus, pelagoq; cōmissi Alexādrīā urbē Ægypti appulimus, & nouarū rerū æque cupidi ac sitiētes frigidā apprime exoptāt. Illinc ueluti à cōpertiore orbis parte abscedentes, Nilo uecti Babylonē, cui Cayro recentior ætas nomen indidit, deuenimus. De Babylone urbe Nilotica. Cap. II.

Illo ut peruenimus, tāta sum affectus admiratione, ut uix id referre queā: ubi tamē propius accessi, licuitq; urbē introspicere, repta est sanē fama longe inferior: quippe quæ tāta nō est inuēta, quātus erat rumor: neq; urbe Roma maior est ambitu, licet sit multo frequētiore, utpote quæ longe plures habet idigenas: uerū sefellit cōplures suburbanus ager, qui uicis propè innumeris dispergitur: ob id rati sunt cōplures, eā esse Babylōis partē: quod minime cōuenit, quādo certe rura uicq; huiusmodi ad secundū tertium uel lapidē ab urbe sunt rusculis haud absimiles. Nec opæpretiū est ut denarrādis eorū fide ac moribus multū t̄pis absumā: quādo colliquescit fermē cūctis eā plagā à Mahumetanis atq; Mamaluchis (n̄ sunt nostræ fidei desertores) cultā esse: quibus Syriae præfectus, Sultānū uocat, impitat. Huic famulātur Mamaluchi his uero Mahumetani. De Berynto, Tripoli, ac Antiochia. Cap. III.

Opes, amœnitatē, fastūq; Babylonis, mamaluchorūq; siue peregrinorū militū mentionē, ceu notiora prudēs prætereo. Relicta itaq; Babylone urbe Nilotica, pnioire uectus flumine rursū Alexādrīā rediēs ac mare nostrū ingressus Beryntū pueni, urbē Phœnicia Syriae maritimā, ubi cōplures dies absūpsi. Ea à Mahumetanis colitur, nullius propè indiga: æquor moenia allatrat, nec usq; muro ambitur, nisi ubi pelago alluif occidētē uersus. Nihil ibi memoratu dignū cōperi, præter id q; icolæ memorāt, locū, scilicet, uetustate exesum squalentēq; ubi autumāt diuū Georgiū regis filiā à dracōe immanissimo asseruisse, beluaq; maētata parētī natā restituisse. Inde soluentes Tripolim uersus uelificauimus: ea est urbs Syriae, & à Berynto orientē uersus bidui itinere distat: cultores præfecto parēt Syriae, latria Mahumetanae additi: uber est solū, & ob mercimonia q̄m fermē rerū illic uisē ubertas copiaq; incredi

Antiochia.

incredibilis. Illinc discedens in urbem Comagenen Syriae Alep nomine me contuli: ea à nostris dicitur Antiochia, sub monte Tauro urbs est elegantissima & Babylonis praefecto paret: ibique scalae Turcarum & Syrorum (ita enim uulgo dicuntur) nam moti adiacet Olympo: Azamiorum Persarumque praesertim famigeratum est emporium: sunt enim Azamij Mesopotamij, Persis finitimi, Mahumetem colunt. Eo usque memorati populi ceu ad nundinas commercij causa contendunt. Illinc iter ad Turcas Syrosque habetur, ab illis cum primis, qui ab ea parte Mesopotamiae, quae Azamia dicitur, proficiscuntur.

De Aman & Menin urbibus. CAP. IIII.

INde discedens Damascum contendi itinere decem dierum: uerum prius quam Damascum peruenias, circiter medium iter urbs sita est Aman nomine. Ea fert xylon abunde, & fructus suaves admodum ferme omne genus. Progredientibus paulisper ad sextum lapidem à Damasco, obuia est urbs Menin nomine, quae in clivo montis posita est: colitur à Christianis Graecorum ritu. In principi Damasceno parent. Ibi uisuntur duae conspicuae basilicae, quas ut memorant indigenae, diua Helena Constantini parens construi iussit. Illic fructus omnifariam optimi, ediles uuae praesertim: horticumque perennis fontibus irrigui. Inde itaque abiens tandem aliquando Damascum concessi.

De urbe Damasco. CAP. V.

Hexarchatus

Dictu prope incredibile est, fidemque ferme omnem excedit, quam elegans sit urbs Damascena, quam uel sit eius ager fecundus: nam urbis allectus amoenitate, inibi dies plurimos insumpsi moram trahens, ut eorum linguam doctus, mores incolarum imbiberem. Ea colitur à Mahumetanis Mamaluchisque eximie, necnon Christianis compluribus, qui ritu Graecorum degunt. Obiter non ab re fortasse erit, quippiam de eorum hexarchatu differere. Ea, ut praefati sumus Syriae praefecto paret. Primum igitur omnium ibi arx est munitissima: huius fuisse autorem ferunt Ethruscum quendam ab urbe Florentia oriundum: arce proprio exaedificasse dicebatur, dum inibi hexarchus foret. Id testantur in uetustissimo marmore insculpta lilia Florentinae urbis insignia. Urbs cingitur altiore fossa, quaternisque insigni fastigio turribus. Pote pensili trañcitur fossa, isque tollitur ac demitur pro arbitratu. Tormentis omne genus, ac Mamaluchorum fortissimo praesidio, utpote numero L. arx munita est: in arcis praefecto assistunt assidue. Sub Syriae domino stipendio merent. Peperit huius urbis principatum Florentino uiro fortuna: ut enim de incolis accepimus, ita rem de narrabimus. Ferunt itaque praefecto Syriae Sultano quandoque propinatum fuisse nenenum: & quum remedium quaesissent, ab quodam Florentino id repertum esse. Is inter Mamaluchos connumerabatur. Inuenito igitur antidoto, principi in paucis charuserat: ob id ea urbe clarissima donatus est, propterea quod uiueret princeps, illi retulisset acceptum. Arce ergo constructa Florentinus inibi rebus humanis expertus est. Vita functum colunt uice numinis indigenae, in seruati principis perennem me-

nem memoriam. Superstitionē funalibus accensis testantur. Defuncto successit rursus Syria præfectus. Adhuciebant ad hæc incolæ, Sultanū post indeptum imperium suis regulis (Amirre lingua Syriaca dicuntur) gatum esse admodum: quippe qui hexarchatus & præfecturas paruo negotio, potentibus elargitur: ea tamen lege, ut aureorum (saraphos ipsi appellant) complura millia quotannis pendant. Abnuentibus sponsa dissoluere exitium imminet certissimum. Principem cōcomitantur ex summatibus deni uel duodeni. Et ubi principi cordi hæserit, uelle auri quippiam à satrapis aut commercia exercentibus (quia summa inibi uiget iniuria, passim debacchantibus latrunculis, sæuientibus præsertim in Mahumetanos Mamaluchis) dat princeps ad arcis præfectum binas literas: alteris continetur, ut concione aduocata in arcem quos uoluerit accersat: alteris continuo colliquefcit mens principis, id est, quid princeps à subditis consequi uelit. Quibus perlectis, haud mora, imperata faciunt, æquum uel iniquum iubeatur, nulla habita ratione. Hunc morem corrogandi auri commentus est princeps. Vsu tamen quandoq; euenit, ut sint tantarum uicium satrapæ, ut etiam iussi adesse nolint, gnari uim illaturum tyrannum esse. Ob id sæpenumero, ubi exploratum habet uocaturum eos esse arcis præfectum, mox in Turcatum regionem dilabuntur. Hæc sunt quæ quasi de eorum moribus collegimus. Id etiam obseruauimus, uigiles in turribus non uoce, sed tympano uigilias custodiasq; agere, correspondentibus inuicē ictu tympani uigilibus. Sed si qui forsā uigilū semisomnes, uel paruo horæ momento ad tesseram non responderint, illi actutum ueluti suarum desertores custodiarum carceri ad annum mancipantur.

De his quæ Damasci uisuntur. CAP. VI.

Postquam reguli Damasceni mores explicuimus, in rem esse iudicamus, ut nonnulla quæ inibi conspicati sumus, elegantiam urbis concernentia expediamus: nam ea urbs incolarū numero frequēs est admodum, eademq; ditissima. Mirū dictu est, quantū opulentia ac eximio artificio polleat: quippe quæ affatim cōmeatum ferme omnium habet, rei præsertim frumentariæ carniūq; & id genus annonæ. Scatet omnifariam fructibus, & cum primis per totum annū recentium uuarum illic est ubertas. Sunt præterea ibi mala punica, chrysomela, amygdalæ, & proceriores oliuæ, eademq; optima, rosæ itē albicantes rubentesq; & sanè pulchriores quàm unq; uiderim: & rursus poma omne genus suauissima: pyra uero ac persica gustu insuauia. Rationē huius insuauitatis non aliā afferebant, q̄ aquarū copiā nimiam. Fluius lympidissimus urbē interfluit: ob id plerunq; in singulis ædibus signati fontes conspiciuntur elaborati: præsertim opere tessellato, museaceum appellant. Aedes autem eorum à foris inelegantes sunt, sed intus decentissimæ multiplici marmore, & cum primis ophite lapide eas exornante. In urbe sunt complura delubra, Moscheas appellant. Sed quod cæteris præstat, id constructum est

Damasci opulentia.

instat

instar basilicæ diui Petri urbis Romæ, ubi magnitudinē inspexeris: si tamen id demas, quod in meditullio nulli sunt imbrices uel tecta, sed patefecit ut sis sub diuo. Circum uero delubrū omnia concamerata sunt. Illic peculiari cultu sanctissimi uatis Zachariæ ut uerū corpus obseruāt, idēq; summo in æstimate habent. Valuæ delubri præcipue ex metallo quaternæ insignes plurimū: in cōp delubro plures fontes, idēq; cōspicui. Super sunt adhuc collapsarū ædium monumenta, quæ à Christianis olim incolebantur, Canonicam appellant: ea opere Moseaco exculta erat. Videre etiam licuit eum locum, ubi ferunt seruatorem nostrum diuum Paulum increpuisse his uerbis: Saule, Saule, quid me persequeris: Is locus est extra urbem ad primum lapidem: ibi Christiani humantur, qui in ea urbe è uiuis decedunt. Visitur etiam ibi ea turris, quæ diuo Paulo pro custodia data est: ea mœnibus urbis connexa est. Eum uero locum turris, unde ab angelo sanctus Paulus exēptus est, nequicquā obstruere Mahumetani tentarunt: nam ubi uespero obstruxerint, mane reseratum offendunt: idēq; ui numinum euenire autumant, ne actæ rei testimoniū desit. Vidi etiam illas ædes, in quibus, ut fama fert, Cain Abel fratrem cōfecit germanū: eæ enim ab altera urbis parte sunt ad primum lapidem in conualle quadam sitæ, tamen in colle decliui. Sed hinc redeamus ad peregrinos milites, quos uocant Mamaluchos, de quibus eorum licentia, qua in ea urbe abutūtur multo licentius, quàm par est, profiliantes differamus.

De Mamaluchis Damasci.

CAP. VII.

Sunt itaq; Mamaluchi ex ea hominum nota, qui à nostra fide descuerūt, Sabq; Syriæ præfecto ueluti mancipia emuntur. Illud compertum habemus, id hominum genus solers esse admodum: quippe qui tum disciplina militari, tum literarū studio exercentur tantisper, donec peritiores euaserint. Indiscriminatim tam parui quàm magni stipendia sub præfecto merent: id stipendium senos saraphos (id est auri genus) nō excedit mense singulo, præter sui, ac serui, nec non equi uictum: tantoq; maiore stipendio conducuntur, quanto strenuiores & manu promptiores euaserint. Igitur nō perambulant urbem, nisi bini, uel terni simul: illis enim probro daretur maximo, si sine comite incederēt. Et ubi inter eundem obuias habuerint ternas uel quaternas mulieres, licentia eis cōcessa uel extorta, in quibusdam diuersorijis, chanos uocant, qua sciūt iter facturas mulieres opperiantur, & ut propius accesserint priui priuas corripiūt, eisq; introductis licenter nimiū utuntur. Conātibus Mamaluchis frontē earū retegere (uelata enim facie incedunt) obfistūt maxime, nec cognosci uolunt mulieres: nos enim norunt, licet à nobis agnosci nolint. Instant audacius Mamaluchi, & solita petulantia se uelle eas detegere asseuerant. At illæ inquiūt: Satis ne ac super est, quod corpora nostra uulgastis, proq; libito usi estis, nisi etiam frontē nostram aperiatis? Tunc Mamaluchi eas missas faciunt. Verum quandoq; accidit, ut rati prostituere principis filiam,

liam, suasmet uxores comprimant: idēq; dum ego illic agerē usu euenit. Mundum muliebrem curant quāmaximè: uestibus sericeis utuntur, & eas cooperiunt gossipinis pannis, eisdemq; tenuissimis, quasi instar serici. Ocreis utuntur albicantibus: soleis uero coccineis, aut sanè purpureis. Caput multi iugis exornant monilibus: delectantur in auribus, & in digitis gestant condalia. Nubunt toties, quoties libuerit: ubi enim pertæsa fuerint prioris coniugis, sacerdotem suæ fidei præfectum (Cadi appellant) adeunt, seiungiq; efflagitant à priore coniugio. Discretionem huiusmodi eorum lingua Talacare nuncupant. Peraçto itaq; à Cadi eorum sacerdote diuortio, ad alia noua transeunt: itidemq; uiris licet. Sunt qui autumēt Mahumetanos quinas uel senas simul habere uxores: quod minime animaduerti: reor tamen, ut licuit intelligere, binas, uel ad summum ternas eos uxores ducere. Vescuntur in propatulo, in emporijs præsertim, ubi promercalia uisunt: & ibi quicquid est esculenti excoquitur. Vescuntur equis, camelis, bubalis, hædisq; & id genus animalibus. Recentis casei summa est copia. Quibus lac est uenale, h̄ circūducunt quadraginta uel quinquaginta capreas, easq; ubi lac emere uolueris, in superius deuehunt coenaculū, etiā si triplex foret contignatio, corā in uase stannea lac emungunt. Supra palmum longas habēt capreæ auriculas: ubera habent multiplicia: fœcundæ admodum. Tuberum ibi ingens est ubertas: nam nōnunq; illō uiginti quinque, aut triginta cameli tuberibus onusti conspiciuntur: & tamen intra triduum uenduntur. Auehūtur ex Armeniæ montibus, ex Asiæq; minore, quā Turchiam, alij Anatoliam appellant. Mahumetani longioribus uestibus utuntur fluxisq; eisdēq; solutis panneis uel sericeis: plerunq; caligis utuntur gossipinis, soleisq; albicantibus. Ii ubi obuiam habuerint quempiam ex Mamaluchis, etsi Mahumetanus præstaret cæteris, qui inibi mercimonia exercent, illum tamen honore prosequitur, ceditq; illi de semita: qui si secus agerent, scipione haud dubie uapularēt, admonerenturq;. Sunt itē ibi tabernæ cōplures mercium à Christianis conductæ: in illis serica omnifaria, & præsertim ex altera parte uillosa, uelutū appellāt, & id genus cōplura: uerū Christiani ibi à Mahumetanis male accipiuntur.

Quomodo ex Damasco itur ad Mahumetis Mechā, & de Arabum moribus, Cap. VIII.

Postq; plus iusto forte de Damascenis rebus differuimus, urgeorq; solitudine perficiendi suscepti itineris, pergam expedire alia. Igitur anno salutaris quingentesimo tertio supra millesimū, mensis Aprilis octaua luce, quū accepissem camelos, Carauanam uocant, expediri, ut Mecham contenderēt, nouarum rerum percupidus, essemq; expers eorum consuetudinis, qui illuc erant profecturi, in h̄ cum Mamaluchorum duce amicitia: is fidem nostram abnegauerat. Ad eum itaq; ubi receptum habui, ære medio mox me donauit amictu, quo Mamaluchi uti solent: datoq; equo pernici ac feruido, cæteris con-

Cadi

Polygamia

Turchia

Velutum

In
8 April 1503

ris con-

ris confociauit mamaluchis. Id, ut sum præfatus, ui maxima auri, ac aliarum
 rerum, quas illi dono dedi, consequutus sum. Ingressi tandem iter sumus, ac
 itinere dierum trium perfecto, ad locum quendam peruenimus, cui Meza-
 rib nomen est. Illic tridui moram fecimus, ut itineri capeffendo sumerent
 mercatores necessaria, camelos præsertim, & complura alia. Eius loci prin-
 ceps quidam est, quem Zambei uocant: aruis Arabibus simul imperitat,
 estq; ingentium uirium dominus. Huic terni sunt germani, ac nati quatuor:
 alit equorum quadraginta millia, inq; eius regia equarum dena millia, ac ca-
 melorū quaterna millia uisuntur. Patescit in immensum ager, utpote itinere
 bidui, ubi armenta huiusmodi pecuascere solent. Is princeps Zambei capef-
 surus bellum, tantarum est uirium, ut Babylonis Sultano, ac Damasci præ-
 fecto, Hierosolymorumq; principi simul arma inferat. Et quū leguntur fru-
 ges, prædæ inhiat studio incredibili, mira q; impostura circumuenit Arabas.
 Nam aliquando arbitrantur Arabes procul, utpote spatio mille passuum ui-
 rum abesse, & mane postridie prædabundus adest, inopinatoq; corripit ni-
 hil tale metuentes: adueniens insperatò rem frumentariam ac hordeū ipsis
 inditum sacculis asportat aliò. Nonnunquam perdius ac pernox excursioni-
 bus populabundus insistit irrequietus admodum. Vbi uero gradum sistere
 placuerit, equabus iam ob cursum fessis camelorum lac propinat, ceu rem fri-
 gidam. Verum enim uero uisum est mihi iumenta huiuscemodi non cursu,
 sed uolatu ferri instar accipitris. Id licet testari, quoniam coram uidi iens cum
 eis simul. Illud etiam uobis compertum sit, memoratos Arabes equis in-
 stratis insidere, sola q; tunica interiore amictiri. Pro telis ferunt harundinem
 longam decē aut duodecim brachiorū, cui ferrum in cuspide inest, circumq;
 cuspidem sericum elaboratū. Et ubi excursiones sunt faciendæ, adeò confer-
 tim incedunt, ut turmatim eos iter agere existimes. Statura sunt despicabi-
 li paruāq; color est inter fuluum & nigrum: uox est muliebris: capillum ha-
 bent promissum extentumq;, eundemq; nigricantem. Frequentiores sunt
 quàm quisquam autumare queat: inter se q; concertant diuturniore prælio:
 montana incolunt: stata q; prædandī habent tēpora: id enim tempus miro
 studio obseruant, quo exploratum habent illac transituros esse qui ad Me-
 cham contendunt. Tunc ueluti latrunculi obsident itinera, & prætereuntes
 opperiantur, ut eorum fortunas populentur. In prædam ituri ducunt secum
 omnia, uxores, natos, & quicquid possident fortunarum. Aedes eorum im-
 ponunt camelis: quando quidem nullas habent aedes: tentorijs & conopeis
 ut nostri milites utuntur. Huiusmodi tabernacula ex lana nigra sunt confe-
 cta, eademq; depexa uiliq; admodum. Igitur undecima Aprilis cameli, id
 est carauana, numero quasi triginta quinq; milliū ex Mezarib discessere, ad
 quadraginta millia hominū numerus ascendit. Nos uero non plus sexagin-
 ta eramus & Mamaluchis, qui loco præsidij custodiendos susceperamus ca-
 melos,

melos, id est, ipsam carauanam: sic enim collocabantur pro custodia mamaluchi trifariam diuisi: alij in fronte: mediã aciem tenent alij: alij agmen claudebant: eo modo incedunt itinerantes, ut paulo post aperiemus. Pri-
mũ igitur omnium scire conuenit, quod à Mecha Damascus abest itinere
quadraginta dierum, ac totidem noctium. Discessimus ergo à Mezarib,
iterq̃ egimus ea die usque ad horam uigesimam secundã. Tunc Agmirus
dux tessera data iubet eo loci sisti omnes, ubi signum exaudierint. Et simul
omnes exaudito signo consistunt: exonerandis onustis camelis, cibo capiẽ-
do, spatium duarũ horarum absimitur. Dat tessera rursus dux, & actutũ
onustis camelis illinc abeũt. In cibatu camelis dantur singulis quini panes
hordeacei, haud cocti, magnitudine mali punici. Inscensis equis iter agunt
nocte ac die sequentibus usque ad horam uigesimã secundam. Hora ui-
gesima secunda eundem seruant morẽ quem paulo ante memorauimus.
Singulis octonis diebus aquam hauriunt, egesta humo aut sabulo. Inue-
niuntur tamen nonnulli putei ac cisternæ. Temperant octauo die ab itine-
re, camelis bidui mora data ad recuperandas uires. Grauantur pondere in-
credibili cameli, quippe qui geminũ pondus ferunt, utpote duorum mulo-
rum. Illis est potus in ternos dies tantum.

De robore mamaluchorum.

Cap. IX.

Vbi gradum sistere contigit ad aquas prædictas, semper oportuit cum
maxima Arabum manu confluere, sed plerunq̃ incruentũ certamẽ-
nam etsi creberrime manum conseruimus, tamen unum tantum hominẽ
occubuisse cõstat: adeo enim sunt imbelles Arabes, ut à sexaginta mamalu-
chis Arabũ quinquaginta millia cohiberi potuerint: quoniã ex eis qui pa-
gani nũcupantur, non sunt mamaluchis strenuiores, armisq̃ capeffendis
aptiores, ac manu promptiores. Noueritis profecto me coram plura uidisse,
quæ mamaluchorum bellicam uirtutẽ præ se ferebant. Memini inter cæte-
ra uidisse è mamaluchis quendã, qui posito supra uerticem serui malo As-
syrio, & ad distantem ad duodecim, uel quindecim passus ueluti ad sco-
pum ictum destinare, & altero iactu malũ Assyrium è uertice deturbare.
Vidi & alium mamaluchum citatissimo gradu agentem equum, ephippia
eidem equo quo insidebat detrahentem inter currendum, eaque capiti im-
ponentem, & rursus sternentẽ currendo eundem equum. Ephippijs mo-
re nostro utuntur.

De Sodomã & Gomorrhã urbibus,

Cap. X.

Peracto itinere duodecim dierum deuenimus ad conuallẽ Sodomæ ac
Gomorrhæ. Vera equidem refert sacra pagina. Super sunt adhuc colla-
psarum urbium uestigia, diuinãq̃ iræ testimonium. Astruere licet, tres esse
urbes, quæ singulæ in cliuo singulorũ montium sunt positæ, & circiter alti-
tudinẽ trium uel quatuor cubitorũ adhuc uisitur nescio quid instar sangui-
nis, quasi

Eremus an-
aros.

Atrox prali-
um

nis, quasi exprimat rubicantem ceram humo admixtam. Ego certe credide-
rim id genus hominum corruptissimum uitiorum labe fuisse, argumento
quod circum urbes regio arida incultaq; squaler humo, nullius ferax, aqua-
rum praesertim expers. Vescabantur olim illi manna: & quum diuino mu-
nere abusi fuissent, uapularunt uerbere atrocissimo. In dei euidentis miracu-
lum adhuc conspicitur ruina urbium. Praeteritis ad uiginti mille passus ur-
bibus, è nostris circiter triginta tres siti occubuere, obruti fuere inibi sabulo
complures semineces, tantum fronte resecta. Progressi nonnihil nacti sumus
montem paruum, ad cuius radices aqua reperta est: cuius inuentu gauisi su-
mus plurimum: ibi statua fecimus. Postridie illius diei luce prima affuere
Arabum uiginti quatuor millia, haustæ aquæ pretium reposcebant. Respon-
dentibus nobis, soluere nolle, id quoq; munere deorum datum esse: continuo
consertum est praelium: succedantibus illis, nos eorum latices haussisse. Nos
uero in monte praedicto tanquam in loco tutiore coglobati, camelos ceu pro-
pugnaculum aliquod obiecimur uice muri. Mercimonia exercentes recepti
erant in aciem mediam, id est, in medio camelorum, nobis quaquaersum
acriter praeliantibus: tam diuq; certatum est, quoad hostes nosq; bidui mo-
ra latices defecere. Montem corona cinxerant Arabes, iactabantq; in came-
los irrumpere uelle. Tandem ut modum praelio faceremus, adhibitis ad con-
siliium negotiatoribus, dux noster Arabibus ducentum ac mille aurcos num-
mos dari iubet. At illi accepto auro dixere nos minime psoluturos esse hau-
stam aquam denis aureorum millibus. Tunc intellectum est à nobis alia quaerere
gentem quam nummos, quasi nodum quaereret in scirpo: ob id dux no-
ster continuo edicit, ut in omni agmine nullus qui armis ferendis aptus foret,
camelum inscenderet, sed praelio se expediret quamprimum. Postridie
mane praemissis camelis, nobisq; agmen claudentibus, ut iter agere coepi-
mus, tercentum ferme numero eramus, consertum est praelium: è nostris ce-
cidere duo, uir & mulier: nec aliud incommodi passi sumus. Ex Arabibus ue-
ro confecimus mille ac quingentos. Nec uos subeat admiratio, quod tantam
stragem pluribus pauci intulerimus. Occidioni causam praebuit, quod illi so-
la interualla propè nudi agebant, instratisq; equis insederant, eoq; necessita-
tis adducti erant, ut instantibus nobis ad propria uix remeare quierint.

De monte culto à Iudaeis.

CAP. XI.

Spatio dierum octo nacti sumus montem, qui patet ambitu decem aut duo-
decim mille passuum. Hunc montem incolunt Iudaorum circiter quina-
millia. hi nudi incedunt: magnitudine sunt inter quintum & sextum palmum:
uox est illis muliebris, nigri sunt coloris, sed inter se nigricante colore diffe-
runt. Nulla alia re uescuntur quam haedinis carnibus. Circumciduntur, nec
se inficiantur esse Iudaeos. Si casu quopiam Mahometanus ad eorum manus
deuenerit, is crudelem in modum decoriatur uiuens. Ad radices montis of-
fendimus

fendimus cuniculū, is est meatus subterraneus, unde deriuabant aquæ plu-
 rimæ. Nacti hanc opportunitatem, sexdecim millia camelorū onerauimus,
 cuius rei pretæsum est Iudeos. Palabantur errabundi in eo monte ceu hin-
 nuli. A descensu tamen montis temperabant: quippe qui Mahumetanos
 oderunt quàm qui maxime. Infra montē uisebantur septem uel octo spi-
 neæ arbores mira pulchritudine, in quibus eis par turturum cōperimus: quæ res
 cessit loco miraculi, quum tot itinera mensi essemus, & nulla animalia uolu-
 cresque conspicati fuissetus. Post hæc iter egimus duorum dierum, & tan-
 dem peruenimus ad urbem quandam, cui nomē est Medinathalhabi. Ad
 quartū lapidē à dicta urbe puteum inuenimus. Ibi carauana, id est, camelo-
 rum agmen constitit, ibique unius diei sumpta mora, illic quisque se lauit, in-
 duitque mutatoria, ut nitidiorē amictus habitu urbem lætius ingrederetur.
 Ea frequens est populo, quippe quæ circiter ædes trecentas habet. Mœnia
 ut aggeres ex humo: domus uero tum lapideæ, tum lateritiæ sunt: Ager
 qui urbi adiacet ob diuinam interminationem nullius ferax, si id excipias
 quod ab urbe ad geminum lapidis iactum circiter quinquaginta palmæ ui-
 suntur, quæ cariotas ferunt. Præterfluit hortum quendam ibi aquarum de-
 cursus. Is quasi ex loco cliuoso ad gradus fermè uicenos quaternosque in sub-
 iectam planiciem effunditur: inde aquantur cameli, quum illuc proficiscun-
 tur. Sed tempus iam appetit ut eorum refellam opinionem, qui autumant
 Mahumetis uiri impurissimi arcam apud Mechā in aëre absque adminicu-
 lo pensilem consistere. Ego longe aliter sentio, adfirmoque ea nec uera, neque
 uerisimilia esse, utpote qui coram hæc perpendi, uidi que locū ubi humatus
 est Mahumetes in memorata urbe Medinathalhabi: morā enim inibi tri-
 dui fecimus, ut in horum omnium certissimam deueniremus notitiā. Pri-
 ma die urbem inijimus. Quum uero delubrum eorum, Meschitam appel-
 lant, ingredi contendebamus, id prius non licebat quàm comite quopiam
 paruo uel magno. Ille apprehensa manu nos illò ducebant, ubi humatum
 adseuerant Mahumetem.

Medinathal-
 habi urbs.

De delubro & sepulchro Mahumetis, de que eius socijs.

CAPVT XII.

Delubrum eius testudinatum est, longitudine passuū centum, latitudi-
 ne uero passuū octuaginta patescit. Gemina porta ingressus, adeun-
 tibus patet. A latere triplici tegitur opere concamerato: fulcitur columnis
 quadringētis ex lateritio opere albicantibus. Lychni pensiles accēsi, lampa-
 des appellamus, plures admodū numero quasi triū milliū. Ab altera delu-
 bri parte in priore loco Meschitæ turris uisitur ambitu quinque passuū qua-
 quauersum testudinata, pannoque coniecta sericeo: ea crate ærea faberrime
 facta fulcitur, distantia duorū passuum, abque adeuntibus quasi per rran sen-
 nam conspicitur. Læuorsum angusta porta itur ad turrim: & quum eò per-

ueneris, rursus angustiore ianua admittendus est. Hostium huiusmodi hinc & hinc complures codices bibliothecæ instar honestant: alterum latus uiginti, alterum uero quinque & uiginti condecorant: illi enim Mahumetis sociorumque traditionis fœdissimas, tenoremque uitæ eius continent. Intra dictam portam sepulchrum uisitur, id est, defossus locus, ubi adstruunt cœditum esse Mahumetē, sociosque eius. Nabi uidelicet, Bubacar & Othomar, Aumar & Fatoma. At Mahumetes dux erat, Arabsque natione. Mahumetis gener erat Hali: quippe qui eius natā Fatomā uxore duxerat. Bubacar is est, quem ferunt inter purpuratos patres relatum esse, adque summum apostolatus apicem nequicquam aspirauisse. Othomar & Aumar in exercitu Mahumetis præfecti militum erant. Ii singuli singulos habent gestorum traditionumque suarum codices. Ob eam rem discors admodum id genus fœdissimum, inter se concertant, alijs alia affirmantibus: multifariam enim diuidunt, nec satis sciunt cui potissimum credant, mutuisque ob id cædibus se cœficiunt ceu belluæ, his additi hæresibus ac falsis opinionibus pœnitus nullius.

De secta Mahumetis.

Cap. XIII.

Nunc uero denarrabimus mores ac sectam Mahumetis. Igitur in excelsiore turris parte est locus patens in circuitu fastigium turris extra ambire uolentibus. Mox cœpertum fiet uobis, quibus usi sint dolis, ut carauanæ imposturam facerent. Primo uesperis quo illo deuenimus, ut uiseremus Mahumetis sepulchrum, dux agminis ad se accersiri delubri, id est Meschitæ antistitem iubet, eumque in hunc ferme modum alloquitur: Eo uenisse ut uiseret Nabi, quæ uox prophetam Mahumetem significat, corpus: pretium eius rei saraphorum fore quaterna millia: parentes se habere nullos, minusque germanos, sorores, cœiuges natosque: neque se illo contendisse commercij causa, ut aromata, aut baccar, & id genus monilia præstinaret: profectio causa dedisse desiderium seruandæ animæ, amoremue comparandæ salutis: ob id se ardere desiderio uisendi corporis prophetici. Ad hæc præfectus delubri, Sidi appellant, quasi lymphatus respondit: Audesne his luminibus, quibus tot patraisti scelera, eum uelle conspici, cuius intuitu deus maximus cœlum ac terram creauit? Et rursus dux noster: Domine rex uerum dicis, sed abs te unum liceat impetrasse, ut uideam prophetam: quo uiso, in eius gratiam effodiam mihi mox lumina. Sidi uero respondit: Cuncta tibi aperiã principis, Nemo it inficias quin hic propheta noster uitam exuerit: qui si uoluisset, potuisset quidem apud Mechem deedere: uerum ut inopiæ specimem præ se ferret, eoque nos instrueret exemplo, hic quam alibi maluit rebus humanis exui: illicoque in deorum sedes relatus est ab angelis, adeoque in cœlum ueluti compar receptus est confessum. Et iterum dux noster ad templi præfectum:

Impia per
suasio

IESVS CHRISTVS MARIAE filius ubi est? At Sidi: Ad Mahumetis pedes. Ad hæc dux noster respondit: Sufficit, sufficit, nolo plura scire.

Nomotheta
Turcarum

ra scire. Post hæc delubro egressus dux cōuersus ad nos inquit: Respicite pro qua re terna millia saraphorū prodigere uolebam. Eadem die uesper hora ferme tertia noctis, ex senioribus Mahumetanæ sectæ decē forte uel duo/decim carauanam ingressi sunt: ea enim ad iactū lapidis ab urbis porta cōstiterat. Si igitur inclamare cœperunt huc atq; illuc cursitantes ceu fanatici, Mahumetes dei nūtius resurget: ô propheta, ô deus, Mahumetes resurget, parce mihi deus. Exciti his inclamationibus dux noster nosq; arma expedire cœpimus, ratī Arabas esse, qui direpturi carauanā aduentassent, percunctantes quidnā rei esset, quidūe inclamarene: quoniā non aliter tumultuabantur, quā nos Christiani, quū inopinato rescimus factum esse miraculi quippiam. At senes responderunt: Num cōspicitis fulgorem qui è sarco- phago prophetæ Mahumetis effulsit? Ad hanc uocem dux noster: nihil, inquit uideo: nosq; percunctatus est, uidissemus ne quippiā. Responsum est à nobis, nihil uidisse nos. At unus senū: est isne, inquit, mancipia, id est mama luchi: Huic rursus dux: sumus sanè mancipia. Tunc senex: uos domini nequitis cœlestia cōspicari, utpote neophyti, inq; nostra fide nondum firmi. Ad hæc noster dux respondit: O insani, daturus eram aureorum terna milia, mehercle dabo nunquā, canes canibusq; prognati. Noueritis itaq; non splendorem è sepulchro emicuisse, sed senes ignem flammamq; cōmentos esse, ut sub uelamento fulgoris nobis imponerent, ceu diuinitus id splendoris contigisset. Ob eam rem iussit dux, ut de cætero nemo nostrum delubrū iniret. Id etiā exploitatum uobis fiet, adiuratissimeq; uobis adstruimus, inibi ferrum calybemuè haud esse, minusq; magnetem, nec propius montem quā ad quartum lapidem esse. Nos illic tridui morā egimus, causa reficiēdi agminis. Ad eam urbem cōmeatus omneq; annonæ genus ex Arabia felici, abq; Babylone, Cayrum uocant, nec nō Æthiopia cōportantur mariq; aduehuntur Erythræo, à quo urbs abest itinere quatuor dierum.

Præstigia

Quomodo itur ad Meham. Cap. XII.

Posteaquam ineptiarum deliramentorumq; ac nugarum Mahumetis fatietas, imò fastidium nos cepit, decreuimus progredi, iterq; cœptum perficere duce piloto, qui itineris cursum moderabat pyxide ac pagina marina, ut sunt sulcādi æquoris peritissimi. Austro igit ferebamur, puteūq; elegantissimū offendimus: inde enim immēsa aquarū ubertas deriuabat: eius fontis incolæ autorē memorāt diuū Marcū euangelistā architecto deo quū ea regio siccitate incredibili exaruisset: is ab agmine nostro epotus est. Nolem tamē obliuioni tradere, quæ cōperi in mari cognomēto Arenæ: id à nobis prius repertū est quā Iudæorū montē nacti essemus. In mari igitur huiusmodi arenoso iter quinque dierū ac noctium habuimus. Iam iam uobis innotescet, cuiusmodi mare existat. Ea sunt arua patētia, quæ arenis strata sunt albicantibus pollinis instar. Si quò sinistro pede usu eueniret, ut in

Pilotus

Arenosi maris pericula

6 4 qui illac

qui illac iter agunt Austro ferrentur, ut septentrione aguntur, sabulo obruti occumberent omnes. Nam etsi prosperis uehebantur flatibus atro tamen turbine sabuli adeo inuoluebamur, ut adempto è cōspectu interuallo decē passuum alter alterum non conspiceret. Ob id incolæ camelis uehantur caueis inclusi ligneis, inq̄ eis uitam trahunt, ducibus tamen pilotis, qui nō aliter quàm in undabundo mari pyxide ac pagina ducuntur: & ibi siti exanimati sunt complures: alij interiere ob haustos plus iusto latices, quū fontis facta fuisset potestas tantum aquæ biberunt, ut crepuerint mediij. Et illic sit **Momia**. Vbi uero à septentrione flant uenti Etesia, tūc arena tollitur in altum, in montemq̄ conglobata fertur. Is mons Sinai montis est brachium. Quò ut peruenimus, pylæ à nobis repertæ sunt manu & arte elaboratæ: inuam ipsi appellant. Ad læuam dicti montis in fastigio antrū est, ad quod patet aditus porta ferrea. Comminiscuntur quidam, eò loci Mahumetem contēplationi uacauisse. Illic nostris auribus ingēs strepitus, clamorq̄ horridus insonuit: nam prætereundo montem prædictum tantū discriminis subiimus, ut uix nos euasuros arbitrati fuerimus. Relicto itaque puteo iter egimus dierum decem, bisq̄ cum quinquaginta millibus Arabū præliatumus, & tandem aliquando ad Mecham deuenimus: & ibi uigebant bella, concertantibus inuicē germanis, uter eorū regno Mechæ potiri deberet.

De forma & situ Mechæ, & quorū illuc contendant Mahumetani.

CAPVT

XV.

IAm tēpus appetere uidetur, ut de famigerata urbe Mechæ non nihil disseramus, quidnam sit, quomodo uē situetur, qui uē illi moderentur. Vrbs est elegantissima, cultaq̄ magnopere: quippe quæ ambitu senum millium ædium continetur. Domus sunt incolatu optimæ, æque ac nostræ, uisunturq̄ nonnullæ trium aut quatuor millium aureorū impensa. Vrbs mœnia non habet, Ad geminum ferè stadium ab urbe nacti sumus montem, ubi uia erat ui incisa, ea ducebat ad subiectam planiciē. Urbis mœnia sunt montes, quibus quaquauersum uallatur: quadruplicē habet aditum. Moderator urbis & ipse Sultanus est, è quatuor germanis unus, ex stirpe Mahumetana, paretoq̄ Sultano Babylonis, quo cum reliqui tres fratres diuturniore prælio certant. Igitur octauadecima Maij Mecham inijimus urbē. Ingressus patuit ab ea parte quæ septentrionem respicit: mox per decliuū locum in planiciem deuentū est. Ad meridionalem partē montes bini ferme se complectuntur, discreti angusto interuallo: eà itur ad Mechæ portū. Quà uero sol oritur, uisuntur montis fauces instar conuallis cuiuspiam. Illac iter patescit ad eum montem, ubi Abrahamæ & Isaac patriarchis sacrificat. Is mons ab urbe abest ad octo uel decem millia passuum. Altitudine cōsurgit terni iactus lapidis, constatque non marmore, sed nescio quonā lapide colore

colore ab marmore dissimili. In fastigio montis est delubrum, Meschitam uocant, fabricatum more eorum: id tres habet aditus. Ad montis radices sunt geminæ cisternæ, quæ incorruptas seruant aquas: altera carauanæ Babylonis, altera Damascenis camelis latices propinat. Aqua est pluuia, proculq; illinc deriuat. Sed ad urbem reuertamur, quum opportunum erit de more sacrificandi, quo ad radices montis utuntur, affatim dicturi. Itaq; urbe inita, mox Memphiticam carauanam offendimus, quæ spatio dierum octo nos præuenerat: neque eà uenerat, quæ nos iter feceramus. Carauanæ huiusmodi sexaginta quatuor millia camelorū complebāt custodibus maluchis centum. Id in primis innotescet uobis opinione cunctorum, urbem memoratam deum maximum diris maledictionibus esse execratum, arguimento quod nullius est ferax fructus, cunctarumq; regionū infœcundissima. Aret comprimis aquarum indigentia: adeoq; in immensum aquarum pretium excreuit, ut duodenis denarijs tantillū aquæ emere nequeas, quo sitim unius diei expleas. Iam subiiciam quo nam modo uicentent. Plerunq; ex Babylone, siue Memphi Nilotica urbe, Cayrum uocant, commeatus illo mari Erythæo cōportantur, portu præsertim inseruiente, cui Gidæ nomen est: is abest ab Mecha quadraginta mille passibus. Commeatus supeditat perbeata appellatione felix Arabia, annonam mittit & Æthiopia. Illic comperimus peregrinorum numerum maximum: Alij ex Æthiopia, ex utraque India alijs, ex Perside alijs, alijs ex Syria profecti erant, Nusquam profecto frequentiore uidi populum, quantum mora uiginti dierū perspicere licuit. si uarijs de causis illo accesserant: commerciorum alijs causa, nonnulli ut uotū absoluerent, ignoscentiarū causa eò contenderant, in quibus ignoscentijs mox exploratum fiet uobis quidnam agant.

Carauana

Mecha ager
sterilis.

De commercijs Mechæ. CAP. XVI.

Primum omnium de mercimonijs quæ illo cōportantur dicemus. Ex India maiore, quæ est intra extraq; Gangem fluuium, bacca, id est uiniones, & id genus monilia aduehuntur, affatimq; aromatū: & præsertim ex ea urbe Indiæ maioris, cui nomen est Bangellæ, panni gossipini sericique ducuntur. Æthiopia etiam sua mittit aromata. Quo fit ut fateri liceat, eam urbem famigeratum esse emporium omnium ferme rerum, baccarū, monilium, aromatūq; omne genus, serici, gossipini, ac unguentorum, quæ suauissimū fragrant odorem, quorum omnium summa est ubertas, & copia incredibilis.

De ignoscentia siue indulgentijs Mechæ. CAP. XVII.

Tandem redeamus ad peregrinorum indulgentias, quarum causa illo contendunt aduenæ. In urbe media delubrum instar colosseï Romani, amphitheatrum dicimus, non tamen ex marmore ptoerioribusque lapidibus, sed ex coctis lateribus: Amphitheatri instar nonaginta, aut sane centum

Templum
Mechæ

centum portas habet, est que concameratum: ingressus descensu scalarum duodecim graduum patet hinc & hinc. In propylæo monilia tantum uenduntur. Ingressis undique auro obducti parietes effulgēt splendore incomparabili. In inferiore parte templi, id est subtus loca concamerata, ingens hominum turba: nam inibi ad quatuor, uel quinque hominum millia nō nisi unguenta odoratiora uendunt, & cum primis puluisculum odoriferum, quo humana corpora condiuntur. Inde ad Mahumetanos ferme omnes traducuntur odora menta. Excedit enim omnē fidem, quā inenarrabilem suauitatis odorem fragrent ea unguenta, non aliter quā si fores in myropolio, quod castorem & id genus fragrantiores odores redoleat. Vigesima tertia Maij indulgentiæ in delubro cœptæ sunt erogari. Quonam modo id fiat iam iam referabimus. Delubrum in meditullio patet absque imbricamento, inq; medio est turris, circumquaque senum passuū magnitudine: ea serico panno obuoluitur, supraq; uiri unius altitudinē non exurgit. Turrim incunt porta argentea: utrinque sunt balsamo, ut ferūt, oppleta uasa: ea uisendi potestas fit omnibus in die pentecostes. Memorantq; incolæ, id balsami partem esse thesauri Sultani eius qui Mecha moderatur. Ad omnem turris testudinem positum est ferrum instar oræ orbiculatum, idemq; terebratū, cuiusmodi retinendis iumentis parietes muniuntur. Vigesima tertia Maij frequēs populus cœpit horis antelucanis septies turrim ambire, deosculando singulos angulos, eosdemq; identidem palpant. Ab hac turi ad decē uel duodecim passus est turris altera instar sacelli nostro more extructi: ea ternos uel quaternos habet aditus. In turri media positus est puteus, qui agitur in profundū ad brachia quasi septuaginta. Is aquas salnitro infectas emittit. Puteo præfecti sunt circiter octoni homines toti populo aquis hauriendis: & ubi frequēs populus septeno ambitu priorē turrim circumdedit, propius accedit, & tergi putei orificium tangens hæc præfatur, Sit in dei honore: deus indulgens mihi dimittat peccamina. His prolati, qui aquam hauriūt ternas aquæ lagenas singulis puteo hærentibus infundunt, totumq; hominem à uertice usque ad calcem abluunt. Madesunt omnes, etiam si serico amircirentur. Tunc somniant inceptiores ac deliri infuso latice se esse ab omni reatu emaculatos. Addunt fabulæ scelerosi absumere reatus puteum. Adstruunt etiam, priorē turrim quā supra memorauimus, septemplici circuitu ambitam esse primam domū, quam unquam Abraham exadificauerit. Propterea ita loti, madidi adhuc ad eū montem, quō præmissimus eos profectos esse sacrificandi Abrahæ gratia, contendunt, illic biduo commorantes. Rursum Abrahæ ad montis radices sacrificant.

De ritu sa

De ritu sacrificandi apud Meham, CAP. XVII.

Quia plerunq; generosos animos noua delectant, accenditurq; quisque optimus ad magna subeunda horum narratu, ob id ut magnanimis fiat iatis, compendiosius quantum quibo, eorum sacrificandi ritum subiiciã. Igitur sacrificaturi, alij ternos, quaternos alij, senos nonnulli uerueces macant, adeoq; laniena madet, ut supra terna millia huiusmodi pecudum cõfecta fuerint: quã sol emergit iugulantur, mox in opibus in dei gratiam erogantur: nam ingens, eademq; incondita egentium turba aderat, utpote triginta millium, qui humo egesta foueam agunt, inq; ea exuscitatum ignem camelorum excrementis alunt, torrentq; elargitas carnes, eisdemq; afflatis uescuntur. Ego uero crediderim inedia cõpulsos, non uoti gratia egentes huiusmodi illò profectos esse: adducorq; ea coniectura, quod nobis ingens cucumerũ copia erat: abunde enim ex felici ac perbeata Arabia aduehebãtur: illis nẽpe cortice dempto uescbamur: siliquas uero extra tabernaculum, ut affolet, proijciebamus: at inopes numero quadraginta uel quinquaginta correpturi cortices mox aderant, interq; eos iurgium ingens uisebatur suscipiẽdãrum siliquarum causa, parũque à digladiatione aberant concertantes, utriusque eorum priores legerent siliquas uel sabulo infectas. Ob eam rem in eam deuenimus opinionem, quod eximendã famis, non abluendorum reatum causa eò aduenissent. Postridie eius diei eorum Cadi (is eius loci est apud eos, cuius sunt apud nos uerbi dei concionatores) montem summum concionaturus ad subiectum populum conscendit: nam circiter horã spatium incolarum lingua concionatus est. Concionis summa erat, ut obortis lachrymis peccamina deflerent, pectora plangentes: ipseq; uoce sublatissima hæc subdebat: O Abraham dilecte dei. Et rursus: O Isaac à deo electe, eiusdemq; amice: deũque pro Nabi populo exora. His dictis continuo gementium uoces exaudiebantur. Habita concione rumor increbuit, Arabum manum numerosissimam, utpote uiginti millium aduentare. Quo nuntio isti qui carauanam agebant, actutum quasi lymphati in urbem Mechã diffugiunt. Ad sextum usque lapidem ab Mecha Arabas direpturos carauanam uenisse nuntiabatur. Ob id & nos tuto in urbem Mechã dilapsi sumus. Verum dum pedum struimus circiter medium iter, id est, inter montem & Meham, a nobis despicabilis paries repertus est, latitudine quaternorum cubitorum. Circum parietem præteriens populus calculis ac lapillis solum constrauerat. Huius causam hanc esse referebãt. Quum, uidelicet, diuus Abraham à deo iussus esset, ut filium mactaret immolantium ritu, ut præceptorum dei amans fertur natum Isaac monuisse, ut imperata dei capessiturus se sequeretur. Sequenti parentem nato Isaac ementita & chari cuiusdam forma aiunt cacodæmonem non longe à pariete astitisse, percunctatũq;

Cadi concio

tumq̄ fuisse amici appellatione, quò nam contenderet. Respondenti Isaac, se ad parentē proficisci, qui eum opperiebatur: ad hæc hostē humani generis respondisse memorant, gradum reuocaret, quoniam si pergeret iter perficere, sacrificaturū eum parentem Abraam esse: ferunt Isaac hoc monitu dæmonis haudquaquam perterritum dixisse dæmoni, sineret parentem exequi imperata dei, postquam deo sic erat complacitum. Hoc responso narrant euauisse dæmonem. Verum progressu non nihil Isaac, rursus alterius chari accepta persona, dæmonē itidem monuisse aiūt, ne, uidelicet, obsequeretur parenti, mactare eum paranti. Tunc ferunt Isaac ira percitum lapillo impacto dæmonis frontem consauciasse. In cuius rei monumentum illac iter agēs populus, ubi propius parietem accesserit, iacere in murum calculos consuevit: indeq̄ in urbem se recipiunt. Dum iter agimus, cœlum in umbrabant palumbes innumeræ. Aiunt auitia huiusmodi à uoluce illa traxisse genus, quæ Mahumeti in aurem loquebatur, sub uelamento sacri pneumatis. Inerrant dicti palumbes uicis, ædibus, tabernisq̄ ipsis frumentarijs, milij ac orizæ: uixq̄ licet eos abigere: occidere uero aut capere huiusmodi palumbes propè capitale censetur. Arbitrantur enim incolæ, ubi memoratæ aues uapularēt, orbem totum ruiturum: ob id impensa aluntur in templo medio.

De unicornibus templi Mechæ, quos Monocerotas appellant, qui fermè alibi non uisuntur. CAP. XIX.

Vnicornes

Altera delubri parte septa uisuntur, siue claustra mauis appellare: in his unicornes gemini asseruantur, locoq̄ miraculi populo spectandos præbent. Nec ab re: res est miratu dignissima: sunt enim eiusmodi, ut illico denarrabimus. Alterum eorum, quem constat longe proceriorem esse, pullo equino triginta menses nato haud absimilem crediderim. Prominet in fronte cornu unicum longitudine trium cubitorum. Longe natu minor est alter, utpote anniculus, ac equino pullo simillimus: eius cornu quaterni palmi longitudinem haud excedit. Coloris est id animal equi mustellini: caput cerui instar: collo nō oblongo, rarissimaq̄ iubæ, ab altera parte solum dependentis. Tibias habet tenues, easdemq̄ graciles admodum hinnuli modo. Ungulas anteriorum pedum bifidas habet, caprinos pedes fermè referentes. Tibiarum posteriorū pars exterior uillosa est, piliq̄ plūrimi. Sanè id animal ferū uidetur, uerum ferociā nescio qua comitate condiuit. Eos unicornes quispiā Sultano Mechæ dono dedit, ceu rem inuentu rarissimam, eandemq̄ pretiosam. Aduecti sunt ex Æthiopia ab Æthiopū rege, ut eo munere necessitudinem coniunctissime cum Sultano Mechæ profecto iniret.

De nonnullis apud Mecham contingentibus, deq̄ Zida Mechæ portu. CAP. XX.

HOc loco peropportunū uidetur ea recensere, quæ in re subita acerrimū præ se ferunt ingenium: ubi ipsa ingruens necessitas, cuius sunt amarissima

rissimæ leges, sic fiendum persuaserit. Illud mihi usu euenit, operæq; pretium
 fuit, ut fugam meditans, clanculum ab Mecha discessurus uirum me expli-
 cuerim. Igitur cum forte à duce meo nonnulla emendi datum mihi fuisset
 negotium, in emporio attentius me obseruans Mahumetanus quidā, Chri-
 stianum esse nouit: propterea his me uerbis percontatus est lingua patria,
 Inte mename, id est, unde es tu? cui ego, Mahumetanus sum. At ille, uerū nō
 dicis: cui ego, per Mahumetis caput, sum Mahumetanus. Rursum Mahume-
 tanus ille, Veni domum meam: quare sequutus sum hominē. Is ut domi fuit,
 cepit me Italorum lingua percontari, unde nam essem, adseuerās me nosse,
 subdensq; me Mahumetanū haud esse, adfirmans Genuæ ac uenetijs fuisse
 aliquādo: & ut dictis fidem faceret potiorē, nonnulla memorabat quæ præ se
 ferebant eum uera locutum esse. Hoc intellecto, fassus sum ingenue me Ro-
 manū esse, sed Mahumetanæ fidei initiatum me esse in urbe Babylonis Mē-
 phitica, factumq; ex mamaluchis unū. Hoc audito, uisus est mamaluchus ex
 denarratis nō mediocrē cepisse uoluptatem, ob id honore me prosequeretur
 inueto. Verum quia cordi hæserat mihi lōge ultra progredi uelle, Mahume-
 tanum percontabar, esset ne ea urbs Mecha illa adeo famigerata, ut eius to-
 tus ferme orbis meminerit: sciscitabarq; ab homine, ubi nam esset baccarum
 ac margaritarum, & id genus monilium, aromatūm ue ingēs, ut ferebatur, co-
 pia: & item ubi essent tot mercimonia, quæ illō comportari dicebantur: eoq;
 omnis mea oratio pertingebat, ut explorata Mahumetani mente, compertū
 fieret mihi, qua de caussa illic cōmercia, ut sueuerant, non uigebāt. Et quia per-
 contando hominem, in caussa esse Lusitaniæ regem, ceu maioris partis illius
 oceani moderatorē, Erythraciq; ac Persici sinus dominum minime dixi: sup-
 pressa ex composito regis mentione, ipsi mihi attentiore animo ueluti explo-
 rabundus, cepit ex ordine causam exponere, cur nundinis non interessent
 commercia exercētes, inq; unum Lusitaniæ regem causam reiiciebat. At ego,
 ubi eius regis meminī Mahumetanus, de industria regis famam carpere cœ-
 pi, ne in eam opinionē Mahumetanus deueniret, ut gratū haberē, quod illō
 cōmerci causa contenderent Christiani. Mahumetanus uero ubi perpendit
 me ex professo Christiani nominis hostē esse acerrimū, honorificentius etiā
 solito me excepit. Et rursum ex ordine cūcta denarrabat. Doctus omnia, ami-
 ci appellatione eum rogītabam, hæc Mahumetanorum lingua subdens, Me-
 naha menalhabi, id est: oro te ut mihi assistens, me instruas quo nam modo
 hinc abscedere clanculum queā, iuratissime adfirmans me iturū ad eos reges
 qui Christianis forent infensi, Mahumetanoq; insinuabā, scire me nonnulla
 arcana, eaq; tanti pensī, quæ si comperta forent ipsis regibus, nulli dubium
 fore, quin abusq; Mecha continuo me accerferent. Suspēsus uerborū horum
 summa expectatione Mahumetanus, Quid, inquit, artis te precor nosti? Cui
 ego, fabricandis tormentis omne genus concedo nemini. At ille, Mahumetes

Ludouici dissi-
mulatio.

Explorandi
soleria.

usq; laudetur, qui te talem huc misit uirum, ut deis Mahumetanis inferuias. Propterea duce eo in eius ædibus delitui simul cum sua coniuge, precibusq; abs me contendebat, ut à duce nostro impetrarem, ut sibi liceret circiter quin denos camelos omnifariam aromatū onustos haud persolutis uectigalibus à Mecha abducere: pro huiusmodi enim abducendis mercimonijs Sultano saraphi triginta debebantur. Ego uero Mahumetanū in spem certissimā induxi abducendorum camelorum uel si centeni forent, & hoc adstruebam licentiore mamaluchorum ritu. Pro his tamen omnibus efflagitabā, ut mihi tuto in eius ædibus esse liceret. His auditis Mahumetanus, ueluti uoti sui cōpos, gaudebat plurimū, cœpitq; ob eam rem me cuncta docere, monuitq; ut ad regē quendā maioris Indiæ regni de Decham me reciperem. Huius regis ubi opportunū duxerimus, mentio fiet. Itaq; pridie quā Carauana abscessit à Mecha, memoratus Mahumetanus iussit me in penitiorē ædiū suarū parte delitescere: postridie eius diei horis antelucanis buccinator Carauanæ sono tube cunctos mamaluchos admonebat, ut instratis equis iter suum Syriam uersus dirigerent: differentibus aut abnuentibus ex edicto mortē minitabatur. Vbi ea uox meis insonuit auribus, illico incessit me mētis horror, ac animi perturbatio tanta, ut cōtinuo cœperim prehensare, ac precari hospitis Mahumetani uxorē, ne me proderet, gemebundusq; deū maximū exorabā, ut me ab hac interturbatione metūque maximo assereret aliquando. Ea die quæ Marti dicata est, Carauana, id est camelorum agmen, à Mecha abiit, me delitescente in Mahumetani ædibus comite uxore eius. Mahumetanus autē Carauanā sequutus est: uerū prius nō discessit, quā coniugē monuerit, ut die Veneris me duci iuberet ad eam Carauanam, quæ à Zida portu Mechæ in Indiam profectura erat. Abest enim à mecha is portus quadraginta mille passibus. Dū latui, quanta me exceperit mulier comitate, pro meritis minime referre possum. Ad id accedebat, quod spectatæ formæ mahumetani neptis uirguncula annos nata quindecim, flos ipse, plurimū quasi me deperiret, ad mutuū amorē blādiuscula allectabat. Verum per id tempus ingruente uitæ discrimine, præ metu ac formidine Venus propè emortua erat, propterea uitam spōsis ac pollicitationibus amatæ præferendam esse duxi. Igitur die Veneris proxima circiter meridiē abij Carauanā Indicā sequutus, nocteq; interpesta peruenimus ad rusculū quoddam Arabū, & ibi quod supererat noctis absumpsimus, usq; ad proximū meridiem. Postridie iter cepimus Zidā uersus, eoq; deuenimus silētio noctis. Ea urbs mœnia habet nulla, sed ades sūt conspicuæ, Italis haud absimiles: earum elegantia prudēs prætereo, ut breue faciam. In urbe huiusmodi uigēt magnopere cōmercia, illo cōfluētibus omnibus propemodū nationibus, præter Iudæos ac Christianos, quibus nephas est eo proficisci. Simul ac urbē inij, cōtendi ad delubrū eorū, Meschitā ipsi uocant, & illic nactus sum inopū egentiumq; cateruā maximā, utpote numero

uiginti

uiginti quinque millium. Hi opperiebantur quempiam nautam, quo duce in patriam repedarēt: uisis egentibus delitui in delubri angulo, & ibi stratus humi diebus quindenis morā trahens ueluti languens, plorabundus querulas sub inde emittens uoces ægritudinē simulabā, quasi afflictarer stomachi, uel corporis languore quopiam: exciti mercimonia exercentes ad gemebundā uocē, pauperes percontabantur quis nam mortalium ille esset, qui eas ederet lugubres uoces. At inopes qui hærebāt lateri meo, Est inquiunt, miser Mahumetanus, qui animā est efflaturus. Vesperī autē post primā facem egrediens delubro esculenta emptum itabam, utrum cibi appetentiam concitassē ea potestis coniectura assequi, quod semel in die tantū comedebam, neque opipare, sed quidē frugalius quā quis autumare possit. Vrbi moderatur Sultanus, Babylonis hexarchatum habet germanus eius Mechæ Sultanus. Verū ut præmisimus, Babylónico paret. Non operæpretiū censeo, ut denarrandis huius urbis moribus ac ritu diutius insistam, quando certe constat eos Mahumetanos esse. Solum est infœcundum admodū, aquarū uero præsertim potu suauitiam summa est caritas, ædes pelago alluuntur. Ibi quicquid est quo humanior uita carere non possit inuenitur, sed aliunde aduehitur, & comprimis ex Babylone urbe Nilotica, ac ex perbeata felicibus Arabia, compluribus quæ locis alijs. Illic ob cœli indementiam ægrescunt plerumque humana corpora. Sunt propterea ibi fermè semper lægentium cateruæ. Vrbs ædium quingentorū ambitu cōtinetur. Peractis quindenis diebus, cum nauta egi, qui Persidē profecturus erat, ut & mihi eodem eūdi faceret potestatē. In portu iecerant ancoras cētū fermè liburnicæ, si celoces cymbasque & id genus actuarias naues percēseas. Itaque trāfacto triduo, uēto uela dātes, Erythraū mare sulcare cœpimus

Quir mare Erythraū sit importuosum, sulcarique nocte

non possit, Cap. XXI.

Statim est in confesso omnibus, quod dictū equor non est rubrū, sed instar S reliqui æquoris: Nos igitur pelago cōmissi, maria sulcauimus usque ad occasum solis: interdū tantū nauigabile est mare, noctu cōquiescunt tantisper nautæ, donec ad eam insulā quæ Chameran dicitur, peruentū est: deinceps itur tutius. Quir noctu sulcari nequeat, id causæ afferunt, quod aridis ac scopulis breuibuscum frequens est mirādum in modum mare, ob id opus est diuturniore specula è superiore parte mali præuidentibus discrimina nauitis.

LVDOVICI ROMANI PATRITII

ARABIAE FELICIS LIBER SECVNDVS.

De urbe Gezan, deque eius fecunditate, Cap. I.

Postquam de moribus populorum, deque urbium ac locorum felicis Arabiæ situ satis superque disseruimus, quantum nobis licuit perspicere, non absouum esse uidetur, ut minore quā quibimus immortatione, quæ supersunt expediamus. Tranfactis ergo sex diebus, ad urbē per

uenimus nomine Gezan. Ea portū habet commodissimū, eūdemq; elegantissimū. Illic enim offendimus supra quadraginta quinque diuersarū regionū liburnicas. Vrbs litori adiacet, principiūq; Mahumetano paret. Ager ferax est modo Italici soli, fert in primis mala cydonea, punicaq; ac Assyria, & optimas uuas, persica, pepones, nuces, persica, rosas, flores multiplices, cucurbitas, poma citrina, allium, cepas, dices paradisum uoluptatis: incolæ plerūq; nudi agunt: in reliquis more Mahumetanorum degūt: ibi etiā summa est ubertas carniū, rei frumentariæ, hordei, milij albicantis, dora ipsi appellant: eo enim sua uissimus conficitur panis: tridui mora inibi com meatum sumendo rum gratia absumpta est.

De nonnullis populis qui Banduin dicuntur, Cap. II.

A Beutes ab urbe Gezau itinere quinque dierum, nauigamus laeuorsum in cōspectu tellurē semper habentes: & ubi à nobis cōspēta sunt aedes quæpiā, mox esculenta sumpturi in terram descendimus numero fermè quatuordecim, rati non difficulter id impetrare ab incolis posse: uerum operam lusimus. Pro respōso iacti sunt funda lapides. Id genus appulsis inhospitale admodum Banduin dicitur, centeni propemodum erant qui nobiscū manū eminus conseruere, fundis lapides uibrantes: horæ spatio concertatum est: ex illis cecidere circiter uiginti quatuor, reliqui uero effusissime diffugere. Inermes erant, si fundas excipias, nudiq; agebant: diffugentibus ipsis, gallinas uittulosq; opimos sustulimus. Intra horas ternas ecce frequens continentis incolarum turba, utpote sexcentum: quibus conspectis, uisum est nobis referendum esse gradum, redeundumq; ad liburnicas esse.

De insula maris Erythræi, Camaran nomine, Cap. III.

E Adem die iter cepimus uersus insulam quandam cui Camaran nomen inditum est. Ea ambitu decem mille passuum patet. In ea uisitur oppidū ædiū fermè ducetarū. Ab Mahumetanis colitur, in ea aquarum carniū uerue copia est, ibiq; sal elegantius quàm unquam conspicatus sim. Ad continētis latus portus, abestq; ab ipso continenti octonis millibus passuum. Ea paret Sultano Amaniorum, id est, felicitis Arabiæ. Illic bidui mora sumpta, uersus ostiū Erythræi maris iter cepimus duorū dierum itinere. Noctū iter diūq; sulcatur id æquoris. Nec ab re id dixerim, quandoquidem ab ea insula usq; ad Zidæ portum noctu tuto nauigari mare rubrū nequit, ob breuia ac frequentiores scopulos. Vbi uero ad ostium pelagi peruentum est, inter septa siue claustra quæpiā esse uidebamus, ostio non plus ternis millibus passuum patente. Dextrorsum uero continens uisitur eminenti altitudine decem passuum: sed tellus inculta admodum, quantum terminari oculis quibat. Ad læuā autē dicti ostij consurgit mons eminentissimus, idemq; saxeus. Circiter uero mediū ostium apparet insula perquam mediocris, Bebmendo nomine, omni habitatore uidua, Proficiscentibus Zeilam iter est dextrorsum: Aden uero euntibus

eūtibz læuorsū iter accipiēdū est. Eā nos profecti sumus in cōspectu tellurē
semper habentes, ex Bebendo uidelicet in Adē itinere bidui mediāq; diei.

De urbe Aden, deq; nōnullis eorum erga appulsoz negotiatores
moribus, Caput IIII.

HAc urbe non memini uidisse munitiorem, in continēti præsertim haud
inæqualis soli: geminū latus sepiūt mœnia: quod superest, montibus oc
cluditur, inq; eis quinæ sunt arces: in solo æquali est urbs, ambitu sex mille æ
diū cōtenta: cōmercia in nundinis noctu hora secunda ob nimios, qui sæuiūt
interdiū, æstus exercent. Prope urbem ad lapidis iactū mons est, inq; eo arx
sita est. Ad radices autē montis confidunt naues: urbs profecto elegans est, &
totius felicitis Arabiæ urbiū pulcherrima. Illō ceu ad famigeratum emporiū
ex utraq; India, Aethiopia ac Perside exercentes mercimonia nauali itinere
confluunt. Itidem agunt, qui ad Mechā frequentes contendūt: uerū simul ac
liburnicæ portū appulerint, adsunt præfecti uectigalium percontantes unde
soluerint, quid ue conuehant merciū, quantūq; temporis sulcando maria ab
sumpserint, & itē quot homines singulæ celoces tulerint. His exploratis, con
dicto malū, uela & id genus armamēta asportāt aliō, ut illinc abeundi, haud
per solutis uectigalibus, exempta sit occasio appulsoz. Postridie illius diei, quo
illuc appulerā, corripuere me Mahumetani, correpto actutum compedes in
didere. Huic rei occasionē idolorū cultor quidā præstitit, qui me his quasi uer
bis cōpellauit, Canis, inquit, Christiane, cane natus, ex audito Christiani no
mine, Mahumetani illico me corripunt, correptūq; trahunt ad eum, qui Sul
tani uicaria fūgebatur opera: moxq; cōciōe aduocata, sciscitabatur ab his qui
ad consiliū adhibiti fuerant, utrum leto tradēdus forem, ueluti Christianorū
explorator. Aberat urbe Sultanus, qui quoniā cædiū humanarum expers ad
huc dicebatur: itū est in eam sententiā, ut prius morti haud traderet, q̄ moni
tus Sultanus fuisset. Igitur sortiū beneficio seruatus sum, in custodia habitus
diebus quinīs ac quinquagenīs, pedibus appendēte ferro pōdo librarū duo
de uiginti. Perēdino die quo capti sumus, ad eum, qui de perduellione inquir
rit, accurrerūt cōplures Mahumetani minarū pleni, qui nando superioribus
diebus Lusitanorū manus effugerant, pessundatis eorū celocibus: ob id cædi
bus Christianorū inhiantes, sanguinē nostrū expetebant, adseuerantes idē
tidē nos Lusitanorū exploratores esse: uerū nō defuit supernū auxiliū nobis:
nam qui nos custodiendos susceperat custodiarū præfectus, conspectis lym
phaticis Mahumetanis, ratus uim subesse, ualuas occludit, statimq; obdit
pessulum. Transactis uero quinīs supra quinquaginta diebus, Sultanus nos
ad se duci iubet: eō enim binī unico cameli compediti pedicis ferreis uecti su
mus: nec ante ad Sultanū peruentū est, q̄ dierū octo itinere consummato. I
taque Sultano in urbe cui Rhada nomen est sistimur: tunc enim rei bellicæ
princeps operā dabat, delectū triginta milium hominū habens, Bellum Sul
tano cuiusdam urbis Sana nomine, illaturus. Abest ea urbs à Rhada itinere

Ludouici ca
ptiuitas

dierū trium, partim in decliui colle, partim uero in subiecta planicie sita, uisū pulcherrima, antiquiore æuo, ac hominum frequentia, nec nō opum ubertate præcipua. Itaq; tremebundi Sultano assistentes, cœpit me percōtari explorabundus, unde nā essem: ego uero respondi me Romanū esse, in cōp urbe Babylonis, cui Cayro nomen est, fidei mamaluchorū initiatum esse, cōtendisse me ad eā urbē quæ Medina uocatur, ubi Nabi, id est propheta humatus dicitur, quodq; illō concesserim uisendi sui gratia, fama suæ celebritatis allectus. Addēs q; ubiq; gentiū ac locorū, & cōprimis apud Syros ac Mechan, Medinamq; urbē receptū esse, eū claritudine morū, ac uitæ sanctissimo tenore secundū esse nemini: deberi propterea sibi perspicuū fore, cui ob uitæ eminentiā cōperta esse debebāt omnia, me minime Christianorū exploratorē fore, sed Mahumetanū optimū, suæq; eminētiae mancipiū. Ad hæc Sultanus ait, dicitō, leila illala Mahumet resullula. Hæc ego nūc; promere quiui, aut quia deo nō erat complacitū, uel certe ictus pauore nimio hiscere non audebā: ubi ego conticui, mox iussus sum in custodiā cōijci, præsidio hominū compluriū: nā ex oppidis duo de uiginti quaterni homines, quatuor singulis diebus ad mei custodiā excubabant, mutatis subinde custodijs, ut per uices singula oppida quaternis diebus custodiendum me traderent: ita trimestri celo frui ne quiui. In cibatu aut ex millio panis singulo die dabatur, isq; modicus admodū, adeo ut uel seni panes eiusmodi, famē unius diei non exemissent. Si uero ad satietatē aquam propinassent, mecū opipare nimis actū esse arbitratus fuissē. Intra tridū Sultanus in expeditionē bellicā profectus est. Sanā urbē oppugnaturus: trahebat enim exercitū secū, quē memorauimus, subq; eo me rebāt equitū terna milia: Christianis parētibus nati erant equites, ijde instar Aethiopū nigricātes. Hi in regno presbyteri Ioannis impuberes adhuc empti fuerant, disciplinæq; militari assueuerant, erantq; prætoriani milites, qui principis stipabant latus, longeq; pluris pendebātur q; cæteri uel numerosiores, utpote numero octuaginta milliū. Corpus hi uelāt sindone instar chlamydis facta, altero exerto brachio, cætera sunt nudi. Inituri bella orbicularis dypeis utuntur, ea ex binis bubalinis tergoribus constant, intercurrētibus quaternis bacillis, qui ferrumine nescio quo dilabi nō sinūt coria. Clypeos huiusmodi exornat pictura multiplex, efficitq; ut uisū credas pulchrius nihil, telisq; uitandis nihil aptius, magnitudine doli orificiū haud excedūt. Pro manubrio tantū asseris habēt, quantum ipsa potest capere manus, idq; geminis clauis firmant. Tragula utuntur, teli enim genus est, enseq; haud oblogo, sed lato admodū: lineis uestibus, uerū uersicoloribus amicitūtur: xylō siue gossipium arcēdi algoris gratia, neoterici bombicē appellant, addunt: gossipinæ huiusmodi uestes prælio nauādo nō sunt inepte: ob id ituri in prælia eas loco chlamydis induūt singuli singulas ferūt fūdas ut circū capita uibrēt lapides. Subtus fundā est surculus, mesuer appellāt, eo pro dentiscalpio utūtur. Nati quadraginta aut quiquaginta aunos, ex proprio capillo sibi cornua cōstruūt,

sicq;

sicq̄ bicornes incedūt ceu caprearū hinnulū: ubi in bellicā expeditionē itur, sequūtur exercitū camelorū quina millia, hi singuli onusti sūt funibus ego sipinis.

De desiderio mulierum Arabicarum, quo efflictim deperiunt albicantes homines, Caput v.

Digressio exercitu, haud mora, in meā custodiā redij. In pratorio principis ex ternis cōiugibus Sultani una degebat, ea pedissequas cosmetasq̄ circiter duodenas alebat filo corporis conspicuas, colore ad nigrum inclinante, earum sanè opera mihi plurimū cōduxit: nam qui in custodia eramus, decreuimus oēs (tres enim eramus) ut quispiā nostrā stulticiā simularet, quo cōmodius quiret alteri alter esse usui: tandem fors tulit, ut in saniendi prouinciā susciperem: qua suscepta operæpretium erat ut ea agerē quæ præ se ferrent demerentiam: uerum enim uero primis tribus diebus, quibus cœpi insanus esse, a deo fessus laboribus exantlatis repertus sum, ut maiores nunquam subierim erumnas, pueris insensissime me obseruantibus: nam quinquaginta plerūq̄ ex omni incolarū colluuiōe diutissime me lapidibus incessabant, ut parum abesset quin me obruerent: me tamē par pari referente quod læderet. Dum me consectabantur pueri, insanū uocitabant. At ego in interula affatim lapidum semp̄ gerebā, ut ex ea re dementiā meā cūctis aperirē. Regina uero conspiciebat per transfennā ē fenestris, cōcomitantibus eā uirginibus. Absq̄ solis emersu usq̄ ad occasū uacabat meis ineptijs, ut inde uidēdi mei sumpta occasione colloquia mecū iniret. Quū itaq̄ nonnullis negotiatoribus esse ludibrio, ut testator mea foret insania, exuta interula nudus prodiui, adq̄ reginæ conspectū ueni: quæ uiso me magna afficiebatur uoluptate, uixq̄ ferebat æquo animo, ut a se abscederē, quasi nondū satiasset aspectū. Interea opiparas ganeatasq̄ dapes mihi dare iubet, ob id splendide epulabar: & ubi uidisset irruentes in me pueros, hortabatur ut eos neci eorū periculo traderē, belluas idētidē appellitans. Aedibus principis inerrabat præpiguus ueruex, cuius cauda adeo obesa erat, ut pondo esset librarū xi. hūc ego manu apprehensū iure insanæ, his uerbis cōpellabā, essētne Mahumetanus, an Christianus, uel Iudæus: at pecus obtumescebat: ego uero crebrius ut fidei Mahumetanæ iūtiaretur, his uerbis instabā, leila illala Mahumet resulala: at belua nusq̄ respōdit: cui ego scipione cōfregi crura: oblectabat̄ his regina iēptijs, et mactati pecudis carnes mihi dari iussit epulandas: uescebar ego adeo illecebre, ut nihil unq̄ comederim uoluptuosius: intra triduū cōfeci et asinū: qui latices ī regiā cūuectabat, ob id ipsū quod fieri Mahumetanus renueret. Per id tēpus etiā abs me adeo male acceptus est Iudæus ut pp̄e seminecē eū reliqueri. Verū dū pergo insanire, quidā me lōge stultior cœpit pbris ac maledictis cōsectari his ferme uerbis, Canis Christiane, cane natus. Ad has contumelias factus irritior, cœpi in eū lapides iacere plurimos. Cōuersus ille subscribentibus pueris, lapide meū pectus percussit grauiore ictu. At ego compeditus fugientē assequi nequiuī. Obid ad custodiā redeo meam: euntem rursus ille me demētor insequutus.

*Simulata
insania*

in latera lapidem impegit: ob cuius ictum sum longe deterius acceptus, quæ ex priore percussione fueram: licet quiuissem utcumque uulnus euitare, uerum ut in sania mea fide adstruerem maiorem, malui lapide uapulare. Custodiã ingressus congerie lapidum ostium obstruxi, inibi que uitam per dolores & interturbatione traxi biduo ab omni cibatu potuque temperans: propterea rebantur regina & complures alij me animã efflaturum, consumptum inedia. Reseratur itaque regina iussu obstructum abs me ostium: at canes illi mihi illudentes loco panis marmoris frustra obijciebant, adfirmantes id saccharum esse, alij botros uuae harena oppletos proieciabant, sal esse dicentes: ego uero actus fame incredibili, saburratas uuas comedebam. Eadem die quonia increbuerat me biduo temperasse a potu ciboque, fama accedente uulgari, me diuinum esse: alijs tamen consentibus me prorsus insanire, ut scinditur incertum studia in contraria uulgus: itum est preesto ad quosdam, qui eius loci erant apud eos, cuius sunt apud nos eremita, opinione sanctioris uitae celebriores: hi motana incolebant. Ad me itaque sunt perducti, ut exploratius sciscitaretur quisnam essem mortalium. Percontantibus eos negotiatoribus nonnullis, sanctus ne essem, an demens: horum uaria erat sententia, alter me sanctum adseuerabat, alter uero me corruptum amentia arbitratur. Dissidentibus eis diutius, id est, plus horae spatio super re huiusmodi, duxi missos eos facere. Ob id sublata interula, lotio illos aspersi: quo facto, mox conuenit inter eos, me prorsus amentem esse, fugaque arrepta, haec succlamabant, me dementem, non sanctum esse. Regina uero e prospectu eminentiore cuncta ridens despiciebat, uirgunculis astantibus, in hancque uocem prorupit, aiens, Per dei bonum, perque Mahumetis caput, hic cunctorum hominum est optimus. Mane postridie quum illum forte sommo indulgentem nactus essem, qui me gemino ictu percusserat, memor acceptae contumeliae, irruui in hominem, & arreptis eius crinibus, genibus cepti stomachum collidere, adeoque pugnis uultum uiri cotudi, ut plueret cruore facies, uixque seminece destitui hominem. At regina a longe omnia prospectans aiebat, Confice, confice belua. Abscessit ille, nusquamque comparuit. Inter haec urbis moderator rescituit multiplici coniectura, socios meos perfidia Punica fuga sibi consulere uelle, & exutis copedibus, efferataque custodia abscessuros, me tamen harum rerum expertem: uerum quia probe nouerat uisendi mei reginam summa affici uoluptate, statuit prius uim mihi inferendam haud esse, quam ipsam conuenisset. Quae ubi in horum cognitionem deuenit, censuit me non esse insanum, iussitque me poni in inferiore regiae custodia, ostio patente, compeditum tamen.

De reginae liberalitate. Cap. VI.

Proxima nocte regina comitibus senis pedissequis elegantioribus me uisit, animoque attentiore precontabatur, an essem demens: ego uero sensim reginae aperui me minime amentem esse: at illa huius rei gnara in meam ibat sententiam, cepitque me blandius excipere, iussitque mihi ex leuissimis mollioribusque plumis stratum poni, splendidiusque alebat, meque totum lauacro additis suffimentis emaculauit

emaculavit. Igitur quum me spatio duodecim dierū ita accipi tractariq; humanius iussisset: illis peractis, è superiore regia ad loca infima descendens, singulo uesperis hora noctis circiter quarta me uisum itabat, secumq; comportabat delicia uelut esculenta. Ingrediens uero me hac uoce in clamat, Accede inquam Ludouice, esuris ne? Ego autem respōdebā, me esurire, futuræ inedia prospectū iri cupiens: consurgensq; occurrebā reginæ, interiore tantū tunica amictus. At illa aiebat, Non ita, sed exue interulam. Cui ego, O domina, nō sum nunc demens. Rursum illa, Mehercule noui te nūq; amentē fuisse, imò astutiorē cautiorēq; te uidi neminē. Ego uero in eius gratiā exui subuculā: ea enim obscœna uelabam. Nudum uoluptuosius illa me geminæ horæ spatio intuebatur, nec à me aciem oculorum unquam auertebat, me obseruans ueluti cupidinem quempiam, querebaturq; deos incusans his fermè uerbis, O deus hunc creasti sole candidiorem, è diuerso autē coniugem meū, meq; ac natos meos omneis nigricantes formasti: utinam hic meus coniunx foret: item superis placeret, ut natum huic nō absimilem haberem. Hæc promens sinus lachrymis impleuit obortis, abq; imo pectore trahens suspiria, me atrectabat, moxq; est pollicita mihi, se simulac Sultanus aduentasset, daturā operam, ut compedes exuerem. Proximo noctis conticinio rursum it ad me regina, sequentibus eam binis eleganti forma puellis, allatisq; dapibus opiparis, me hac uoce in clamabat, Veni huc Ludouice. Ego respondi, adsum. Et rursum illa, Vis ne Ludouice ut tecum non nihil morer? Cui ego, ne utiq; domina, subdens, nō satis superq; sibi fore, quod compeditus erā, nisi etiā capitis pœna plecterer? At illa inquit, Noli pauere, per hoc caput tibi spondeo impunitatē: quod si me istuc ire nō annuis, ibit Gazella, aut Tegia, uel Galzerana. Hæc dicebat regina, nō aliò tendens, nisi ut loco earū cuiuspiā puellarū mecum cubaret. Verum ego nunq; sum his assensus, longeq; antea hæc omnia prouiderā: quū mihi plus iusto affecta emori me ac deperiri uidebatur, occurfabant animo quæ ingruiebant discrimina. Haud certe nesciebā, ubi regina potita me fuisset, non defuturū mihi aurum argentumq; camelos uel ac mancipia, & id genus ferme oia, quæ mihi cōplacita fuissent: probe etiā intellegebam stipiaturos latera mea acriore obseruatione dena mancipia quocūq; proficisci contigisset, uixq; me euadere posse Arabiæ septa nouerā, obseruantibus portus ac transitus omneis mancipijs nigrantibus. Edixerat enim rex omnibus, qui fluminū portus ac uiarū obseruant angiportus, ne me sinerēt diffugere, imo abeuntē corriperēt: obseruabatur etiā aīo, quod si semel fuga arrepta nō euasissem, presto affutura mortē, aut saltē cōpedes tātis per, quoad uita superstes fuisset. Ob eā rem reginæ nūq; sum assensus, ne simul animæ ac corporis subire apertum discrimen. Mœstus itaq; ac gemebundus noctē transegi, deo Opt. Max. me cōmittens: Intra triduū uero Sultanus aduenit, ob cuius aduentū haud mora, per iternuntiiū regina me fecit certiorē, se naua

turam

tutā operā, ut maximarū opum fierem dominus, si modo illi obsequi uellē. Ad hæc respondi: Exolueret datā deo ac Mahumeti fidē, meq̄ è cōpedibus erueret: demum planissime non desperaret me illi rem gratam facturū esse. Quare illico me prodire iussit, ac Sultanum adire: qui ut me uidit, percontari cœpit, quoniam proficisci uellem exutis cōpedibus. Cui ego, O princeps, parentes habeo nullos, prolis sum expers, germanos ac seruos nullos habeo: præter deum ac prophetam habeo neminem. Tu uero princeps, si tibi est cōplacitum domi tuæ me alere, ero tibi pro mancipio in famulatu perpetuo: erumpebant tandem lachrymæ, oraq̄ ubertim irrigabant, regina adstante. Quæ miserata erumnas meas, Sultanū his uerbis alloquebat. Reddenda est tibi aliquando ipsi deo huius pauperis ratio exactissima, quem diutissime in custodia nullis accedentibus demeritis habere iussisti, caue ne deorū subeas indignationem. Ad hæc Sultanus, ad me conuersus inquit, I quò libet, nam te posthac iubeo liberū esse, ut cœlo pro arbitrato frui queas. Quo dicto actutum compedes abieci, referantibus illis quibus id munus soluendi mei delegatum erat. Liber factus corruui ad Sultani pedes, uestigiaq̄ pedum eius deosculabar, gratias agēs. Regina uero manus tantū osculatus pro uirili gratias agebam. Illa autem manu me apprehendēs, Veni, inquit, mecū pauperrime, quoniam noui te inedia propē assumptū esse. Vbi uero in cubiculum me introduxit suum, suauitari me cœpit totiens, ut plus quàm centies id factum esse arbitrer, dapibusq̄ appositis, me epulari iussit opipare. Ego comedere nolui, siue quòd præ gaudio partæ libertatis capiendi cibi appetentiam habebam nullam, aut quòd summa gaudij futurus metus occupauerat: nam ubi conspicatus sum reginam arcane in aurem Sultani loqui, cœpi totus horrere, ratus reginam ab rege me loco mancipij impetrauisse: ob id ad reginam conuersus aio, Tantisper domina non comedam, quoad me libertate donaueris. At illa conticesce demens, quando certe te fugit, quid de te immortales dii sanxerint: si uir nequam non eris, princeps fies. Iam compertum habebam quorsum hæc tenderent, noueramq̄ quem hexarchatum esset datura. Addidi propterea, sineret me conquiescere tamdiu, donec id sanguinis quod metus pauorq̄ abstulerat, reassumpsissem: nam præter Venerem cuncta uelle posse uidebar. At illa, mehercule uerum dicis: sed ego te quotidie splendidius excipiam, appositis ouis recentioribus, gallisq̄ gallinaceis, columbis, pipere, cinamomo, ac nuce mystica. His auditis, cœpi ampliores sumere spiritus, factus nonnihil lætior ob ea quæ tam ampliter mulier pollicebatur: & ut refocillatis uiribus, proculq̄ pulsa formidine, priorem aliquando recognoscerem Ludouicum. Conquieui in regia ad quindenos uel uicenos dies optime acceptus. Interea regina uenatū eundī mihi potestatem facit, iui secum: ubi uero redij, simulabam comparasse præ lassitudine ægritudinem, ex cōposito id agens, ut mihi liceret à cōgressu reginæ tēperare. Delitui itaq̄ octonibus

diebus sub languoris uelamento: illa frequentius per internuntios me uise-
bat. Inter hæc commonefacio reginam uouisse me deo ac Mahumeti, desti-
nauisseq; animo ire uelle uisum uirum quendam, qui opinione probioris ui-
tæ celebrer erat admodum, in ea urbe quæ Aden dicitur. Annuit illa, & conti-
nuo camelū ac saraphos quinq; & uiginti mihi dari iussit. Quæ res me maxi-
ma effecit uoluptate. Postridie cōscenso camelo abeo, itinereq; octo dierum
in Aden urbem perueni: moxq; uisi eum hominem, quem uulgus ob uitæ
sanctitatē mire colebat. Nec is ab re cultus erat, quippe qui in summa inopia
expers Veneris semper uixerat. Inibi complures uisuntur huic haud ab simi-
les, uerum operam ludunt, quando certe cōstant absq; baptismi fide inaniter
ac nequicquam in sumptos esse labores huiusmodi. Peracto uoto postridie
eius diei, quō illuc accesseram, sinxi me ope illius qui sanctus habebatur in-
columen factum esse: ob id haud mora, certiorē huius rei reddo reginam, ad-
dōque postquam eius in me tot extabant merita, auere etiam plurimum, ut
eius regnum uisam. Id abs me factum ea ratione est, quōd compertum ha-
bebam illinc classem non discessuram intra mensem, conueneramq; dan cu-
lum classis cuiusdam præfectum, aperueramq; illi, me iturum in Indiā, si mo-
do mihi facta fuisset abeundi potestas: onerauique promissis compluribus
uirum, spondens donaturū me eum fore munere perpulchro. Ad hæc ille re-
spondit, se prius in Indiā proficisci nolle, quā in Persida contendisset: cōdi-
tiones me haud renuente, ita inter nos conuenit.

Hypocrisis

De Lagi & Aiaz urbibus Arabiæ felicis, deq; Aiaz nundinis, &
de Dante oppido, Cap. VII.

Postero die camelum cōscendi, peractōque itinere uiginti quinque mille
passuum, nactus sum urbem quandam Lagi uomine: ea in aruis planis-
simis sita, in solōque admodum æquali, populo frequens est, fert cariotas, &
affatim carniū. At rei frumentariæ more nostro inibi summa est ubertas,
uuas habent nullas, lignorūque summopere sunt egentes, qui eam incolūt
inciuales sunt ac subrustici, ex Arabum gente erratica, ob id paucissimi cen-
sus. Iude abiens itinere diei unius peracto, alteram urbem offendi Aiaz no-
mine, ea in colle gemino posita est, intercurrente latissima conualle, in q; ea
fons signatus: illo itaque commerciorū causa, ceu ad celebre emporium pluri-
mi mortalium proficiscuntur, & comprimis utriusque montis accolæ nundi-
nas adeunt, perraroq; usu euenit, ut inter sese montani haud digladiantur.
Cōcertationis horum caussam hanc esse adfirmabant, quōd indigenæ eius
montis qui Septentrionem respicit, summa ope meridionales in eam senten-
tiam trahere conātur, ut & ipsi Mahumeti ac eius socijs fidem adhibeant: hi
uero reluctantur, ac uni Mahumeti ac Hali fidem adhibendam esse adseuer-
rant: ceteros uero ueluti pseudoprophetas aspernantur. Propterea mutuis
cædibus se conficiunt, instar canum. Sed redeamus ad emporium, quō
comportantur

Aiaz emporium

compottantur aromata minutiora fermè omne genus. Fert ea regio xylon, uulgo appellant bombicè, sericumq̃, ibiq̃ fructus multiplices, gustu admodum suauis, ut sunt persica mala, punica, cydonea, ficus, iuglandes nuces, & uuas optimas. Hinc & hinc, id est, in utroq̃ montis summo, sunt arces munitissimæ. Itaq̃ descendens illinc bidui itinere inueni aliam urbem, cui Dante nomen est inditum. Ea arte & natura est munitior. In summo prægrandis montis fastigio posita. Incolunt eam Arabes inopes admodum, qui ob infœcundum solum non nisi egentes esse possunt.

Dante urbs

De urbe Almacharan Arabiæ felicis, deq̃ eius ubertate,

CAPVT VIII.

VT nostro uisendi orbis desiderio tandem aliquândo ex cognitu nouarum rerum fiat satis, pergemus aliqua denarrare. Inde igitur abiens ad urbem quandam Almacharam nomine peruentum est, quæ bidui itinere à Dante urbe abest. Ea in monte eminentissimo posita est, adque eam diuoso ac perarduo ascensu itur, utpote septem milliariū, adeoq̃ coartatur iter, ut bini homines iter compleant, non secus q̃ si fores in angiportu. Vbi uero in summum euaseris montem, ecce incredibilis planicies, inq̃ ea fermè rerum omnium copia: nam in ipsa montis planicie legitur quicquid frugis humanis usibus conducere queat. Ob eam rem arbitror urbem esse propè inexpugnabilem, ubi comestus omnifariam non desint, sitq̃ situ quasi inaccessa, & cum primis adiuuat aquarum mira ubertas, scaturiente cisterna adeo largiter, ut centenis hominum millibus sufficere possit uideatur. Illic aiunt Sultanum condidisse thesauros, quoniam inde est oriundus. Inibi iugem moram trahit una ex coniugibus Sultani: fert sane ager huiusmodi quicquid est, quo uita carere nequeat, cœliq̃ clementia, eademq̃ saluberrima temperie urbium nulli est secunda. Indigenæ magis in albicantem quam in quemuis alium colorem inclinant. Et sibi Sultanus, uelut in phylacam quam piam, auri tantum adseruari iubet, quantum profecto onerandis camelis centenis abunde sufficeret: nec nisi uisa denario.

De Reame urbe Arabiæ felicis, deq̃ eius temperie ac populis moribus, Cap. IX.

Discedens illinc iter cepi uersus urbem quandam Reame nomine, itinere diei unius ab supradicta urbe distantem: hæc plerumq̃ ab incolis negligentibus culta est, eximij sunt negotiatores: agerq̃ omnium fermè rerum, si ligna excipias, est ferax, ambitu duum millium ædium urbs continetur. Ab altero montis latere mons uisitur, ubi arx est munitissima, & ibi nonnulla ueruecum genera, quorum ego caudam animaduerti pondo esse librarum quadraginta quatuor: carent cornibus: adeoq̃ sunt obesi ac pingues, ut uix incendi possint: habent etiam illic uuas quasdam sine granis: suauiores illis comedi nunquam: ibi omnifariam fructus inueniuntur, ut supra memorauimus. Huic copiam accedit incredibilis cœli temperies, id cum primis testatur perenni

Verueces

nior ho

nior hominum ætas: complures sum alloquutus qui centesimū ac uigesimū quintum annum excefferant, uegetam ac succulentā adhuc uiuentes uitam: his amictus est propè nullus, utpote quibus sola interula indumentum præstat, uel nobilioribus: qui uero sūt postremæ tribus, sindone brachio exerto corpus uelant: in tota fere Arabia homines ex proprio capillo cornua gerūt. Mulieres aut caligis laxioribus, instar remigum utuntur.

De Sana urbe felicit Arabiæ, deq̃ eius munitissimo situ, necnon de
sæuitia filij regis, Cap. x.

INde abiens itinere tridui, ad urbem quandam Sana nomine perueni, ea in æditissimo mōte sita est, arteq̃ ac natura munitior: hanc Sultanus cum numerosissimo exercitu utpote octuaginta millium hominum octonis mē-sibus oppugnauit, sed nunquam expugnare quiuit: uerū post latas æquas conditiones deditioem fecit: mœnia constant ex humo cōgesta, altitudine cubitorum decem: lata uero brachia uicena, patet propterea camelis octonis in ordine expositis iter, tanta est illius latitudo. Regio est complurium ferax fructuum, nec multum ab aruis nostris differt, si copiam rerum omniū spectaueris, & comprimis fontibus est irrigua. Vrbi moderatur Sultanus, qui natos habet duodenos, quorum uni Mahumetis inditū est nomen, qui fer-mē rabie dicit correptus: mordicus enim homines impetere consueuit, morsosq̃ deuorat usq̃ ad ipsam satietatem, statura cubitorum quatuor, filo corporis elegantiore conspicuus, quippe qui aptissimum quadratumq̃ corpus habet coloris subcinericij. Fert ager eius urbis nōnulla aromata, eaq̃ legunt nō longe ab urbe. Ambitu circiter quatuor milliū ædium cōtinetur: ædes eorum elegantia ac pulchritudine nostris nō concedunt: adeo urbs patescit, ut intra mœnia uisantur arua, horti q̃, ac complura uiridaria.

*Anthropo-
phagus.*

De Taëssa & Zibith, & Damar Arabiæ felicit maximis
urbibus, Cap. xi.

ILLinc mouens contendi ad urbem Taëssa nomine, peracto prius die-
rum trium itinere: monti imposta est, sed uisu pulcherrima: ibi elegan-
tium rerum ingēs ubertas, & præsertim rosaceæ aquæ, urbs est antiquissima,
in q̃ ea delubrum instar templi diuæ Mariæ ad rotundā urbis Romæ con-
structum: ædes ibi elegantiores, adhuc antiquitatem præ se ferentes. Eò con-
fluunt commerciorum causa negotiatores propè innumeris: amictu nō diffi-
mili à memoratis utuntur, coloris subcinericij. Inde abiens profectus sum iti-
nere tridui ad aliam urbem, Zibith nomine, pulchram sanè, eandemq̃ op-
timā: à mari Erythraeo abest itinere mediæ diei, ingētiumq̃ mercimoniorū
urbs est, suppeditante merces pelago: honestata est dote plurimarum rerū,
& comprimis saccari uberis, ac omnifariam fructuū. Sita est in latissima
planicie intra duos montes: mœnibus caret: illic aromatū omne genus præ-
cipuum est emporiū, aliaq̃ largiter inde euehantur: habitu ac colore ut su-
t prædicti,

Zibith urbs

t prædicti,

pradicti. Ea uisa urbe, ad aliam Damar nomine concito gradu me contuli, unius diei peracto itinere, à Mahumetanis colitur, qui cōmercijs eximie incumbunt, urbs fecunditate non postponenda prioribus, nec amictu moribusq; indigenæ memoratis sunt multum absimiles.

De Sultano præmissarum urbium, & qua de causa Sechamir dicitur, Cap. XII.

HÆ urbes, quarū paulo ante mentio facta est, Sultano Arabiae felicitis, qui Sechamir dicitur, parēt. Secha sanctus interpretatur, amir uero princeps. Sancti appellatione hominē ob id dignant, quod aiunt ipsum humanarū cædiū, si bella excipias, expertē esse. Illud etiā noueritis, quod per id tempus quo illic agebam in uinculis, supra sexdecim hominū millia alebat: singulis singulo die dant seni minutiores postremiq; ualoris denarij pro uictu quo trahere in custodia animam queant. Ita accipiuntur, qui plectendi morte erant: idem domi totidem mancipia nigricantis coloris alit.

De Cercopithecis, nonnullisq; animalibus humano generi infensis, Cap. XIII.

INde abiens redij ad urbem Aden nomine tridui itinere prius peracto: cititer medium iter nactus sum editissimum uastissimumq; montē, is omnifariam abundat animalibus, & comprimis + Cercopithecis, palabantur & *Catti marini* *uulgo* ibi fere complusculi leones, præsertim hominibus supra modū infensi, idq; efficit, ut illac tutum iter non pateat, nisi centū simul uiatoribus, qui frequentiore numero perterreāt feras: illud testari licet, quod corā uidimus: eā enim habentes iter, apertum discrimen subijimus, feris nos cōsectantibus: complures tamen arcubus ac fundis confecimus, canibus etiam opem ferentibus: tādē aliquando periculum euasimus. Ad urbem ut perueni, cœpi simulare ægritudinē, quasi pergraui adflictarer capitis grauedine: perdius ergo in delubro iacens, noctu tantum prodibam, conuenturus nauis moderatorem. Impetrauiq; ab eo, ut & mihi conscendendi liburnicam uel clanculum faceret, potestatem.

De nonnullis Æthiopa locis Cap. XIII.

DVm pērgimus ex instituto uarias peragrarē regiones, commissi pelago, fortunæ inconstantia, nec non equorū intertutbatione multijuga, à cœpto itinere absterriti sumus. Quum itaq; intra senos dies iter in Persida haberemus æquora sulcantes, iamq; septenis diebus nauigationi operam dedissemus: ecce in mari sæuior oborta est tempestas, fluctuāte salo, dictoq; citius nos à meditato itinere auertens in Æthiopa oras transtulit. Onustæ erant liburnicæ rubricæ inficiendis pannis aptissima: nā quotannis ex urbe Aden rubricæ onustas naues quinas ac uicenas negotiatores abducunt: hūc colorem inficiendis lanis mittit felix Arabia. Iactati itaque ui uentorum in portum quendā Zeila nomine impēgimus, ibiq; quinque dierum moram fecimus.

fecimus, tum ut urbem inspiceremus, tum uel maxime, ut tantisper opperiremur, donec mitesceret æquor.

De Zeila urbe Æthiopiæ, deq; fertilitate illius, ac nonnullis animalibus eiusdem urbis, Cap. xv.

INea urbe magnopere commercia uigent, ceu in famigerato admodum imperio, auri ac eboris mira est ubertas, ibique propè innumera mancipia ueneunt haud ingenti pretio. Hi ex regno Æthiopiæ, cui is Æthiopum rex, quem presbyterum Ioannem dicunt, siue Iacobitarum principem appellat, imperitat, ab Mahumetanis qui Mauri dicunt, in prælijs corripuntur, inde in Persidem, ac felicem Arabiam Indiamq; necnō in Babylonem Niloticā, ad Mechamq; traducuntur, illic in pretio est iustitia, recteq; uiuitur: fert ager triticum, affatimq; carniū, ibi uisitur copia multarū rerum: mittit etiā oleū abundantius, sed non ex oliuis, uerum ex re nescio qua alia: mellisq; ac ceræ plurimum: sunt etiā illic uerueces nonnulli, qui pondero sissimas trahūt caudas, utpote pondo sexdecim librarum. His caput ac collum sunt nigricantia, cætera sunt albi: sunt item uerueces prorsus albicantes, quorū cauda cubitalis est longitudinis, modo elaboratæ uitis: palearia instar tauri à mento pendent, humum propè uerrentia: inerrāt aruis boues fœminæ ceruina cornua habentes, hæ non sunt cicurata, sed syluestres: ubi capiuntur, dono Sultano eius urbis ceu regium quiddam dantur. Vaccas etiam uidi cornu unicum in fronte media habentes instar monocerotis, longitudine supra palmi magnitudinē: his cornu in terga resupinat, coloris sunt phœnicei: illæ uero quas memorauimus, in colorem nigricantem inclināt: ibi uberrime uiuitur annona uilescente: urbē incolūt innumeri negotiatores: mœnia sunt exesa, portusq; despicabilis, estq; in continenti telluris. Illi moderatur rex Mahumetanus, sub quo peditum ac equitum complura millia merent stipendia: rei bellicæ plurimum student: interula tantum amiciuntur. Color est ijs subcinericius, inermes ad bella exeunt, patriæ Mahumetis addicti.

Verueces

Vaccæ unī cornes.

De Barbara insula Æthiopiæ, deq; eius incolis, Cap. xvi.

Postquam sæuientis pelagi tumor efferbuit, uela uentis dedimus, moxq; insulæ cui Barbaræ nomen est appulimus. Princeps eius est Mahumetanus: insula non patet plurimum, sed culta est admodum, habitatoreq; frequentior: multifariam carnes mittit. His est subnigricans color: quicquid opum possident, id habent in armentis. Illic morā unius diei fecimus, indeq; abscedentes, in Persidem uelificauimus.

t 2 Ludouici

LVDOVICI ROMANI PATRITII

PERSICARVM RERVM LIBER III.

De nonnullis Persiæ urbibus & protubus, Caput I.

*Diuoander-
rumi*

AD dies duodenos maria sulcauimus: tandēq; appulimus urbem quandam quæ dicitur Diuobanderrumi, id est, diuus Turcarum portus, ea parum à continente abest: quando intumescit undabundum æquor est insula, aquis eam ambientibus: ubi uero refedit mare, iter est ad eam terrestre: paret Sultano Cambaiæ. Moderatur urbi quidam nomine Menacheaz: bidui illic mora insumpta est: commerciorum ingentium est emporium, eamq; incolunt ex Turcarum gente fermè quadringenti negotiatores: muro quaquauersum ambitur: tormenta omne genus mœnia muniūt. Naues habent celocibus nostris paulo minores, thalæ appellant. Soluentes inde contendimus ad aliam urbem, quæ Goa dicitur, ea abest à superiore urbe itinere tridui: illo mercimonia maxime comportātur, exportanturq; ab his qui ultro citroq; proficiscuntur: celebres sunt admodum nundinæ: nec ubertate rerum opumq; magnitudine superioribus urbs concedit. Passim colitur Mahumetes. Illinc abiens profectus sum ad urbem aliam, quæ Giulsar dicitur, rerum copia abundans: ibi inter alia peropportunū portum conspici sumus. Illinc abeuntes ad alium portum Meschet nomine deuenimus,

Goa urbs

Giulsar

De Ormo urbe, deq; insula Persidis ubi margaritæ leguntur, Cap. II.

ABcedentes inde uelificauimus uersus urbem Ormus nomine, indytā: ea situ elegantiore, ac unionum copia nulli urbium est secunda: sita est in insula, & maritimis urbibus præferenda omnibus: abest à continenti spatium duodecim mille passuū, aquarū potu suauium, annonæq; mira caritas: inuehuntur fermè omnia, quæ uictū cultoribus suppeditāt: procul illinc itinere dierum trium leguntur conchæ, quæ pariunt margaritas uenustiores, grandioresq; cæteris baccis: captura earum fit, ut haud multo post expediemus. Sunt ibi nonnulli qui piscatu uictū quaritant. Hi uecti cymbis in mare iactum faciunt prægrandis saxi dependente fune, idq; fit ab gemina cymbæ parte, ut utrinq; iactis in profundum lapidibus, constabili nauis, non aliter quàm si in ancoris foret, possit. Firmata suo pondere cymba, alius, cui id munus obtigit, in æquor iacit funem saxo dependente. In nauī mediā alius, mantica in pectus tergumq; dependente, alligato pedibus lapide se uibrat in pelagus, subtusq; aquas urinantū more natat, actusq; in profundum ad passus quindenos, tantisper urinat, donec legerit conchas, in quibus delitescunt uniones ac margaritæ: collectas manticæ indit, lapidemq; protinus quo pedes gra-

*Concharum
captura*

des grauantur abiicit, funiꝫ innixus in superiora euadit: ibi quãdoq; ad
tercentum fermè nauigiorum genera comperiuntur, quæ undecunq; contē
dunt. Eius urbis Sultanus Mahumetis est initiatus fide.

De Sultano Ormus, deq; sc̃uitia filij Sultani erga parentes

ac germanos, Cap. III.

PER id tempus quo ego has inuisi regiones, hæc quæ mox uobis innotē
scent, cōtigere. Itaque Sultano undeni erant liberi, quorum minor natu
opinionē insipientiæ minus cordatus habebatur: primogenitus uero ob ni
miam calliditatem omnium censebatur uaferrimus. Erant item eidem Sul
tano bina mancipia, quæ ex regno Presbyteri Ioannis regis Æthiopū in re
giam ascūerat, obq; eorum merita strenuissimamq; consuetudinē fortunis
innumeris ditauerat, natorumq; loco habebat. Inter hæc maior natu silentio
noctis, parentibus germanisq;, illo excepto, qui mentis impos credebatur,
lumina eruit: sicq; effossa detulit in parentum cubiculum, simulq; subdito
igne, parentes domumq; incendio subiecit: cuncta itaq; deflagrarunt, paren
tes, uidelicet, ac quicquid fortunarum inibi repertum est. Proxima luce atrox
facinus cultoribus urbis innotuit, ob id tumultuari cœpere omnes, rei indi
gnitate moti. Autor uero sceleris in regiam, ceu in locum tutissimum se rece
pit, ac in demortui locum suffectus est. Is uero, quem memorauimus amen
tem esse habitum, longe alius uisus est, quàm omnium uocibus destinatus
erat, cognito nephando scelere, ueluti parentum necis futurus ultor, in delu
brum continuo diffugit, hæc uoce sublatissima Arabice inclamans, ô dñj bo
ni, cacodæmon effectus est germanus meus, confecit parentes ac germanos,
confectosq; deflagrantissimo rogo tradidit. Intra quindenos dies ciuium
exuscitatus furor resedit: quo uiso Sultanus accersit ad se alterum illorū mā
cipiorum, quæ dilecta à seniore Sultano prædiximus, nomine Mahumetē:
quod ut uenit, Sultano Arabica lingua inquit, Quid ais princeps? At ille, Sul
tanus sum. Tunc mancipium, Ita mehercule Sultanus es. Tum ille manu ap
prehensum hominem, blandiendo secum ducebat, illumq; Arabice allo
quens subdit, I & socium tuum occidito, pro qua re tibi septem oppida polli
ceor daturum quamprimum. At mancipium, Mi princeps, inquit, triginta
annis conuictorem habui socium hunc meum, propterea id sceleris quod iu
bes nō ausim unquam. Tunc Sultanus, Sinito inquit. Verum intra triduū
uocato ad se altero mancipio, itidem agit cum eo quod cum superiore man
cipio tentauerat, insidias illi nectens. At ille cui Chaim nomen erat, hoc in
tellecto, Fiat, inquit, in dei nomine mi princeps: moxq; clanculum loricated
ibat obiturus principis imperata. Ut igitur ad socium peruenit, facere ne
quit, quin scelus uultu proderet. Eo uiso, haud mora, intellexit in se cudi fa
bam hæc

bam hanc, & proditoris appellatione inclamans socium, Venisti, inquit, proditor leto me traditurus; at ille, ne utiquam huiuscemodi operam nauaturus accedo: at Mahumetes, ne quis inficias ire, quando certe conscius patrandi sceleris animus luridum effecit uultum, ob id haud euades, quin te protinus mactem. Cognito Chaim in certissimam notionem insidiarum quas struebat deuenisse, gladium quem strinxerat, ad pedes socij abiecit, illico q; humili status ueniam precabatur plorabundus, identidem inclamans, parce mihi mi princeps, nam mors mihi iure optimo debetur, ob id confice me eodem mucrone, quo te mactatutus accesseram. At ille, nemini profecto dubiũ est, quin sis perditissimus proditor, quippe qui triginta ferme annis mutuo usus cõtubernio conuictor perennis, fuisti, & nũc necem illaturus aduenisti: num miser intelligis hunc qui tibi id negotij demandauerat cacodamona esse? Verum cõsurge, quoniam iam tibi parsum est: illud etiam noueris, iugi triduo hanc furiam me ingentissimis onerasse pollicitationibus, ut mortem quam mihi illaturus adueneras, prior tibi inferrem: sed ego cõditionẽ aspernatus, facinori atrocissimo minime sum assensus. Verũ finito deos agere im mortales: tu tamen si me audis, continuo nauabis eam operam quam mox subiiciam. Cõuenias uelũm Sultanum, illiq; dicas te leto me tradidisse. Ad hæc Chaim, Subibo imperata princeps, quare ad Sultanum profectus est: quo uiso Sultanus inquit, heus Chaim, mactastu ne amicũ; at ille, cõfeci me herde princeps: tunc Sultanus, accede propius: hærenti iam principis lateri, Sultanus gladio pectus fregit. Perendino die Mahumetes clanculũ induit loriam, seq; ad Sultanum recepit. Hunc ut cõspicatus est Sultanus in cubiculo, Canis, inquit, cane natus, adhuc frueris aura ætherea; Cui Mahumetes uiuo quidem in contumeliam tuam, sum q; te actũ mactaturus cacodamone deteriolem. His dictis collato pede digladiari ceperunt: concertatum est non nihil: tandẽ praualete Mahumete, mortẽ occubuit Sultanus. Quo facto, haud mora, uictor Mahumetes regiam occludi, firmariq; presidio iubet. Iuuerunt Mahumetẽ populi in eum ardentissima studia. Ad eam diem charus fuerat populo admodum, ob eam rem cunctus populus acclamationibus læticiam testans Mahumetem Sultanum salutabat. Dum itaq; Sultanus in principatu uigesimum diem egisset: illis transactis, classico ad se priores urbis, necnõ negotiatores, reliquumq; ferme populũ uocat. Quibus ita loquutum esse accepimus, quod a se factum audierant, non ultra id patratum fore, nequiuisset fugere urgentis fati necessitatem, probe se intelligere id principatus sibi haudquaquam deberi: propterea ab eis impetrare uelle, ut illi moderandi regni darent habenas, qui quandoque ad imitationem stulticiæ factus, parum cordatus uidebatur, ad hunc iusto iure pertinere imperiũ. Concionanti Mahumeri assensum est: moxq; ille, qui amens habitus

habitus fuerat, in demortui locum suffectus est, moderatore tamen Mahumete: nam postquam facinus ausit Mahumetes, omnium confessione, deorum amicus credebatur. Ob id ultro ab cunctis moderandæ urbis illi datum est negotiū, desipiente præsertim Sultano, cuius in superioribus abunde meminimus. Nec uos lateat in ea urbe ad quadringentos negotiatores usq; morari cōmerciorum causa, quæ illic plurimū uigent, illo enim comportantur sericum, uniones, margaritæ, & id genus bacca, aromatumq; adfatim. Viunt plerunq; oriza, quoniam ea regio triticum non mittit.

De Eri urbe in Chorazani regione Persidis, deq; eius opibus, & com-
plurium rerum copia, præsertim reubarbari. Cap. IIII.

INde discrdens in Persidē sum profectus: peracto duodecim dierū itinere, ad urbem quanda Eri nomine perueni. Regioni nomē est Chorazani, ea appellatione qua & nos Flaminia nuncupauimus: urbē Eri regionis eius rex incolit, ea est omniū fermē rerū ferax, uisiturq; tanta serici copia, ut una die emere queas tantū serici, quod ternis camelorū millibus onerandis sufficiat: ibi nuncq; ingrauescit annona ob rerū ubertatē. Reubarbari in primis mira est copia: ea cōiectura id sum assequutus, quod senæ reubarbari libra nostro more pōdo unciarū duodecim singulo aureo nūmo ueniebāt: urbs ambitu circiter septē milliū ædium continetur: colūt Mahumetē quā qui maxime. Abiens illinc itinere dierū uiginti, animaduerti regionē intra terras procul ab litore maris frequentē esse admodū uicis ac oppidis, eisdemq; sum mopere cultis. De eo flumine quod arbitramur esse Eufratē. Cap. v.

Serici copia

Perueni tandē ad quendā amnem, quē ipsa incolarū lingua Eufra appellat: hunc ego crediderim Eufratē esse, uastioris conceptaculi ductus argumento. Dum itaq; secus fluuiū la uorsum iter ago, tridui peracto itinere, ad urbē aliā peruentū est Schirā nomine, ea unicū principē habet, eundēq; Persam, alij nemini parentē, addictūq; fidei Mahumetanæ. Ibi omnifariam pretiosi capilli inueniunt: & cōprimis Eranō lapis, qui abigit lymphationes, pellitq; formidines, turchicā appellāt: abunde enim aduehunt, ut ferebatur, ex urbe Balaschā nomine, ubi ingēs est ubertas castorei, ibiq; colorū cōplura genera. Illud uobis compertum fiet, quur perrato apud nos castoreum syncerum inuenit: prius equidē adulterat, quā ad nos compotet, Persis adulterantibus: nam id hominū genus his uafamentis adulterandarum rerum concedit nemini, id ego corā perspexi, uoluiq; quandoque synceri castorei uim oderiferā experiri. Igitr conspicatus sum aliquando quospiā huius rei periculū facientes: sumebant enim uesicā castorei, eamq; cōceptā mox naribus olfaciēdā admouebāt quaterni ex ordine hoies, ea admota, tāta erat fragrantis castorei uis, ut olfacientibus eliceret sāguinē è naribus, idq; præferebat haud adulteratū castoreū. Percūctabar etiam Persa, an castoreū ut cetera un-

guenta, quæ suis moriuntur horis, illico expiraret. Pro responso habui, uim huius odoris adseruari ad annos denos, si modo non adulteretur. In qua re Persa eminent præstantque plurimum: inuicem hi sunt cunctorum hominum commissimi, & cõprimis liberalitate præferendi omnibus: neque id ausim adstruere, nisi coram eiusce rei periculum fecissem. Per id tempus quo illic agebã, nactus sum ibi negotiatore quendam Persam, qui me superiore anno in urbe Mechæ cognouerat, is erat oriundus ex urbe Eri in Chorazain: qui, ut me cõspicatus est, Ludouice, inquit, quis te impulit has uisere sedes, nõne ille es quem dudum apud Mecham noui? Cui ego, Sum quidẽ ille, qui uisendi orbis desiderio mirabilem in modum ardeo: at Persa, deus laudetur inquit, postquam offendi comitem mei itineris quempiam, qui eodem desiderio teneatur, quo & ego capior: quare in urbe, cui Squilaz nomen est, mora quindecim dierum insumpta est. Persa uero me hortabatur, ne à se discederem, futurus itineris iugis comes, ut eo duce præcipuam orbis partem peragraremus. Itaque itineri accingimur, profecturi uersus eum locum, cui Sancto Barganti nomen est inditum.

De urbe Sancti Bragantis, & quomodo Babylonem magnitudine exæquat, deque Persarum rege, qui Sophi dicitur, Cap. VI.

VRbem Sancti Bragantes ferunt magnitudine Babylonis minime cõcedere: quippe quam uastissime patere autumant: eius rex Mahumeti est addictus. Memorant negotiatores habere in armis ubi libuerit ad sexagena equitum millia: gens inclinatur in colorem albicantem, bellicoque usui aptissima: nos uero hæc tantum ex aliorum narratu adfirmamus: non enim ultra progredi licuit grassante ac saeuente Sophi in eos qui Bobachar & Othomar ac Omar sacris sunt initiati. Hi Mahumetis collegæ fuere, eiusque deliramentorum conscii. Qui itaque his fidem censent adhibendam esse, absumuntur: quos uero nouerit Mahumetis ac Hali sacra, imò prophana colere, illæfos sinunt. Inter hæc comes meus accersito me, ait, Ut scias Ludouice quanti te faciã, quamue ex meo contubernio tibi prospectum iri aueam, institui te arctissima coniunctione mihi deuincire, ut hoc nexu compertum tibi sit, me nusquam defuturum esse cõceptæ necessitudini, Est, inquit, mihi neptis, cui Samis nomen, en, hanc tibi matrimonio iungi ita cupio, ut nihil desiderem ardentius. Samis eorum lingua Phœbus dicitur. Nec id ab re, Phœbo profectio uenustior candidiorque erat. Adiecit ad hæc ille, se non ambire orbem, ob id quod cuiuspiam rei egens esset, uerum solius animi ac uoluptatis causa, quam ex multarum rerum cognitione proficisci adfirmabat. Quare gradu reuocato, ad urbem Eri nomine redimus: quò ut peruenimus, excipit me domi suæ comes meus honorifice & amanter, ostensaque nepte, instantius mecum agebat, ut iure matrimonij uirgine potiri uellem. Ego uero qui longe alia

als, Semes

alia animo destinaueram: præ me tuli id quidem non aspernari, sed commo-
dius illud agendum esse arbitrabar: quare intra octonos dies inde abeuntes,
reuerſi ſumus ad urbem Ormus nomine: illincq; ſoluentes in Indiam ueliſi
cauimus: & tandem aliquando portum appulimus, qui lingua indigenarū
Cheo dicitur.

LVDOVICI ROMANI PATRITII

INDICARVM RERV M LIBER IIIII.

De urbe Indiæ Cambaia, omnium fermè rerum ferace, Cap. I.

QVONIAM in operis huius exordio, si recte meminimus,
spondimus cuncta nos denarraturos esse compendio-
sus quàm quibimus, ne plus iusto prolixior oratio fasti-
dium pareret lectori, decreuimus ob id promissa dissolue-
re, & ab instituto haudquaquam recedentes, ea uestris au-
spicijs tantum scripto prodere, quæ narratu digniora uide-
buntur. Indiam igitur ingressi ad portum quendam deuenimus, hūc præter
fluit ingens fluuius, cui Indo nomen est: isq; uon procul abest ab urbe quæ *Indus flus.*
Cambaia dicitur. Ea ad terrium lapidem posita intra terras, respicit meridiē:
ad eam non est liburnicis uel actuarijs nauigijs accessus, nisi inundet flumē
uberius solito, qui aliquando ad tertium uel quartum lapidem irrigare ma-
iore auctu arua cōsueuit. Verum auctus inibi fluminum contrarias uices in-
crementorum habent, quippe qui nō nisi decreſcente luna augeſcunt: apud
nos uero plenilunijs tumescūt amnes mirandum in modū. Vrbs muro no-
stro more ambitur: euuctisq; fermè abundat, re præſertim frumentaria,
ac fructibus omnis generis. Ibi inter cætera complura aromatum genera re-
periuntur, quorum nomina me latent: illic etiam goſſipium abunde inuenit̃,
uulgo bombix dicitur: aſportāt inde negotiatores annis ſingulis tantum go-
ſſipij ac ſerici, ut quandoq; quadragenas aut quinquagenas naues harū mer-
cium abducāt. alioq; comportent. In eodem regno is mons reperitur unde
eruitur onyx, corneola uulgo dicitur. Nec procul inde est mons unde excidi-
tur caledonius lapis, adamasq;.

De moribus incolarum Cambaiaæ prædaræ, Cap. II.

IAmiam subiiciemus Sultani eius statum ac mores: is Machamut dicitur,
Iquam ibi eſſem agebatur quadrageſimus annus, quo ipſe regnum inde-
ptus fuerat, rege Gugeratorum depulſo. Hi nullum animal occidere cibi gra-
tia, nullaque carne ueſci optimum eſſe arbitrantur: non ſunt Mahumetani,
neque idolorum cultores. Ego uero crediderim, ſi baptiſmi caractere inſigni-
rentur, eos parum à ſalute abeſſe: nam genus eſt plenum iuſtitia: quippe
quod alijs non infert, quod ſibi inferri noluerit. Si habitum quaris, pars nu-
di agunt, pars tantū obſcena uelati: caput uincit gauſape, coloris purpurei.
His

His autē colos est subfuluus, ob eam causam à Sultano regno pulsi dicuntur de cuius moribus iam descendo dicturus. Huic igitur sunt in armis equitum uicena millia, siuguloq; mane in regiam ueniunt quinquaginta uiri elephantis insidentes: quibus id solum negotium datum est, ut uenerabundi regem uenerentur, belluis genua flactentibus. Mane uero rege expectecto, crepant cymbala, tympanaq; audiunturq; sonantes tibiae, necnon buccinatores: adsunt & complures alij, qui multijugis instrumentis musicis laticiam uiuentis regis testantur: itidem pransuro agunt: adsuntq; itidem discumbenti memoratis elephantis insidentes, & rursum cōsueto munere colendi principis funguntur. Locis suis animalium huiusmodi ingenium ac consuetudinē denarabimus. At Sultanus memoratæ urbis superiora labia adeo prominentia habet, ut illis æque ac mulieres capillo caput uinciat. Barbam uero albicantem gerit adusque umbilicum promissam: ueneno ita assueuit, ut omni die quippiam hauriat, ne putes ad ipsam satietatem uenenum sumi. Leto traditurus è satrapis quempiam, ad se accersitum, cui mors imminet, nudum sibi assistere compellit: moxq; edit nonnullos fructus, chofolos uocitant, instar nucis myristicæ muscatā appellant: mandit etiam quadam herbarum folia, modo mali Assyrii, tambolos nomināt: addit etiam attritarum concharum ostreae calcem, simulq; cuncta mandendo ruminat. Tandem in eum, quem cupit occidi, expuit, asperfoq; eo, cōtinuo mors subsequitur, præsente ueneno uitam perimente: nam ubi in hominem ut præsissimus, expuerit contrita uenena, intra mediæ horæ spatium perfusus ueneno in terram corruēs efflat animam. Huic etiam sunt circiter quaterna scortorum millia: nam ubi semel concubuerit cum quauis meretricum, proxima luce uitam exiit: depositam interulam amictusq; mortalium nemo attingit. Mutatorijs opus est propè innumeris. Sciscitabatur diligentius: ab negotiatoribus comes meus, unde hæc profecta esset perniciēs uenenorum. Aiebant illi parentē Sultani à cunabulis natum aluisse ueneno, propterea uni sibi innocuum sola cōsuetudine factum esse, cæteris uero perniciosum ac letale esse admodū. Verū de rebus Sultani modum facientes, incolarum mores descripturi, redeamus unde sumus digressi. Hi igitur plerunque sola tunica interiore uelantur, omnium sunt bellacissimi, commercijsq; student quàm qui maxime: regionis ubertas pro meritis referri non potest. Ea frequentatur ab ulro citroque comitantibus ex omni fermè mortalium genere. Inde hac de urbe altera, cuius quum opportunū duxerimus, meminisse est animus, ad uarias multiplicesq; regiones orbis innumera mercimonia euehuntur, ad Turcos præsertim, Syrosq; Arabas felices, Indosue, & item ad Africam incolentes, Æthiopsq; & alios mortalium plurimos: sericum in primis, ac xylon, bombicem appellant, illinc exportant. Hinc est quod ille Sultanus omnium censetur ditissimus, mercimonijs ibidem mirabilem in modum uigentibus. Hic

maximas

Sultani de
scriptio

assueuit

maximas exercet similtates cum rege quodam, qui Iogæ regno imperitat, quod abest à supradictò rege itinere dierum quindecim. Itaque huius regis Iogæ imperium longe lateq; patet, illiq; in armis sunt triginta armatorū millia, idolorum est cultor, omnisq; eius populus: suntq; opinione sanctitatis apud ceteros reges magno in pretio, celebresq; admodum: nam ex instituto rex huiusmodi singulo triennio ter uel quater peregre proficiscitur, aliturq; aliena impensa dum peregrinatur, ut apud nos uoti cuiuspiam gratia peregrini circuire regiones solent. Trahit secū ad quaterna contubernaliū millia, longum sanè setuorum ordinem: cōiugem insuper & natos omneis circumducit: ducit etiam quatuor uel quinque feruidos sonipedes, felesq; qui odore illum gignunt lectissimum, Gibellum uocitant, cercopithecosq; complurculos, psitacos item ac pardos. accipitresq; hocq; ordine ambit fermè Indiam totam. Illi habitus est geminum corium caprinum, altero priorē partem, posteriorē altero corporis partem uelat, uillo extrā emineñte: coloris est propè mustelini. Ibi enim ob incendium candentis syderis nigrescere ac torrere corpora incipiūt: omnes in aures gestant dependentibus omnifariā monilibus lapidibusq; pretiosis: alij exerto brachio uelant corpus, alij sola interula amittuntur. Rex ac nonnulli procerum maximi puluisculis odoriferis quasi per speciem maioris claritudinis, infectam faciem circumferūt, ac reliqua corporis infecta: alij alijs uanis ducūtur superstitionibus, induxerūt in animū alij ne humi procumbant unquam, alij ne toto corpore strati cōsidant in terrā: alij ab omni eloquio ueluti elingues temperant: his uero adsunt terni aut quaterni homines, qui mutis uictū suppeditant: omnibus in uniuersum cornu è colle depēdet: illi ubi ad urbem quampiam peruenerint, incolas, ceu agunt apud nos cornicines, admonentes simul omnes cōcinunt, eoq; concentu stipem ab mortalibus petūt. Rege domi sedente trecenti, aut sanè quadringenti homines simul peregre exeūt. Nec plus triduo, modo Ægyptiorum, in eadē urbe morantur. In manibus ferunt scipionem in ima parte ferreo orbe munitum: alij orbes tantum quaquauersum limatos non aculæ instar incidētes ferunt: illi quos oderūt impetunt funda lapides uibrantes: quare ubi in urbē aliquam uenerint, ab omnibus excipiunt placidissime, illisq; impune est uel urbis summatē occidisse, quando profecto id agere diuinitus credūtur: ager non est ferax admodum annona ingrauescente. Regio montibus plurimū asperatur: eorū ædes sunt despicabiles pessimiq; incolatus: urbes muro ambitas non habent: horum opera ac studio comportantur ad nos margaritæ, & id genus monilia, illudq; non difficulter efficiunt, peregre quoquo uoluerint aliena impensa proficiscentes. Hi igitur ob propè inaccessam regionem, Sultano Machamir maximum exhibent negotium.

Rex Iogæ

De urbe

De urbe Ceul, deq; moribus ac audentia eius populi. Dap. III.

A Biens ab urbe Cambaia me recepi ad aliam urbem Ceul nomine, quae à Cambaia itinere dierum duodecim abest. Ager qui inter utrunque intercedit Guzerat dicitur. Rex eorum idola colit: his est colos subfuluus, pro amictu alij interula utuntur, nudi agunt alij, tantum obscena uelati, nudis pedibus ingrediuntur, apertoque capite prodeunt: si perpaucos Mahumetanos negotiatores excipias: ad bella sunt promptiores, in praesens ense, arcibus, lanceis harundineis, clypeisque orbiculatis utuntur: tormenta habent quibus prouent mœnia, stragesque inferunt armatis exercitibus. Ea urbs munitissima mœnia habet, distatque à mari duobus ac mille passibus: praeterfluit urbem amœnissimus amnis, quo ultro citroque undecumque mercimonia comportantur, accedentibus eò exteris liburnicis: copiam praestat ager suapte natura omnibus abundans, si uuas, iuglandesque nuces ac castaneas excipias: legitur triticum ac hordeum, adfatimque leguminum, Illic etiam conficitur gossipinus pannus, Eorum fidem prudens praetereo, quando certe constat eos eiusdem latitiae esse, cuius est rex Calechut. Horum meminisse haesit cordi mihi, ubi fore opportunum duxero. Illic complures negotiatores Mahumetani degunt: aeris temperies calidior est, quam ubi est frigidissima: iustitia ibi maxime uiget in pretio: regi in armis non sunt frequentes milites. Regio fert equos uaccasque plurimas. Discedens illinc ad urbem quandam Dabuli nomine me contuli, itinere bidui ab superiore urbedistat: hanc ingens fluuius praeterfluit, nostro more mœnia habet, ager est foecundus, ipsaque urbs amœna admodum, ibi negotiatores propè innumeri Mahumetani. Rex idola colit, huic ad triginta hominum millia in armis sunt: corpora animosque ut superiores populi exercent: genus est plenum iustitiae: his idem est cultus corporis, uictusque ac mores insunt ut illis quos supra memorauimus.

De Goga insula Indiae, deque eius rege. Cap. IIII.

Soluens illinc profectus sum ad eam insulam cui Goga nomen est, ea ab continente abest mille passibus: haec regi de Dechan quotannis pendit uectigalium nomine mille aureos, Perday eorum lingua appellantur: si horum formam quaeras, angustiores contractioresque sunt saraphis Babylonicis sed longe crassiores: ab altera parte pro superscriptione bini sunt insculpti daemones: ab altera uero cernitur nescio quid, literis exaratum. In ea insula maris secus litus uisitur oopidum more nostro constructum: illi est praefectus dux quidam militum cui Sauain nomen est: sub eo quadringenti mamaluchi merent stipendia, ipseque mamaluchus est: is ubi consequi potest quempiam ex uiris albicantibus, eum beneuole excipit, ceterisque adnumerat militibus: conducere enim eos consuevit stipendio uiginti aureorum mese singulo: sed prius honores huiusmodi non centuriat, quam hunc morem seruauerit. Iubet igitur centuriaturus delectumque habiturus, geminas ex corio afferri diploides, ipse

Dabuli urbs

Perday

Militum delectus.

des, ipse alteram, alteram uero induit is qui admittendus est ad militiam. Vt itaq; uterq; diploidem induit, luctantur non nihil: ubi is qui adscribi debet in stipendiatorum militum numerum, inter luctandum repertus fuerit præstanti fortitudine, corporisq; uiribus eximius, uirūq; se explicuerit, haud mora, militibus consociatur: sin minus, sellulariæ aut cerdonicæ arti mancipatur. Is itaq; dux cum quadringentis mamaluchis regi Narasingæ negotium ingens exhibet: huius mentio fiet locis suis. Recedens inde contendit terrestri itinere octonis diebus ad eam urbem quæ Decan dicitur.

De Decan urbe Indiæ pulcherrima, deq; multijugis eius monilium generibus. Cap. v.

VRbi Decan memoratæ moderatur rex Mahumetanus, sub quo prædictus mamaluchorum præfectus stipendia meret. Ea urbs uisu est pulcherrima, feraxq; ferme rerū cunctarum. Eius rex inter mamaluchos adnumeratur, & cum eo ad trigintaquinque hominum millia suæ ditionis, si peditū equitūq; recenseas numerum. Urbem decentissime elegans regia exornat: regiam honestant loca complurima: nam priusquam ad regis cubiculum deuenias, per quadragena quaternaq; cubicula tibi transeundum est: sicut enim disposita contignatio est, ut alteri alter aditum locus præbeat, donec ad nouissimum perueneris. Urbs more Christianorū mœnibus ambitur: domus sunt haud inelegantes. Rex uero utitur fastu, pompamq; ducit incredibilem. Qui regi famulantur, in summis sotularibus circumferunt pyropos ac adamantes, & id genus lapides pretiosos. Quæ uero monilia pro inauribus ac condalijs ferant, cogitent ipsi quibus acerrimum est iudicium, quum pedes eminentioribus corporis partibus contulerint. In eius regno mons est, unde erui dicitur adamas. Is mons est ab urbe ad sextum lapidem, muroq; , quaquaversum circumdatur: ipsum firmissimum adseruat præsidium. Scatet ea regio ferè rebus omnibus in uniuersum. Mahumetem colunt: amiciuntur sericis uestibus, uel interula ex serico elegantiore: ocreis tenuioribus cum caligis instar remigum utuntur. Mulieres Damascenarum sceminarum modo uelant faciem, ne unquam fatient intuentium aspectum.

Adamantis
fodine

De regis diligentia peritiaq; disciplinæ militaris. Cap. vi.

IS rex cuius paulo ante meminimus, diutina bella gerit cum rege Narasingæ. Qui illi parent populi Mahumetem colunt: milites plerunq; conducit externos aduenasq;. Illis est colos albicans, indigenis uero subfuluus. Rex opibus diuitijsq; uberioribus ac liberali consuetudine nemini fermè concedit. In mari etiam classem habet ualidissimam, Odit Christianos quàm qui maxime. Peragrata ea regionis parte, iter cepimus uersus urbem, cui Bathacala nomen est.

De urbe

De urbe Indiæ Bathacala, deq; eius ubertate, præsertim orizæ,
ac faccari. Cap. VII.

A Best urbs Bathacala ab urbe Decan itinere quinque dierum, arte & natura nulli urbium postponenda. Rex idola gentilium ritu colit: circuitur mœnibus, estq; à pelago ad primum lapidem: portum non habet maritimum. Qui è mari illuc mercimonia comportant, aduehunt amne perquam mediocri. Illic moram degunt complures negotiatores Mahumetani ob cõmercia, quæ inibi summopere uigent. Amnis præterfluit urbem: ager mittit orizam, faccarum, & illud comprimis quod candidum uocitamus. Ibi fici ac iuglandes reperuntur, ut in urbe Calechut: latriæ dæmonum sunt addicti, ut incolæ Calechut: Mahumetani tamen seruant ritus suos. Equis, mulis, asinis ue haud utuntur: uaccas, bubalos, pecora & capreas habent. Regio tritici, hordei leguminumq; ferax non est, uerum fructus omnifariam alij inibi leguntur Indico more. Dimissa ea urbe ad insulam quandam Anzediuam nomine me recepi: ea colitur à Mahumetanis idolorumq; cultoribus: distat insula à continente stadijs quaternis: ambitu uero patet uiginti mille passuum. Illic cœlum minime clemens est, agerque infœcundus. Intra insulam ac continentem terram intercedit portus commodissimus. In insula aquæ potu suauissimæ hauriuntur.

Anzediua
insula

De nonnullis optimis Indiæ urbibus.

Cap. VIII.

Centacola
urbs

Illinc discedens iter à me ceptum est uersus urbem quandam, cui Centacolæ nomen inditum est, unius diei itinere prius absoluto. Huic princeps haud magnarum opum moderatur. Assatim tamen inibi carniū ubertas inuenitur orizæq; ac omnifariam fructuum non aliter quàm apud Indos. Ibi complusculi Mahumetani commercia exercent. Rex idola colit: genti colos est subfuluus: nudi prorsus agunt, apertoq; capite prodeunt. Princeps huiusmodi regi de Barthacal paret. Inde abeuntes itinere bidui itum est ad insulam quandam aliam Onor nomine. Rex eius latriæ addictus est dæmonum, & regis Narsingæ subit imperata. Is est omnium comissimus, expers fastus: huius iussu circiter octonæ liburnicæ assidue maria sulcant, & prædabundæ quidem excursionibus uacant. Hic summa necessitudine ac uinculo amoris regem Portugalliæ complectitur. Gens obscœna sindone uelat, cætera sunt nudi. Mittit ager orizam ubertim non secus quàm Indica arua. Illic animalia propè omne genus, ut sunt, apri, cerui, lupi, leones, ac omnifariam auitia, nostris tamen absimilia. Pauca in primis psittaciq; necnō uaccæ ferè innumeræ, eademq; subrutilæ: sunt item ueruces obesi admodum. Florum uero ac rosarum tâta est copia, ut ibi uel hybernis diebus non desint. Cœlum demētius esse nequiret: cultoribus longe diuturnior uita est, nosq; in ea re exuperant. Haud longe à dicta urbe uisitur urbs alia Mangolor nomine, unde circiter sexaginta naues oriza onustæ soluere consueuerunt. Incolæ partim idolis seruiunt, partim Mahumetem

Onor insula

Mangolor

humetem colunt: uictus amictusq; ij sunt, quos supra memorauimus.

De Canoror urbe India maxima.

Cap. IX.

Digredientes illinc iter cepimus uersus urbem Canonor nomine, rerum pulchritudine præstantissimam. Ibi rex Portugallia munitissimum habet oppidum. Urbis rex idola colit, ipsiq; regi Lusitania est charus in paucis. Portu urbs habet: illo cõuehuntur equi Persæ: sed immania sunt horu uectigalia: nam penduntur pro equo singulo aureorum uicena & quina milia. Digressis inde iter introrsus terras est ad Narlingæ urbem, ubi complures Mahumetani negotiatores degunt. Ager tritici, uuarum, ac omnium ferè fructuum, si poma citrea cucurbitasq; excipias, expers est admodum. Pane non uescitur incolæ, sed oriza, pisce ac carnibus, necnon iuglandibus quas fert regio. Alio loco de eorum cultu ac moribus differemus, quum iam sit omnibus in cõfesso, eos indigenis urbis Calechut haud dissimiles esse. Inibi cœpta sunt inueniri zinziber piperq;, myrobolanum, cardamomum, cassia, & id genus aromata complura. Urbem mœnia haud circumdāt: ædes sunt despicabiles. Illic reperiuntur fructuum complura genera nostris absimilia, uerum longe suauiā: suis locis à nobis describetur eorum forma. Regio est propè inaccessa, ob frequentiores specus ui extractos. Regi sunt in armis ad quinquaginta nobilium millia, Hæros ipsi appellant. In prælijs utuntur ense, dypeo obrotundo, hastis ac arcibus: nunc uero tormentis etiam uti consueuerūt, Nudi incedūt, obscœna tantum uelati: ijs apertum est caput, nisi ubi ad bella contendunt: tunc caput subrutilo galero tegunt, eoq; bis inuoluūt, uictaq; nescio qua uincunt. Equis, mulis, asinisq; non utuntur, minusq; camelis, quos dromedarios passim uocitamus. Elephantis tantum utuntur, non tamen præliaturi. Vbi tempus appetet, dicemus abunde de arce, quam rex erexit contra regem Portugallia. In urbe uigent summopere commercia: nam quotannis illo undecunque ducenta ferme nauigia appellere consueuerunt. Præteritis nonnullis diebus, peracto itinere quindecim dierum oriẽtem uersus, postquam in regnum Narlinge deuentū est, tandem ad urbem quandam Bisinagar nomine peruenimus.

De Bisinagar urbe regni Narlingæ feracissima.

Cap. X.

VRbi moderatur rex Narlingæ: ea maxime patet: muro tamen ambita in decliua montis sita est, circuitu octo mille passuum: triplici muro circumdatur: ibiq; cunctorum mercimoniorum famigeratum celebratur emporium. Fœcundus est mirum in modum ager: illic quicquid est quod ad delicias ac suauiores faciat uoluptates, inuenitur: uenationibus ac aucupijs alibi nusquam arua aptiora, syluæq; credas uoluptatis paradisum esse quampiã. Rex indigenæq; regni idola colunt. Magnarum est rex uirium: huic supra quadringenta equitum millia in armis excubant. Illud etiam non præteribo, equum ibi non minoris quam quadringentis aut quingentis pardais (ij) sunt

u 2 aurei

aurei nummi)uendi. Vsu quandoq; euenit, ut octingētis aureis quis equum emerit: pretij hanc immanitatem efficit, quod aliunde aduehuntur: ibique nulla equarum armenta, prohibentibus regibus, qui portus afferuari iubent maritimos, ne importentur equæ. Huic etiam sunt quadringenti ad bellum sum elephantes: habet & dromedarios, qui ocyssime currūt. Hic peropportu- num uidetur, ut de docilitate, deq; agillima consuetudine elephantorum nō nihil differamus, ne uideamur non meminissime superiorum, quum classi- co lectori colliqueat, nos supra id esse crebrius pollicitos. Igitur id animal docile est admodum, parumq; ab humanis abest sensibus, cunctasq; belluas fortitudine anteire solet. Indi bella inituri clitellas elephantō imponunt: sunt clitellæ huiusmodi, cuiusmodi in regno Aufonio utūtur muli: clitellas subtus aluum cingūt geminæ ex ferro catenæ: supra clitellas hinc & hinc domus, uel si mauius turrim aut caueam ligneam appellare: collo iungūt caueas, assamen- ta nescio quæ crassitudine mediij palmi: singulas caueas terni homines ingre- diuntur: inter utrasque dorso belluæ insidet Indus, qui belluam alloquitur: il- lis est enim patrij sermonis intellectus, officiorumq; memoria. Constat nul- lum aliud animal humanis sensibus accedere propius, si amoris & gloriae uo- luptatem, si probitatem conspicuam, si prudentiam, & id genus mores, quo- rum sunt cætera animalia expertia, spectaueris. Itaque septeni sunt homines, qui elephantum bella inituri conscendunt loricati, ferentes arcus, lâceas, en- ses ac peltas. Promuscis elephantī, quam manum appellant, loricator: illi alli- gatur exertus ensis duorum longitudine cubitorum: crassitudine uero ac la- titudine palmæ humanæ, sicq; instructi præliantur. Vbi progrediendum aut retrocedendum est, monet domitor, cuius uocem callet elephas. Feri, inquit moderator belluæ, illum, ab illo tempera: sæui item in alios, abstine ab ali- is. At animal cuncta subit imperata, eaq; adamussim explet æque ac huma- norum capax sensuum. Verum ubi usu euenit, ut obiecto igne pauore icti fugam arripiant, nulla re adduci possunt, ut gradum reuocent: ea gens enim mira arte ubi libuerit ignes terrendis belluis excitat. Hos adeo id animal pauet, ut nulla alia re magis terreatur. Ob id uisis ignibus effusissime dis- fugiunt. Reliquum quid est? discretis moribus, fortitudine eximia præstat omnibus. Memini aliquando uidisse elephatos ternos maximam liburnicā in siccum trahere, ut haud multo post referabimus. Dum ego apud Cano- nor urbem agerem, nōnulli negotiatores Mahumetani in hunc modum in siccum nauim trahebant, seruata Christianorum consuetudine, uersa nauim exposita prora uersus continentem, subiectis ternis trabibus, tres elephantī genibus innixi, capitēque in humum connixō nauigium in terram trahunt. Verum sunt plures qui existimant in cruribus elephantos non habere inter- nodia, plicareq; ob id nequire tibias: quod profecto à uero plurimum abest. Habent iuncturas ut cætera animalia, sed in ima propè parte crurum. Fæ- minis

Elephantī
natura

minis inest ferocia maior quam maribus, conuehendisque oneribus illis longe maiores sunt uires: furore etiam corripuntur, id cursu lymphatico praeseferentes. Elephantes ternos bubalos magnitudine excedunt, uillo etiam non absimiles: oculi ut suis: promuscidem, quam manum appellamus, promissam admodum habent: ea ori esculenta ac poculenta admouet: subest enim iugulo os, sui sane non absimile, hiscam referens: proboscis exesa est ac cauius: eaque saepenumero uidi belluas porrectas capere stipes: uidi item ab elephanto arboris truncum prosterni, tantae quidem uastitatis, ut quod efficit bellua, nos priores numero uiginti quatuor nequiuimus. At elephas uno uel altero connixu arietauit in terram. Bini dentes qui prominent, collocantur in superiore maxilla: auriculas quaquauersum gemini palmi magnitudine habent: nec id usque minore aut maiore, ut asiolet, proceritate. Pedes illis sunt obrotundi instar orbium, quibus discumbendo carnes excipimus munditiarum causa, ne gausape foedetur. Pedem ambiunt quinque ungulae ostrinae conchae latitudine. Cauda instar bubali, terni palmi longitudine, uillo rarissimo. Foeminis sunt proceriores mares: magnitudine sunt multijuga: alij ad tertiumdecimum palmum, ad quartumdecimum tolluntur alij: transcendit quandoque in nonnullos ego eiusce magnitudinis. Adseuerabant cultores, ad sextumdecimum palmum quosdam altitudine exurgere. Lentius incedunt: fit propterea ut qui non assueuerint, non aliter quam in undabundo aequore nauseam subeant, ac insidere nequeant. Iunioribus ubi insederis summa afficeris uoluptate, molliter istar gradariae mulae gradientibus. Vbi conscendendus est elephas submittit genua, & quasi stapedes instrueret, praebet scandendi facultatem: subleuante tamen quopiam homine a tergo sessorem. In frenes sunt omnes, nec ceruicem restis uincit: soluto profus capite gradiuntur.

DE COITV ELEPHANTORVM, CAP. XI.

INituri loca quaerunt palustria, pudoreque non nisi in abdito coeunt: dicunturque fere humanitus ueneri operam dare: etsi non desint autores, qui barros dicant auerse coire. Apud quosdam pro summo munere habetur, ut regem elephantino membro donent. Id forte plurimi faciunt, ob immanepretium, quo ueneunt elephanti, utpote quingentis aureis: alij (si credere dignum) duobus millibus aureis emuntur: illud forsitan non moles corporea, sed acre ingenium praestat. Nusquam sane negauerim me alicubi uidisse gentes quaspiam, sensu ac ingenio elephantis longe inferiores. Itaque is rex Narsingae opibus ac imperio praestat cunctos, quos unquam conspicatus sum reges, unquamque audiuerim. Vrbs situ ac elegantia urbem Medianum effingit praesent atque: si tamen id excipias, quod in loco est dediu,

B arri

Narsingae regis opulentia

minúsque æquo. Quæ illi subsunt regna, ea Narlingam circumdare uideetur, ut regnum Ausoniæ ac Venetiæ Mediolanum ambiunt. Ea urbe inter utraque maria procurrente, referebant eius Bramini (hoc enim nomine sacerdotes eorū dignantur) regem singulo die ad duodecim mille Pardios pro uectigalibus, censusque loco sumere. Huic semper in armis excubant complura armatorum millia: quippe cui bella nunquam desunt, eo finitimis arma inferente. Idolorum est addictus scedissimæ patriæ, ipsumque caco-dæmona colit non aliter quàm rex Calechut. Vbi duxerimus opportunum fore, hæc explicatius denarrabimus. Viuunt ut idolorum cultores: æs eiusmodi est habitus: qui maioris sunt census, tunica utuntur interiore haud oblonga, caput uero fascia uersicolore Mahumeranorum ritu uinciunt. Gregarij obscæna tantum uelant, cætera sunt nudi. Rex birreto panni attalici caput exornat gemini palmi longitudine. Profecturus in prælium gospinā induit uestem: hanc chlamyde tegit bracteis aureis ornata. Limbum chlamydis honestant monilia fermè omne genus. Equus eius tanti esse creditur, si pretium inspexeris, quanti est quæpiam è nostris urbibus. Id efficiunt innumeri lapides pretiosi, margaritarum ac uniorum complura genera, quibus phalera apparatusu incredibili teguntur. Exeuntem in uenationes comitantur terni aut quaterni reguli, qui deducendi regis officio funguntur: circiter equitum sena millia iter agenti præsto sunt. Colliquefcit itaque hunc regem opibus, diuitijs, militumque delectu, & sexcentis similibus nemini concedere. Monetam cudit, quam Pardios appellant: & item minoris ualoris monetam aliam, quæ Fano dicitur: hanc efficiunt sexdecim minutiores denarij. Aes etiam signatum habent Eas nomine, sexdecim quidem pro nummo argenteo exponuntur. Viatoribus tutum est iter usquequaque, modo à leonibus ferocientibus cauerint. Esculenta quibus aluntur prudens prætereo, eadem demum denarraturus, quum de rebus Calechut sermo fiet. Rex memoratus Christiano nomini plurimum fauet, cum regeque Portugalliæ, quæ pars est Lusitaniæ, secum magna intercedit amicitia. Præter hanc gentem Christianos uouit nullos: illo enim appellant Lusitani, honorificeque appulsi tactantur. Visa itaque hac urbe mora complurium dierum, redijimus ad urbem Canonor. Quo quum peruenissemus, triduo ibi absumpto, intra terras proficisci placui, tandemque aliquando ad urbem Trompatam nomine deuentum est.

De urbe Indiæ Trompatam nomine, deque nonnullis alijs Indiæ locis.

CAPVT

XII.

VRbs Trompatam abest ab Canonor urbe duodecim mille passibus. Illi moderatur idolorum cultor, soli non est admodum ditis, parumque ab pelago

pelago distat, utpote mille passibus. Interfluit eam annis perquā mediocris. Illic complura Mahumetanorum nauigia uisuntur: cultores frugalissime uiuunt: maiores non habent opes quā iuglandes Indicas: eas condunt oriza: Scatet regio lignis & asseribus ad fabricandas liburnicas aptissimis. Ibi ad quindena milia Mahumetanorum degunt: regi tamen idola colenti obsecundant. A cultorum habitu & moribus temperabo tantisper, donec ad id loci uentum erit, quo res urbis Calechut sumus explicaturi: est enim illorum una eadēq; fides. Eorum domus adeo sunt despicabiles, ut nō pluris singulæ uendantur aureo dimidio: illud etiam haud multo post compertum fiet uobis. Bidui itaque illic absumpta mora discessimus inde, uterq; uersus urbem nomine Pandaran cepimus, distantem à memorata unius diei itinere. Regi Calechut paret, nulliusq; fermè momenti est: & comprimis portum habet nullum. Huic ad ternas leucas aduersa est insula deserta, habitatoreq; uidua. Indigenarum superioris urbis is est habitus, qui & urbi Calechut: urbs in diuo posita est. Illinc digredientes contendimus ad urbem aliam Capagot nomine, cui rex Calechut imperitat. In ea urbe est regia pūcherrima ueterum more constructa. Qua orientem respicit, perpulchro fluuio alluitur, ab urbeq; Calechut ternis abest leucis. Hic non est maxime immorādum, quum satis constet, eosdem mores ambabus esse urbibus. Inde igitur abeuntes tandem aliquando per celebrem inclynatam que urbem Calechut deuenimus. Præterij sciens ac prudens tot regum ac populorum mores habitumq; præsertim regis Chianul & Dabul, necnon Bathecalo Onoue, ac Mangolor, Canonor, Cuchin & Cachilon, Calonue ac Narsingæ potentissimorum principum, Id abs me factum est fermè ex composito, ut diutius denarrandis rebus Calechut, ceu longe excellentioribus immorarer. Constat sanè hunc regem cunctos orientales anteire reges: ob id indigenarum lingua Samory id est, in terris deus dicitur.

Pandaran

Capagot

LVDOVICI PATRITII ROMA,

NI RERVM INDICARVM LIBER

QVINTVS.

DE VRBE CALECHVT PRAESTANTISSIMA,

CAPVT PRIMVM.

Obis ad urbem Calechut, ceu ad Indicarum urbium præcipuam metropolim appullis, uisum est superiori libro supremam imponere manum, sequentemq; auspiciari, quo maiore uoluptate lector afficiatur, rerumq; dignior elegantia animos demulcens mentem teneat, ut nobis studium peragrati orbis opem ferat, ingenioque subscribant uires: hæc q;

Samori

ultra peritioribus harum regionum, ceu censoribus acerrimis diiudicanda relinquimus, ut si forte lōge plura adiuerint, ipsi in mediū proferāt. Igitur urbs Calechut est in cōtinenti: aedes eius pelago alluuntur. Ibi non est portus, sed quā meridiem respicit ad primum ab urbe lapidem est amnis, qui effluit in oceanum angustiore ostio: is multifariam diuisus per arua dispergitur patientia, ac irrigandis agris carpitur à cultoribus: altiores nō uehit aquas quā qui ni palmi altitudine: incuruat ad urbem amnis non despicibili decursu, eamque interfluit. Mœnibus haud ambitur, uerum continetur circuitu sex mille aedium, non adhærentibus ut apud nos aedificijs, sed longiore spatio discretis inter se aedibus, forte ignium metu, aut sanè imperitiā aedificandi. Quā uero in longitudinem extenditur, millenis patet passibus. Domus sunt despicibiles, quippe quæ supra equitis altitudinem ab humo non tolluntur, frondium plerunque laceramentis loco imbricum cooperiuntur, multis contignationibus. Huius rei causam afferunt, quod humo egesta ad quinos palmos aqua mox scaturire dicitur: ob id nequeunt altius fundamenta iacere, quæ contignationibus ferendis sufficiant. Negotiatorum aedes tabernæ que non minoris, quā quindenis aut uicenis ueneunt aureis. Cultorum uero domus non pluris ad summum, quā binis aureis emuntur. Nec idem est omnibus prærium: Aliæ minus aureo nummo: aliæ solido aureo nummo uenduntur.

DE REGE CALECHVT, DE QVE EORVM LATRIA

CAPVT SECVNDVM.

Primum igitur omnium rex Calechut dæmonum latriæ est addictus, ut haud multo post compertum fiet uobis. Non diffitentur deum optimum maximum cœli ac terræ potissimum architectum, præcipuumque autorem, ac primariam causam esse. Sed uero fabulam addunt, somniantque deū nullam sui principatus capere uoluptatem quire. Vbi negotium iudicandi orbis sumeret ipse, delegasse propterea uicariam operam, ut ipsi comminiscuntur, cacodæmoni, quem deliri mentiuntur esse de cœlo sumptum, iuri reddendo mortalibus. Illique rursus ineptientes aiunt, factam à deo potestatem tribuendi cuique quod suum est, pro benefactis, uidelicet, ac malefactis mercedem emeritam. Huic Deumo nomen indidere. Deū uero maximum Tamerani appellant. At Deumum dæmonum fallacissimum, rex in eius regia constructo ad id sacello hoc apparatus, ut illico colliquefcet, colit. Sacellum patet quaquauersum testudinis latitudine duū passuum: tollitur autem ab humo non plus ternis passibus. Ingressum ligneum ostium præbet cum antipagmentis, quæ sunt dæmones compluscūli torreatice sculpti, ut in emblematis uisitur. In sacello medio collocata est sedes solij instar ex ære, æneum

admittens

Deumus

Tamerani

Tamerani

eius

→

admittens sessorem dæmonem. Dæmō sedens diademate redimitum caput habet modo Romanorum Pontificum. Sed id plus habet quod diadema ternis insignitur cornibus. Fulciūt item dæmonis caput quaterna cornua, oreque ualutissimo hians, dentes præ se fert quaternos: naso est deformi, toruis truci- busque luminibus, uultu minaci: ad uncas manus uncini instar habet, pedes uero gallo haud absimiles. Qui monstrum horrendum ingens conspicantur, pauent continuo: res est sane uisu indignissima, eademque horrida admodum. Sacellum ambiūt picti dæmones ad omne testudinis latus, hoc est, in singulo angulo sedens ex ære uisitur satanas, ita fabrefactus, ut undecunque flāmescere uideatur, absumentibus animas miserandum in modum flāmis. Animabus eiusmodi magnitudo semidigiti est, aut procerioribus solidi digiti. At demon dextra animam ori admouet: sinistra autem ex inferiore loco aliam corripit. Singulo mane eorum sacerdotes, Bramini dicuntur, memoratum idolum rosacea, & id genus latice odorifero emaculant, sufficiūtque uariis odoramentis: suffitum humi procumbentes adorant: intra heptomadam aliquando idolo sacrificant, etsi nunquam litant. Sacrificando hunc ritum seruant: Abaculum habent in altaris modum, trium palmorum altitudine, latum quaternos palmos, longum item quinos. Abacum sternunt omnifariam floribus ac puluisculis odoriferis. Sic referto floribus altari, sanguinem galli uasi argenteo carbunculis ignitis oppleto indunt, additis suffimentis odorum innumeris: thuribuloque accepto adolent largissime thura, altare circumuecti, tinniente crebrius interea tintinnabulo argenteo. Gallum maculant cultro argenteo, cruoreque infectum cultrum nonnunquam igni admouere solent. Aliquando cultro arrepto edunt gestus nescio quos, ut solebant qui à lanista olim ob munus gladiatorium rationem inferendi & euitandi ictus discerant. Crematur sanguis galli totus accensis funalibus altare completibus. At sacerdos immolaturus galli sanguinem, lacertos pedesque argenteo exornat, ita fabrefacto ut astatium auribus tintinnabuli instar insonet. Pectus bulla nescio quæ condecorat: id est eorum insigne. Peracto sacrificio, sumpto ambabus manibus tritico, discedit ab altari celsim cancrorum more gradiendo, nusquam ab altari oculorum aciem flectens, donec ad arborem quādam peruenerit: quod ut deueutum est, mox manibus reseratis in ipsam arborem effudit triticum, quod tulerat oclusum: elatis supra uerticem manibus demum rediens unde digressus fuerat, altare omni cultu denudat.

*Dæmonis si
mulachrum*

Bramini

*Sacrificandi
ratio*

De regio more, quem rex discumbendo seruat. Cap. III.

PRius rex cibum sumpturus non discumbit, quam quaterni sacerdotes regias dapes dæmoni in hunc ferme modum obtulerint: nam passis manibus, eisdeque supra uerticem elatis, ac celsim utraque oclusa manu ad se retracta, pollice tantum prominente, idolo esculenta quibus rex uesci debet, offerunt, ibi tan

ibi tantisper opperiantur, donec nō sit uero absimile, quempiam esse potuisse. Ea adducti ratione id agunt, ne rex quicquam sumere uelle cēseatur, quod idola honoris gratia non sit oblatum prius. Id esculenti quo rex uesci consueuit, affertur in trulla lignea arboris cuiusdam latiore folio strata: uescitur oriza, & complusculis alijs rebus, quarum in præsentiarum nō satis memini: humi recubat absq; stragulis: discumbentem stantes sacerdotes circumstant, nusquam propius quā ad quaternos passus accedentes, regis uerba reuerentissime obseruantes. Vbi uero rex esse desierit, actutum sacerdotes quicquid dapum superfuit, in locum quendam transferunt, in q̄ nuda humo collocant: quo facto rursus & iterum manibus complois excitant corniculas aues nigricantes, quæ ad hoc unum aluntur: hæ enim signo huiusmodi assueuere, propterea ueluti tessera data illico aduolāt, regiasq; reliquias depascūtur: has uolucres nephas est lædere: ob eam rem tuto uolitant quocunq; libuerit.

De sacerdotibus urbis Calechut, qui Bramini dicuntur: Cap. II II

Consentaneum esse arbitramur, plurimumq; uoluptati legentium conducere existimamus, ubi horum sacerdotum statum ac mores expedierimus. Hi igitur eius loci sunt apud eos, cuius sunt & apud nos sacerdotes primarij. Ducturus rex uxorem, prius thorum inire non consueuit, quā a digniore sacerdote noua nupta deflorata fuerit. Nec id munus ultro subeunt sacerdotes. Stupri a rege pretium constituitur quingentorum aureorū. Hunc morem præter regem Calechut seruat nemo.

De multijugis idolorum cultoribus in urbe Calechut. Cap. v.

Iam iam expediemus multijugū indigenarū urbis Calechut idolorum cultum. Primores idolorum cultores Bramini appellantur: ij sunt eorum sacerdotes: qui prioribus succedunt, uocitantur Naeri, non minoris sunt apud eos quā apud nos patritij pēdūtur. Horum interest ensem, clypeum, arcum, læceamq; quum prodeunt ferre. Desinentibus hæc circumferre, aufertur ceu ex autoratis nobilitatis in signe. Qui tertiæ classis habentur, ij eius loci sunt apud eos cuius apud nos sunt cerdonicam exercentes artem. Sequentes Mechoa dicuntur, piscatu uictum quæritantes. Qui nouissimis sunt proximi, illis Poliar nomen est inditum. Ad hos spectat piper, uinum iuglandesq; legere. Postremi uero Nirai appellantur. Ea gens postquam seuit orizam, eandem colligit: at Poliar & Nirai etiam ueluti postremæ tribus hominibus, ne utiquam nisi uocatis ad Bramini & Naeri propius quā ad quinquaginta passus accedere licet: ob id delitescunt in umbraculis ac locis palustribus. Quum prodeunt ut a longe exaudiantur, uoce in clamant nescio quid sublatissima, ut nobiliores moneant, ne inopinato reperti luant morte pœnas. Vbi enim usu euenerit, ut Bramiui & Naeri in clamationibus assueti haud moniti forent, obuiam quempiam ex illis capite census haberēt, dū arua reuisunt, impune eos leto tradere queūt: ob eā rem in clamationibus aduētan
tes quos

tes quoscūq; praeueniūt, monentq; iā uobis innotuere seni idolorū cultores.
De habitu regis ac regimine, cultorumq; urbis, deq; edendi modo,

CAPVT

VI

REgi ac reginae, incolisq; urbis, idolorū cultoribus haud dubie dissimilis non est habitus: quippe qui gossipino, haud sane serico panno obscena tantum uelant, caetera sunt nudi: pedibus incedunt nudis, apertoque capite prodeant. At Mahumetani tunica interiore ad umbilicum usq; amiciuntur. Foeminae uero eodē habitu utuntur quo & uiri: latrīae idolorum cultores, uti consueuerunt: sed id plus habent, quod promittunt capillum mirum in modū. Rex ac primores urbis inconsultis sacerdotibus non uescuntur carnibus: caeteris autem gregarijs licet quibusuis uesci earnibus, si uaccas excepias, qui Ni-raui & Poliar dicuntur: mure ac piscibus sole exustis uescuntur.

De horum ritu post obitum regis.

Cap. VII.

EXempto rebus humanis rege, si superstites sunt mares liberi aut germani, aut fratrum filij, ij minime regno succedunt: nam filio sororis ex gentis instituto sceptrum debentur: qui si nullus foret, regno succedit is qui arctiore coniunctione regem contingit, non alia, aiunt, de causa, nisi quod Bramini sacerdotes, ut praefati sumus, reginam deflorauerunt. Peregre proficiscente aut exeunte in uenationes rege, sacerdotes uel uigesimalium annum tantum nati reginā domi afferuant, illi assistentes: nihilq; gratius regi contingere posset, quam ut reginae per stupri conciliationem assuescant. Propterea exploratum habet rex ob uulgatam reginae pudicitiam, ex ea susceptam prolem inter liberos collocandū minime fore. At sororis natos ueluti sibi iure sanguinis coniunctissimos, adscire in imperij partem consueuit. Rege defuncto regni indigenae omnes barbam ponunt, capiteque tonso desiderium regis testantur. Nec omnibus est idem mos, alijs menti partem nouacula nudantibus, alijs uero capitis partem solum tondentibus, ut sua trahit quemque uoluptas. Per id tempus etiam quo regem funerantur, qui piscatu uitam trahunt, per speciem mœroris à piscium captura temperant octonis diebus: & ubi ex coniunctis regis quempiam mortem occumbere contigerit, itidem seruāt quod rege defuncto seruari memorauimus. Rex quandoque adductus superstitione, ad annum ab re uenerea abstinet, & item animo destinat uesci nolle betolis: haec sunt folia quae Assyrii mali frondis similitudinem exprimūt: has enim frondes in cibatu habent gratissimas: aequae quidem illis utuntur ac nos bellarijs ex saccharo scitissime conditis: eas enim ceu illecebras edunt: nec alia quam uoluptatis aut exuscitandae ueneris emortuae causa, illa esse creduntur, dum huiusmodi folia mandunt. Edere sueuerunt fructum quendam, cui coffolo nomen est: hunc mittit arbor arecha nomine, palmae non absimilis, quae caritas gignit non absimiles, consimiles producens fructus. Miscent insuper co-tritas ostrearum conchas calcis instar cinami.

Betoli folia

Quomodo

Quomodo idolorū cultores inter se coniuges cōmutant. Cap. VIII.
Patritij ac negotiatores hunc morem inter se seruant. Fit quandoque ut iure amicitiae alter alterum miro affectu prosequatur. Propterea quibus sunt uxores amicis, nonnunquam complacitum est per speciem maioris coniunctionis uxoribus commutandis operam dare: stultorumque lingua mutuo se compellant in hunc ferme modum: Heus tu amice, coniunctissime uiuimus. At ille: Ita diutine cōiunctius amicusque uiuere nequiuimus. Et rursus alter. Verum ne loqueris, quum adstruis te mihi amicū esse optimum? Sum, inquit ille: Et itē prior: mehercle diligis me? At socius: amo te mediusfidius. Tum ille: Commutemus uxores ea lege, ut tu mea, ego uero tua potiri queā. Tum alter: ain, tu serio? Cui ille: ita per Pollucem. Concedamus, inquit socius, domum meam. Quò ubi peruentum est, alter eorum inclamat uxorem: Accede, ait, mulier, huncque sequere: quoniam deinceps coniunx erit tuus. At mulier: quam ob causam? loqueris ne serio? At prior coniunx: non iocor quidē. Tum mulier, lubens, inquit, sequor. Protinus his ultro citroque dictis, abijt cum prioris socio uiri mulier, inuicemque coniugem suam iure cōmutationis ad socium mittit, qui prior adduxit mulierem. Hoc institutum permutandis seruant uxoribus, Pignora uero alterū parentem sequuntur. Alijs uero idolorum cultoribus lōge sunt alij mores: nam fœmina septenis nubit uiris, qui in concubitum noctes alternāt. Vbi autem pepererint mulieres prolem, delegant ad quemcunque ex septem coniugibus uoluerint, à quarum assertione nulla est prouocatio.

Polygamia

De ritu edendi incolarum, decique eorum iustitia. Cap. IX.

Humi procumbentes edunt in trulla ænea: coclearis uicem supplet arboris folium. Esculenta sunt oriza, pisces, aromata, fructusque ignobiliores. Ex ea hominum nota qui rustici dicuntur, adeo illote ac fœde uiuunt, ut edentes in ollam manum intingant: dumque orizam capiunt, fœdantes in olla manus in pilæ modum concinnant, sicque concinnatam admotamque ori uorant. Id genus iustitiæ apud eos uiget: ubi quis quempiam cōfecerit, correptus poenam in hunc modum luit, Genus habent patibuli, id est, palum longū quatuor ternos passus. Huic non longe à fastigio ligni scipiones gemini in crucis figuram affiguntur. Tunc palo per terga fontis acto, terebratum homicidæ corpus cruci miserandum in modum infigitur, sicque affixus infelix pendet, donec uitam exhalauerit. Patibulum huiusmodi patrio sermone Vncaleut appellant. Qui uero consauciant, aut scipione quempiam uerberant, ij culpam ab rege auro redimunt. Obarati uero ita præstare solidum compelluntur: nam ille cui quippiam debetur auri, monet obaratum ut soluat. At is qui es contractit alienum, uerba dat. Quod ubi intellectum est illi cui aurum debetur, ubi per archigrammateos regis, qui centeni esse dicuntur, constiterit id æris esse contractum, tunc prasini coloris fronde arrepta tam diu hominem consectatur,

*Atror homi-
vide suppliciu*

*Creditorū mi-
ra exactio.*

obomug

sectatur,

sectatur. donec. comprehenderit: cōprehensum uirenti fronde circūscribit, iubetq; lingua incolarū his uerbis, nisi solido præstito illinc ne abeat: hæc q; usq; tertio profatur, per caput Bramini, id est nomen sacerdotis: & item per caput regis iubeo, ne hinc discedas, nisi æs retētum dissolueris. Ille uero qui intra circulum circumscriptus est, aut protinus solidum præstat, aut illic uitam sine custode exiit: qui si aliò diffugeret, semel correptus continuo leto iussu regis traderetur.

De eorum latria erga idola.

Cap. x.

ADoraturi idola ante emersum solis stagno lotionis gratia immerguntur, sicq; loti nihil prius contrectant quam domi suæ preces ad idola fuderint: orant enim humi strati, idq; clanculum. Dum sic orant, edūt gestus nescio quos dæmoniacos ueluti lymphati, inuersis luminibus, miroq; oris de honestamento instar portenti. Pauorem non sine horrore cōspicantibus inferunt: nec horæ quartam partem orando perēnant. Vbi uero edēdi tempus appetierit, esse nequeūt, nisi obsonia concinnauerit à patritijs quispiam. Ea cura sceminis non delegatur, quando certe sua tantum curant esculenta. Hunc morem solum nobiliores seruant. Fœminis autem aliud non est curæ, quam muliebri mundo studere: ob eam præsertim causam, quod uiri cum eis ante non coeunt, quam lotæ fuerint, suffitæq; uarijs odorum generibus. Quum prodeunt fœminæ, mirus est monilium apparatus, ab auribus pretiosis lapillis dependentibus, lacertisq; ac pedibus omni genere cultis.

Quomodo prælium ineunt

Cap. xi.

IN ea urbe quotidie quasi ex instituto à lanista rationem inferendi euitant: idq; ictum more digladiatorum discunt cultores, ense, dypeo ac lācea exerciti. Profecturo ad bellum regi in expedito sunt centena peditum millia: nam equitum ibi usus est (præter elephantorum) nullus. His uehitur præliaturus rex, qui regem sequuntur, uitta serica, eademq; coccinea caput uinciunt. Prælium initari, ense obrotundo, dypeo, lanceis ac arcibus utuntur: regis uero insignis est nescio quid rotundum ex arborum frondibus complicatis instar cooperuli dolij cuiuspiam, arundini adfixum: eo candentis ardorem solis arcet: Somler lingua patria dicitur. Vbi utrinque constitere acies ad trinum arcus iactum, rex mittit sacerdotes suos (Braminos appellant) in hostium castra, ut ex se regi dicant, propius cum centenis Naeris (ij sunt nobiliores roburq; militiæ) collaturus pedem accedat, se quoq; cum totidem protinus accessurum. Hoc renuntiato uterq; se accingit expeditioni bellicæ, inq; itinere medio centeni cum centenis manus conferunt: qui si uel tridui spatio concertarent, nunquam pñctim, sed cæsım feriunt bino ictu caput petentes: item semel tantum cruribus intentant enses. Vbi uero quaterni uel seni mortem oppetiere, continuo sacerdotes bellum dirimunt, eorumq; iussu utrinq; canitur receptui. Dirempto prælio sacerdotes utriusq; exercitus ultro citroq; contendentes, utrosque reges his uerbis percunctantur: Vultis'ne amplius? At sacerdotes: Mini

Naeri

x

dos: Mini

dos: Minime, inquit. Idem ex hostili exercitu sacerdos agit. Hunc morem præliando seruant cum centenis centeni. Rex uehitur quandoq; elephanto, non nunquã à suis triarijs (Naëri dicuntur) incessu perniciosissimo conuehitur. Proficiscentem regem sequuntur multijugis musicæ instrumentis concinentes. crepant tympana, & id genus complura. Naëris suis stipendiij causa singulo mense quaterni penduntur carlini: dum uero bella ingruunt, seni: hoc stipendio uitam trahunt milites. Si dentes habent nigricantes, ob eam herbam quam crebrius mandunt. Hos ubi occiderint, rogo miro apparatu imponunt: alij adseruant horum cineres: cæteris uero non idem est funerandi mos, gregarijs præsertim: alij uita functum intra proprias ædes tumulant: alij in ædium uestibulo: alij corpora in amœnis secessibus, ac uiridarijs suis humant. Monetam cudunt non aliter quàm in urbe Narsinga. Quum ego illic agerẽ, ex omnibus fermè orientis partibus negotiatores aderant, cum primis Mahumetani: alij ex regione Melacha, ex Bangella alij: nonnulli ex Tarnassari, ex Pego & Ciriomãdel alij: nonnulli ex Zeylande Sumatra, id est, Tarpobana, alij ex Colon, nonnulli ex Caicolon, alij ex Bathecala, & innumeri fermè alij, præsertim iam notiora nomina, uidelicet Persæ, Arabes, Syri, Turcæ, Aethiopes, & ex regno Narsingæ complusculi, tot aduenæ exq; uarijs regionibus per id tempus quo illic agebam, aderant in urbe Calechut florentissima. Illud esse noueritis, quòd qui idola colunt, non sulcant maria: id munus Mahumetanis delegatur, utpote exercendis commercijs aptioribus. Incolunt enim urbem Chalechut circiter quindena Mahumetanorum milia, qui ex ea urbe plerunq; oriundi dicuntur.

Quomodo ibi maria sulcant.

Cap. XII.

Quomodo enim maria adeant, quòue tempore se pelago committant, qualiter fabricentur nauigia in eo latere ubi uisitur Calechut, haud multo post compertum fiet uobis. Igitur naues fabricantur non minores, quàm quæ quadringentis aut quingentis dolijs ferendis sufficiant: patentq; absq; tecto. In nauium commissuris nullo modo stupam ponunt, sed afferes adeo affabre connectunt, ut optime arceant aquas: commissuras pice ferruminant. clauisq; ferreis abunde firmannt communiuntq;: nec à stupa temperant ob id quòd illius sint egentes, quando affatim stupæ ac lini aliunde ille conuehitur. Assameta habet trabesq; multiplices: & si ligna quacũq; spectaueris, nostris quidem non sunt deteriora, nosq; copia lignorum superat: uela nauium habent gossipina, eademq; in ima parte geminata: utraque enim utuntur ducturi in altum, ut uenatorum uim maiorem uela concipiant, tumescantq; magis. Nos itaque in ea re superant, qui unis tantum utimur uelis. Ancoras iaciunt marmoreas, longas octonos palmos, at quaquauersum binos: eas gemino fune appensas æquori induunt: ancoras præter has habent nullas: nauigandi stata habent tempora: E Perside usq; ad eam plagam, cui Cumerin nomen est (ca

est(ea meridiem uersus abest à Calechut octo dierum itinere) octonis mensibus, id est, inter Septembrem & Aprilem maria fulcant, à Calendis autem Maijs usque ad mensem Sextilem medium. Ab hoc latere sinus urbis Calechut temperandum est à nauigationibus, ob nimiam pelagi sauitiam: nam undabundo indignantiq; oceano haud tuto naues committuntur. At illi habent temporum uices contrarias. Quum enim apud nos ob candens sydus arent ferme omnia, tunc madefiunt ibi cuncta ob effusum largius imbrem: nam Maio, Junio, & item Quintili ac Sextili mensibus largior ibi effunditur imber, interdium non solum, sed etiam noctu, non usq; , sed subinde pluit, modo noctu, interdium nonnunquam. Per id tempus uix Phebus supra horizontem emergit: ceteris uero octonis mensibus pluit nunquam. Aprili exeunte sol uunt à promontorio (latus appellant) Calechut, & uersus caput Cumerin uelificant, aliamq; oram pelagi nanciscuntur, ubi æquor minime sauit: tunc tranquillo mari aromata conuehant minutiora. Nauigia, ut apud nos, alia alijs locis nomina acceptant: liburnicas alij sambuc nominant: celoces alij more nostro complanatas capel appellant. Minora igitur nauigia, ut sunt cymbæ, & id genus alia, quibus maiora nauigia quandoq; more nostro remulco dicuntur, parao nominant: hæc sunt denos passus longa è solido ligno: remis ac malo utuntur harundineis. Sunt item ibi actuariæ naues, almadias uocant, solidæ absq; commissuris: & rursus alias habent nauiculas longas passus duo, denos, uel terdenos, rostro perquam angusto: uniq; tantum homini aditus patet, adeo in arctum eius ostium agitur: hinc & hinc acuminantur maxime, caturos appellant: remis aut uelis aguntur ocyus multo quidem quam triremes aut liburnicæ, uel celoces nostræ impelluntur uelificantes. si sunt piratæ, qui maria infestant. Fabrefiunt huiusmodi naues in insula non longe à Calechut, cui Porcai nomen est.

Porcai insula

De regia principis urbis Calechut, Cap. XIII.

Regia principis Calechut patet non minus mille passibus, si ambitum spectaueris. Paries parum consurgit, ut iam prædiximus: structuram affabre tamen elaboratæ trabes superpositæ coniungunt, toreutico operæ intercursum tibus dæmonum figuris: quod opus circiter ducentis aureis constare creditur: neque altius tolli queunt ob instabile solum, quo fundamenta iaci nequeunt, mox aquis scaturientibus. Quas uero margaritas, & id genus pretiosos lapillos rex cultus circumferat, uix expedire præ magnitudine rei possum: excedunt enim æstimationem omnem: etsi per id tempus, quo illic agebam, parum genio indulgens mœstissime uiuebat, tum ob id bellum quod illi rex Portugalliæ intulerat, tum uel maxime ob eam ægritudinē, quam Gallicam appellant, qua maxime afflictabatur, quum præsertim iugulum morbus inuassisset: tamen auribus pendebant lapilli pretiosi, lacertosq; ac manus, pedes uel ac crura tot monilium genera honestabant decentissime, ut satis pro

Pustula apud

Indos

x 2 rei magni

Thesaurus rei magnitudine referri non possint. Regis thesaurus immēsus creditur, quippe qui uix binis cellis continetur. Theaurum efficiunt innumeræ aureæ bracteæ, laminas appellamus: & rursus tantum signati auri, quantum onerandis centenis mulis abunde sufficeret: id adseuerabant eorum sacerdotes, qui regis arcanorum sunt callentissimi. Ferunt id auri corrogatum à prioribus regibus esse, numero ferme duodenis, qui reipublicæ prospectum iri cupientes, tot opes congeffere, estq; in primis magni pendendum, in memorato thesauro, monilibus & id genus multijugis, eisdemq; pretiosissimis lapillis oppletū scrinium ternis longum palmis, & item latum circiter binis, plurisq; esse creduntur, quàm ut emptorem nasciscantur.

De aromatibus, quæ urbs Calecht mittit. Cap. XIII.

Piper **P**iper mittit suburbanus eius urbis ager: legunt etiam nonnihil intra urbem cultores. Caulis piperis infirmus est admodum, instarq; uitis absq; adminiculo (pedamenta uocamus) consistere nequit: hederæq; non est absimile piper, quippe quod serpit, & altiore complexu proximam semper arborem uincere consuevit. Dicta arbor, imò frutex dispersitur in ramos complusculos intra geminum ac ternum palmum longos. Folia eius mali Assyrii figuram exprimunt: sed hæc crassiora pinguiusculaq; nonnihil, intercurtantibus ex aduersa parte minutioribus uenis. E singulis malleolis seni dependent racemi palmo haud ampliores, passillis non absimiles, confertiores tamen. Color is est, qui & immutioribus uuis. Legunt itaque mense Octobris ac Nouembris in colorem prasinum adhuc inclinantes, ad solemq; apricantem assandum imponunt tegetibus: triduo nigrescit non aliter quàm huc affertur: absque cultu alio putandi, minusq; ligonizandi cura est illis, simplici ac sincero telluris prouentu. Mittit & regio zinziber: haud dubie radix est, eruiturq; nonnunquam pondo unciarum duodecim: nec omnibus est eadem amplitudo: plus non agitur in profundum radix, quàm ad ternos uel quaternos palmos harundinum modo. Quum eruitur zinziber, relinquunt internodium radice in serobe, unde erutum est zinziber, terramq; radici aggerunt ceu semen eius radice, proximo anno eruturi fructum, id est, zinziber. Inuenitur in locis æquis instar myrobalani: in tellure tamen rubente omnifariam, ibi legitur zinziber. Caulis eius pìrum mediocre effingit: mittitur ut piper in subligarijs.

De nonnullis urbis Calechut fructibus. Cap. XV.

Zinziber **I**bi etiam reperiuntur nonnulli fructus, quos cultores iaceros appellant. Caudici eius arboris amplitudo piri est: fructui magnitudo bini ac medij palmi: crassitudinis uero humanæ coxæ. Gignitur fructus in caudice arboris subtus frondes, alij circiter medium caudicem. Colos est uiridis, cætera nuci pineæ hand absimilis: uinaceis tamen minutioribus. Quum mature scere

scere incipit, obducit nigrantem colorem, marcerque uidetur. Legitur is fructus mense Decembri: saporis sunt fermè peponis, castoreum redolentis, parumque, si saporem quæras, abest à cotoneo Persico, eodemque mitiore: uariam in cibatu uoluptatem parit, uideberis modo edere fauum mellis, modo suaue Medicum tralum comedere: intra membranas habet ut malum Punicum, inque eis delitescunt fructus nescio qui, mollibus non dissimiles castaneis: si enim igne torrentur, saporem castaneæ repræsentant, Propterea fateri licet, non esse excellentiorè digniorè uel illo fructu quempiam. Est item fructus alius, amba nomine. Eius caudex magna dicitur, simillima est arbori, frequentesque ut piro fructus: is iuglandem nucem è nostris effingit, quum iam sunt absoluti: quum maturescit, fului eiusdemque splendentis coloris est: intra corticem occultatur fructus, ut amygdalæ aridæ: Damasceno gustu suauior est fructus: conduntur in cadis, ut apud nos oliuæ, sed sunt longe meliores. Illic etiam inuenitur fructus, cuius forma est peponi simillima: ubi incideris, mox comperies intus uinacea uua instar terna aut quaterna: arbori est eadem amplitudo, quæ est cydoneo malo, foliaque eidem similia: fructui nomen carocapel inditum est: in cibatu est optimus, medicinæque aptissimus. Itemque alius fructus uisitur, mespilis non dissimilis: uerum albicantis est coloris: hunc haud memini. Habent & fructus quosdam cucurbitis similes, sed condituræ aptiores: res est non indigna memorari, huic nomen est comolangæ: oritur inculta tellure peponum modo. Mittit idem ager fructum alium memoratu dignissimum, mala apolanda appellant, tollitur ab humo non nihil supra hominis unius altitudinem: folia gignit quaterna uel quina surculis connexa: singula folia singulis hominibus ad arcendam pluuiam solemque sartum tectum præbent. In folio medio confurgit mallecolus instar caulibus fabæ flores producens, fructusque edit longos palmum unum, quandoque medium, crassitudine hastæ conti unius. Quum legunt hos fructus non operiuntur maturitatem, uerum præcoces colligunt, probe intelligentes eos domi maturescere: pariunt singuli surculi circiter ducentos fructus miro prouentu, seque inuicem contingunt in modum pineæ nucis, conferti admodum, Triplex horum genus: alij cianchapalon uocitantur, gustu magnopere suaues, cordi præsertim conducentes plurimum: colos est illis subfuluus, tenuissimæque siliquæ. Alij cadelapalon dicuntur, superioribus etiam in cibatu gratiores, idemque longe suauiores: reliqui uero ceu insuaues nullius sunt usus, Quos diximus esse hominibus ad uescendum non ingratos, eos autem ficis nostris non esse absimiles. Horum arbor in uita semel tantum fructus gignit: uerum ad radices confurgunt quinquaginta aut sexaginta surculi, qui parentem renouant, ne sit nepotum expers. Hos transferunt alio cultores spe futuri prouentus: nam constat eos intra annum fructificare. Quum uero fructus huiusmodi legere uolunt, si uirentes nimium fuerint, id est, acerbi nimis, ut

Amba

Carocapel

Comolanga

Malapolanda

maturefcent ocyus, calcis non nihil ablaqueato caudici imponunt: leguntur fructus uberrime toto ferme anno: ueneunt uiceni singulo nummo, id est, quarta solidi parte. Mittit idem ager anno toto flores propè innumeros, rosas, uidelicet, albicantes rubentesq̄, necnon fului coloris.

De feracissima totius orbis arbore.

Cap.

XVI.

Est & alia arbor cognita sanè dignissima: quippe quæ fecunditate ac fructuum mira suauitate totius orbis arboribus longe est præstantior: ea palmæ instar cariotas edit: inde uberior mortalibus prouentus quasi denuum emolumentum: fert enim ligna igni alendo aptissima, iuglandesq̄ in cibatu gratissimas: item funes uelificationibus admodum conducentes: præterea tenuissimos pannos, qui ubi colore quoquam infecti fuerint, sericum præstant. Mittit etiam dicta arbor ad fouendum ignem carbunculos optimos, uinumq̄: item latices, oleum, & saccharum: ex frondibus uero quæ decidunt, quibus uidelicet, tempestate aliqua ramus quispiam è caudice auellitur, fiunt adium imbricamenta, uicemq̄ tecti supplent, idq̄ senos menses aquam continent, adeo sartum tectum præbent. Vix dictis erit fides, nisi rem compertius experdiam. Memorata arbor nuces producit cariotæ instar, singulaq̄ arbores ducentas nuces gignunt. His demunt priorem corticem, ignibusq̄ delegant: nam lignorum modo flagrantissime subiecto igne ardet. Alius uero fructus gossypino aut byssino non est absimilis: linum quidem figurat, postquam ab artifice expolitur: ex floribus uero pannum conficiunt serico simillimum: sequens autem pensum rursum nent, indeq̄ fiunt tenuiores funes, hosq̄ funiculos nectunt, ut ex illis grandiores funes faciant, nauigationibusq̄ sufficiant. Ex proximo nucis cortice, qui tertio loco succedit, carbones eruunt. Vitimus autem cortex nucem occultat in cibatu gratissimam: corticis huius crassitudo minimo manus digito haudquaquam maior est: cum nuce simul latices gignuntur: iuglandeq̄ adolescente, crescunt item aquæ in ea adeo, ut absoluta nuce simul aquæ interiora nucis occupent: tantumq̄ laticis in nuce quædoq̄ uisitur, ut haurias ex singulari nuce ternos aut quaternos aquæ calices: ea potu est suauissima, eademq̄ limpidissima, rosaceæ non absimilis: fit ut inde oleum pinguiissimum, nuxq̄ ipsa homini gratior ac existit, esse nequirit. Vobis itaque iam innotuere septena huius nucis emolumenta. Alterum autem huius elegantissimæ arboris ramum nuces producere minime sinunt: uerum circiter medium caudicem incidunt mutilantq̄ truncum, mane & uespericubro consauciant, liquoremq̄ nescio quem infundunt: isq̄ sugit ex arbore succum: quo hausto, in supposita ad id uasa profilit: colligunt enim noctu simul & interdium calicem liquoris singularem: unum hunc enim liquorem igne subiecto decoquere solent, rursusq̄ & iterum decoctum id agunt, ut uitalis aquæ similitudinem exprimat: cuius tamen mirus odor, ne potum dixerim, adeo

adeo cerebro humano est infensus, ut si modum excefferis, furorem propè pariat, non aliter quàm temulentis euenire consueuit. Is itaque liquor inibi temeritatem uicem supplet, eo què ut nos uino illi illecebre utuntur. Ex alio autem dictæ arboris ramo legunt saccharum, uerum fermè in suaue. Fert dicta arbor perennes fructus, modo uirides, aridos modo: gignere incipit anno quinto. Inueniuntur hæ arbores interuallo ducentorum mille passuum. Habent hæ arbores dominos, tantique sunt apud cultores, ut si aliquando uiguerint inter reges ac principes bella adeo atrocia, ut etiam alter alterius natum confecerit, pacem tamen non aspernentur. Verum ubi inter certandum belli licentia, aut iure uictoriæ memoratæ arbores excisæ fuerint, qui arborem læsit, pacem nunquàm consequitur. Viuunt dictæ arbores ad annos quinos supra uicenos: fabulosa amant loca: panguntur ut iuglandes, ut inde oriatur arbor. Mittit item ea regio nescio quid aliud, de quo optimum sumunt oleum.

Quomodo ferunt orizam.

Cap. xvii.

Colunt arua, arantque bobus terras ut nos. Quum uero serendæ orizæ tempus appetierit, eius rei lætitiã omni musicorum genere tripudioque incredibili gestientes testantur: in quibus maioris lætitiæ specimen denos homines dæmonum cultu habitumque horrifico exornant, quibus clangentibus tubis gestunt quasi choreas ductitantes: festa celebrantes rogitant ac precantur cacodæmones, ut uberrimum orizæ prouentum elargiantur.

Quomodo uisunt ægrotos medici.

Cap. xviii.

Vbi quispiam idolorum cultor mercimonia exercens ægritudine aliqua cõflictatur, eoque peruenerit, ut efflaturus animam censeatur, tunc nonnulli incolæ, quos ipsi medicos appellant, ad id munus delegati, conticinio noctis amicti horrifico dæmonum habitu, eos qui iam sunt deplorati uisunt: iniiciunt torrem in ore ignitum, manibusque gestantes ignem, in quibus pedibus calopodia crassitudine passus unius habentes, & ab sono clamore tinnitu quorundam instrumentorum ægri auribus obstrepunt, horrore tanto, ut etiam incolumis his auditis uisisque ægrefceret quamprimum, horreretque ac humi procumberet. Eiusmodi enim sunt eorum medici, qui ægros reuisunt solanturque. Eius regionis cultores distenti ac fartati quandoque ob uoracitatem nimiam, ut sunt edaces plurimum, ubi stomachi morbo laborant quopiam, contritis ternis zinziberis radicibus, indeque succo facto, cyphum plenum succo huiusmodi hauriunt: quo hausto, intra triduum conualescunt. Degunt igitur quæ homines brutorum modo.

De trapezitis ac colibistis.

Cap. xix.

Habent colibistæ & mensarij pondera ac bilantes adeo minutas, ut si pyxidem, ubi asseruant, & reliqua id genus quibus pondus efficitur tru-

tineris, unciam non excedant, adeoque iustum est examen, ut etiam capillum ponderare queas. Vbi autem adulterinum aurum à puro obryzoque dignoscere uoluerint, Lydio lapide, nos indicem appellamus, nostro more utuntur. Id plus habent, quod probaturi aurum pilam habent ex rebus nescio quibus compositam, ceram exprimentem, lapideque Lydio, quo probatur aurum, pilæ impacto, remanentibus ibi auri maculis, in ueri notionem deueniunt adulterinumque à puro auro discernunt: aiuntque eorum lingua, id optimum est, illud uero deterrimum. Pilam autem memoratam ubi auro oppleta fuerit, liquefaciendam igni indunt, aurumque quod imbiberat colligunt. Sunt itaque si trapezita omnium insanissimi, eiusque artis quam exercent propè ignari, ne dixerim expertes. Mercimonia exercentes, ubi emundis uèdundisque mercibus incumbunt, hunc morem quem haud multo post reserabimus, obseruant. Proxenetam habent, cuius opera exercendis mercimonijs utuntur in hunc fermè modum: nam emptor uenditorque, ubi conuenit inter eos de exercendis commercijs, consistunt in orbem: tunc proxeneta arrepto uelo siue gauisape propalam dextram uenditoris apprehendit, comprehensamque gauisape uelat, moxque geminos pollici digitos proximiores crebriore contractu digitis suis attrectat, ab uno usque ad centena millia numerum recensens clanculum arcanèque, idemque silens. Tunc uenditor, quanti uendere cupiat, digitorum contractu declarat, nodos tantisper tangens, donec peruenerit ad id numeri, quo merces suas est expositurus. Hoc intellecto, proxeneta contendit ad emptorem, uelatisque manibus, ut memorauimus attrectatione digitorum emptori compertum reddit, quantum pro mercibus uenditor consequi aueat. At emptor comprehensis proxenetæ digitis, contrectatione nodorum aperit, quid sit pro mercibus uenditori daturus. It ultro citroque proxeneta, & utriusque mentem silens reteggit. Quare hunc in modum exercent mercimonia miro silètio, sola, ut diximus, digitorum attrectatione. Quum uendunt aromata, mensuras habent, bacchar appellant, nos uero cantaros uocitamus. Si autem pannos mercantur, carijs uti consueuerunt: id est mensuræ genus. Itidem seruant in pretiosis margaritis, & id genus monilibus: ea exponunt potèdere nescio quo, farasolam appellat: id pondus quinas ac uicenas libras non excedit.

De Poliar & Hirua cultoribus, & quomodo filios enutriunt.

C A P V T

XX.

Mlieres eorum transacto tertio mense filios ablactant, deincepsque lacte caprino alunt: & ubi referferint lacte pueros, illotos foedosque admodum in sabulum reponunt, ubi interdium ferarum more uoluntantur. Verum quia in nigrantem colorem inclinant magis, à bubalis haud dignoscuntur. Sunt itaque deformiores foedioresque, quam quis autumare possit, damo

Proxenetæ mi
rus mos

dæmonumq; alumni uidentur. In umbrante uespera rursus parentes scemina natis lac propinant. Quum uero adolescunt, hoc uigore alti pueri, incredibili dexteritate uiri euadunt: suntq; pernices admodum, ac cursus citatissimi, itemq; funambuli, & histriones, & id genus circumforanei.

De quadrupedibus ac auitijs.

Cap. XXI.

Inueniuntur ibi compluscula quadrupedum ac alitum genera, ut sunt leones, apri, cerui, hinnuli, lupi, boues scemina, bubali, capreae, elephantis: uerum ibi non nascuntur, sed importantur. Sunt item inibi psitaci prasini coloris, alij scutulati, alij coloris purpurei. Horum est tanta ubertas, ut adhibendi sint custodes seruandae orizae in aruis, ne eam depascantur. Sunt uocales admodum uiliq; pretio, utpote gemino denario, id est, media solidi parte singuli ueneunt. Sunt etiam illic quaedam alites sarau nomine, psitacis non nihil inferiores, si proceritatem respicias, concentu tamen longe suauiores amoenioresq;. Sunt & complura alia auitiorum genera nostris dissimilia, quorum mane & uespera tantus est concentus, tantaq; canendi suauitas, ut nihil amoenius, nihilq; uoluptuosius audiri possit: in tam paruis faucibus tota ferme consistit harmonia. Ob id immensa est incolarum uoluptas, non secus quam si in terrestri paradiso consisterent, uernantibus floribus, uirentibusq; toto anno omnifariam arboribus, mira caeli clementia, incredibiliq; temperie, hyeme aestateq; nusquam sauientibus: uernare enim semper uidentur, adeo algoris ac aestus sunt expertes. Mittit eadem regio cercopithecos, uendunturq; singulis solidis, id est, quaternis cassis: tot enim solidum efficiunt.

Sarau

Cercopithec

De serpentibus, qui in urbe Calechut inueniuntur. Cap. XXII.

Illic igitur in tantam magnitudinem adolescunt serpentes, ut maximis suis non sint absimiles: habent longe uastius caput quam apri: quadrupedes sunt quaternorum cubitorum longitudine: in palustribus locis nascuntur. Id animalis genus aiunt incolae ueneni experts esse, quippe quod homines nisi mordicus inpetere non nouit. Reperiuntur & ibi serpentum terna genera: alij adeo est exitiosum uirus, ut modo non nihil sanguinis eliciant, mortem homini afferant praesentaneam: id enim usu euenit crebrius quam illic agerem. Ex his itaque serpentum generibus alij aspidem magnitudine representant, alij sunt longe proceriores, uisiturq; inibi illorum ingens copia. Huic ubertati causam praebet rex Calechut, qui nescio qua ductus insania, tanti facit serpentes huiusmodi, ut illis uel ipsa mapalia construi iubeat ad arcendas pluias, fluminumque cohibendas inundationes: & ubi quispiam ex illis aliquem confecerit, non aliter leto traditur, quam si hominem confecerit.

Serpentes uasii

cisset,

cisset. Itidem rex agit ubi quis bouem foeminam maetauerit. Serpentes uero memoratos ob eam causam plurimi faciunt, quod adseuerant ipsos esse de caelo sumptos spiritus. Illud ea coniectura assequuntur, quod solo ictui praesentanea mortem afferant: id efficit, ut inibi multa sit serpentum foecunditas, quoniam edicto principis impune uagantur. Norunt memorati serpentes idolorum cultores, ab eisq; minime cauent. Id etiam me illic agente usu uenit, ut ingressus domum quandam noctu, serpens exitiosus octonos homines confecerit: ij enim mane postridie tumescens reperti sunt exanimes. Sunt tamen apud eos serpentes boni ominis, nam ubi aliquo cultores proficiunt, si quempiam serpentum obuiam habuerint, protinus felix omne interpretantur.

De accensis lychnis regia Calechut. Cap. XXIII.

IN regia principis Calechut sunt uariae mansiones, multipliciaq; cubacula: nam inumbrante caelum uespera innumeri ardentes lychni conspiciuntur. Regis aulam dena aut duodena ex aurichalcho faberrime facta instar signati fontis complent candelabra: unius hominis altitudine tolluntur, singulaq; uasa ternas habent lucernas (polyxines appellant, Graece uero polylychnos) gemini palmi altitudine, inq; eis non parum est olei. In priore uasis parte innatant oleo ex gosipio funiculi accensi, elychnia uocantur: huiusmodi enim alendis flammis lucernis adhibentur: inq; uase medio angustius uas conspicitur luminibus oppletum: & rursum in uasis fastigio in minore uasculo innumeri ardent ex xylo funiculi oleo innatantes. Vas consurgit instar trianguli: priui daemones toreutice insculpti priuos angulos fulciunt. Ii sunt ministri regis, qui lumina assistentes regi tenent. Vbi uero quispiam ex his qui regem arctiore coniunctione contingunt, diem suum obierit, traefacto anno luctus, edicto ad se cunctos regni sui sacerdotes (Bramini appellantur) accersit. Imperata subeuntibus, ad dieq; uenientibus, mox ab rege opipari conuiuij dies indicitur, genioq; triduo indulgent. His in cibatu est oriza plurifariam condita: uescuntur item apro, ceruoq;: uenatu enim oblectantur plurimum. Traefacto triduo singulos conuiuas, omnes sacerdotibus inquam, quaternis uel quinibus aureis donat. Quo facto, abeundi aliò remeandiq; ad propria facit potestatem. Tunc omnes regni cultores per speciem laetitiae barbam ponunt.

De maxima multitudine hominum, qui illò percipiendae ignoscetiae causa contendunt. Cap. XXIIII.

HAud procul ab urbe Calechut uisitur delubrum quaquauersum circūdanarum aqua: insulae modo constructum est, uetusto more, geminumq; columnarum ordinem habet, instar templi diui Ioannis in fonte urbis Romae. In delubro medio consurgit altare lapideum, ubi gens sacrificat idolis, intra ipsas columnas uisitur actuariaria cymba oleo referta duorum passuum longitudine: huiusmodi oleo enna nomen est. Delubrum plurimae arbores, uerum consimiles ambiunt.

In his

In his uisuntur ardentes lucernæ & lychni pensiles, & id genus luminaria propè innumera. Complent rursus delubrum accensæ lampades fouente ignes oleo: & ubi illuxit ea dies, quæ est uigesima quinta Decembris, frequens undecumque populus etiam quindecim dierum itinere illinc distans, eò cateruatim, & cum primis sacerdotum ordo sacrificandi gratia cõtendit. Verum prius idolis non sacrificant, quàm immersi aquis delubrum ambientibus se lauerint, Quibus locis sacerdotes eorum conscendunt cymbas oleo, ut prædiximus, refertas, ad seque aduentantem populum oleo memorato aspergunt, capita duntaxat oblinentes: quibus oleo delibutis, cuncti sacrificio incumbunt. Ab altero altaris latere, ubi sacrificant, immanissimus uastiore forma satanas uisitur: hunc frequens populus humi procumbens adorat, moxque ad sedes proprias quisque remeat. Dum hæc fiunt, omnium criminum fide publica proponitur impunitas, triduumque spatium unicuique licet illò contendere ceu in asylum, nec licet per id tempus alteri de altero ultionem sumere. Nusquam gentium me herde frequentiore uidi populum, si eum diem excipias, quo Mecham inuisi. Sed iam hinc abeo, totius profectiõis meæ difficultates ac discrimin, quæ mihi euenerunt, seriatim expediturus.

LVDOVICI PATRII ROMANI

RERVN INDICARVM LIBER SEXTVS

De ciuitatibus Caicolon & Colon.

Cap. I.

Nimaduertens comes meus Cociazenor nomine, ob uarias interturbationes, bellorumque discrimina, commercijs locum esse propè nullum: ob eam præsertim causam, quòd Lusitani urbi Calechut cultoribusque nõ sine strage maxima bellum intulerat, sumpta in occasione inferendi belli, quòd indigenæ Mahumetanis assensu fuerant, ut circiter quadraginta octo Portugallenses leto traderentur: hos enim uita functos coram uidi: propterea rex Portugalliæ genti hostilia arma semper intentat, cõcertatque diuturniore prælio, inque suorum ultionem innumeros confecit cultores, mactarique iubet indies. Ob id urbs pessime accipitur, quippe quæ omni habitatore uidua existit uigentibus bellis. His itaque inspectis, uisum est illinc abire. Quare uecti limpidißimo amœnissimoque flumine, inde soluẽtes ad urbem nomine Caicolon tadẽ aliquãdo deuenimus: ea abest ab urbe Calechut leucis quinquagenis. Urbis rex idolorum latriæ est addictus. Ibi uigent mirabilem in modum mercimonia: mittit ager optimum piper. Regi non sunt maximæ opes. Huius habitus motesque à cultoribus urbis Calechut haud maxime absunt. Illic etiam nacti sumus nonnullos Christianos qui diui Thomæ nuncupantur: ñ negotiabatur, seruatoriisque nostro ut nos initiati sunt: de his accepimus singulis ternis annis ex Mèphi siue Babylone urbe Nilotica sacerdotem illò aduētare bapti

re baptizandi eius populi gratia, qui diuum Thomam colit: illi ritus seruant Christianos: quadragenos dies obseruant: credunt seruatore[m] nostrum resurrexisse, eo argumento quòd pascha celebrant nostro more, reliquasq[ue] sanctoru[m] solennitates, ac missarum solennia ritu Græcorum expediunt: à quaternis nominibus, Ioanne uidelicet, Iacobo, Matthia, & Thoma nomina accipiunt. Vrbs, si cœli temperiem, si regionis situm, moresq[ue] hominum respicias, parum distat ab incolis urbis Calechut. Transacto triduo inde soluentes ad aliam urbem peruenimus Colon nomine, à memorata spatio uiginti mille passuum distantem. Rex eius urbis idola colit, estq[ue] magnarum principis uirum, quippe qui in armis uicena equitum millia semper habet. Illic elegans portus uisitur: haud procul à mari arua sunt rei frumentariæ expertia: mittunt tamen omnifariam fructus: & præsertim piper modo urbis Calechut: his coloros, habitus, moresq[ue] sunt ut indigenis Calechut. Rex diutine cum finitimis regibus bella gerit, utiturq[ue] in prælio hippotoxotarum opera. Quare bellicis expeditionibus rege incumbente, uisum est comiti meo ut illinc abiremus. Igitur pelago commissi, inde soluentes iter cepimus uersus urbem, cui Cayl nomen est, ditionis memorati regis, è regione dictæ urbis ad quinquaginta mille passus. Vidimus quomodo piscat[ur] nautæ margaritas unionesq[ue], et id genus baccas, sicuti etiã retulimus in superioribus de urbe Ormo denarrantes.

De Cyromandel urbe Indiæ.

Cad.

II.

VLtra progressi ad urbem aliam appulimus Ciromandel nomine. Vrbs est maritima, & à Colon urbe nauali itinere dierum circiter septem distat: ea est uastissima, nec mœnibus ambitur: paret regi Narlingæ: altrinsecus uisitur insula Zaylon, & ubi promontorium Comerinum præterieris, mittit ager huiusmodi miram orizæ copiam, illacq[ue] ad multiplices uariasq[ue] regiones iter patet: ob id complurium regionum scalæ nuncupantur. Urbem incolunt innumeri negotiatores Mahumetani, qui commercij causa ultro citroq[ue] commeant. Nulla inibi aromata uisuntur: fructus fert omnifariam instar urbis Calechut. Illic nactus sum nonnullos Christianos, qui memorabant corpus diui Thomæ non longe ab ea urbe, id est, ad duodecim mille passus abesse. Adhuciebant etiam ad hæc, curam sancti corporis quibusdam Christianis delegatam esse, adseuerantes inibi male accipi Christianos, uixq[ue] posse uitam trahere, postquam rex Lusitanorum arma cultoribus intulerat hostilia, compluresq[ue] indigenas eius regionis cõfici iusserat. Ob eã rem adfirmabat regem memoratũ genti formidolosum esse admodũ. Tædere uitæ propterea Christianos omnes, clanculumq[ue] eos passim maectari, ne id regi Narlingæ innotescat: quãdo certe constat, inter regem Lusitaniæ ac Narlingæ summã intercedere necessitudinem, Christianosq[ue] regi memorato in paucis charos esse. Ex memoratis etiã referebant nonnulli transactis iam quinibus ac quadragenis annis ui numinũ miraculũ contigisse in hunc fermè modũ: aiunt enim Christi-
tianos

stianos cum Mahumetanis quandoque manus conseruisse, acieq; discessisse Christianum quendam recepto prius in lacerto uulnere, contendisseq; pro tinus sanandi brachij causa ad diui Thomæ sepulchrum, tactoq; eo confaui ciato, manum ad usum rediisse quamprimū. Ob eam rem narrat regē Nar singæ cœpisse Christianis subscribere, gentemq; fouere plurimum. Itaq; co mes meus inibi complura mercimouia uenū exposuit: uerū quia per id tem pus bellum illatum regi Ternaseris regionis erat, duximus propterea non nihil illic cōsistendum fore. Absumptis ergo ibi complusculis diebus, celo cē cōscendimus, id genus nauigij ciampanam appellant, in inferiore parte ma Ciampana gnopere complanatam: huiusmodi enim celoces altiores aquas minime ex poscunt, licet ferant onera enormia. Traiecimus igitur sinum latitudine circi ter uiginti leucarum, in cuius traiectu parum abfuit quin pessum iuerimus, aperto discrimine, ob breuia, aridas, scopulosq; crebriores imminente. Tan dem aliquando appulimus insulæ, cui nomen est Zaylon, quæ patet ambitu decies centum mille passuum, ut referebant cultores.

De insula Zaylon, ubi inueniuntur lapilli pretiosi, Cap. III.

IN ea itaq; insula, cui Zaylon nomen est, quaterni reges longe lateq; impē tritant, adeo regio in immensum propè patescit. Perfunctorie ac penè in transursu res dictæ insulæ sumus denarraturi: uigentibus illic acerrime bel lis, effectū est ut mores hominum ac regionis situm minus explorare potue rimus: quare perpaucorum dierum mora hæc tamen quæ collegi, mox subij ciam. Fert regio in primis elephātos complures, inibiq; pyropos eruunt: nō longe enim, utpote ad geminum lapidem, uisitur mons uastissimæ longitu dinis, ad cuius radices pyropi inueniūtur, hi sunt lapilli pretiosi, uulgo rubini Pyropi appellantur: sic enim inueniuntur: nam ubi negotiatores quipiam, & præser tim mangones illò contenderint lapillorum eruendorum gratia, operæpre tium est eos prius regem adire: quo conuento, emunt mensurā telluris quan dam, utpote cubiti unius quaqua uersam magnitudine: id genus mensuræ molam dicunt, eo nomine enim brachium appellant. Huiusmodi terræ mē sura quinis uenit aureis, ea lege atq; omine, ut humū effodientibus semper pro rege quispiam adsistat, ut si forte fortuna inter effodiendum conspicerē tur lapilli pretiosi excedentes characteres denos, regi protinus adiudicentur: inferiorum uero lapillorum citra dictū pondus mangonibus lac negotiato ribus qui tellurem memoratam præstinarunt, potestatem faciūt. Haud pro cul ab dicto monte innumeri pretiosi lapilli inueniuntur, interfluyente maxi mo amne, hyacinthi præsertim, sapphyricq;, ac toparij, & id genus lapides cō plures: mittit & idē ager suauiores quàm unquā uiderim fructus, præcipue gariophyllū nostris non conferendū, malaq; assyria suauitate incredibili, ac omnifariā fructus fermè instar urbis Calechut: ita tamen, ut hi illis suauiore gustu minime concedant.

De Cinami arbore, Caput IIII.

Cinami arbor lauro haud est absimilis, si praesertim folia spectes, grana primo gignit lauri instar, hac cascedas, minutiora tamen, eademque albi-
 cantia. Cinamum itaque nihil aliud esse quam arboris librum planissime constat, hunc enim in modum legitur: nam singulis ternis annis incidunt ramos, delibrantque: de-
 ptum eo modo corticem cinamomum appellant: neque enim caudicem incidunt, sed ramos tantum. Huius itaque cinami illic mira est ubertas: quum autem colligitur, non est protinus absoluta suauitate, menstruo perfecta absolutaque est suauitas. Re-
 tulit ea tempestate comiti meo Mahumetanus negotiator in fastigio vastissi-
 mi montis specum esse quendam, quod se recipiebant eius regionis cultores omnes, orandi gratia in protoparentis sanctissimi memoriam: memorant enim incolae diuum Adam post lapsum illic fletu ac continentia poenitudine ductum culpam redemisse: id assequuntur ea coniectura, quod parentis adhuc uisuntur impressa pedum uestigia: longitudine geminum palmum excedentia. Arua sunt orizae expertia, sed qui conuehunt illac iter agunt. Reges enim dictae insulae, Narsingae regis uectigales sunt, nam pendunt quotannis tributum, & ob orizam quam abunde ex continenti Narsingae illo comportatur, coguntur uectigal soluere memorato regi: caeli est insula clementis admodum: genti colos est suffuluus, aestumque minus uel algorem sentiunt, uernante semper tempore: habitu uentur uere Gabino, chlamyde enim exerto brachio corpora uelant: pannis gossipinis aut sericis utuntur plurimum: ea insula sita est sub aequatore in zona perusta, subque cadenti sydere: bellicae uirtutis id hominum genus est prorsus expertum, quippe quod tormentis ferroue haudquaquam utitur: harundo enim lanceae ac ensis gladiique uicem supplet: ob id perraro in praelio occumbunt: apprime sunt imbelles, nulliusque ferme spiritus: illic flores prope omnifariam leguntur: gens multo perennior est, longioreque aetate quam nostra. Vsu euenit aliquando, praesertim quadam uespera, ut ex rege quidam comitem meum conueniret, diceretque, ut continuo corallo ac crocum ad regem deferret, nam horum omnium comes meus uim maximam habebat. His auditis negotiator alius dictae insulae Mahumetanus clanculum quasi per speciem amicitiae socium meum monuit, ne regem adiret, ceu mercimoniorum pretium minime consequuturum. Id egit Mahumetanus mira impostura, ut iniecto comiti meo pauore, eoque abscedente liberius sua ipse mercimonia exponeret. Huius doli non satis gnarus comes meus, statuit abire: respondit tamen nuntio regio, postero die iturum ad eum. Verum mane postridie consensu nauigio, proximum continentem remigibus maxime adnitentibus dilapsi sumus.

De Paleachet urbe Indiae, Caput v.

Tridui itaque itinere ad urbem quandam Paleachet nomine deuenimus, ea pariter regi Narsingae, complurimumque mercimoniorum famigeratum est emporium, & comprimis moniliis quasi omne genus: haec enim ex Zaylon & Pego eo compor

Adam poeni-
tentia

eo comportantur: urbē etiā incolunt ex Mahumetanis negotiatores cōplures, uisunturq; inibi omnifariā aromata: nam recepti hospitio cuiusdam Mahumetani, illi cuncta referabamus, unde, uidelicet, soluissemus, quo ue tē debamus, nosq; cōplures merces attulisse, corallos præsertim crocumq;: res enim huiusmodi Mahumetano magnā peperit uoluptatē. Memorata urbs omniū rerū copia, Indicarū urbiū modo, ubertim affluit: ager rei frumētariæ expers est, uerū oriza scatet plurimū: instituta uero legesq;, necnō habitū ac mores instar indigenarū urbis Calechut habēt. Incolæ rei bellicæ gnari sunt admodū, sed tormētis utūtur nullis. Verū quia per id tēpus quo illic agebā, dissidebant cultores cum rege Tarnasari, nō nisi hostilia meditates, uisum est propterea perpaucorum dierum inibi sumpta mora, abeundū esse protinus illinc. Quare inde soluentes iter cepimus uersus urbem Tarnasari, quæ abest ab memorata urbe centenis mille passibus. Eō igitur appulimus, absoluto prius tredecim dierum itinere nauali.

De Tarnasari urbe Indiæ. **Caput vi.**

VRbs est in Indiæ haud procul à mari, cui Tarnasari inditū est nomen, ea posita est loco minime iniquo, mœnibus ambitur, portumq; percellibrem habet, amnis limpidissimus urbem præterfluit Septentrionem uersus. Rex eius latrā idolorum est addictus, magnarumq; uirium princeps, huic diutina cum rege Narsingæ sunt bella, cumq; Bangellæ rege præliū iuge exercet. Huic item sunt in armis centeni elephantes, proceriores uastioresq; quàm unq; conspicatus fuerim: merent sub eo stipendia quum equitū tum etiā peditū centena millia: ense paruo, clypeisq; obrotundis, eisdem uē ex libris arborū cōfectis utuntur: alij Peltas modo indigenarū Calechut ad bella ituri ferunt: arcibus plerūq; utuntur, harundoq; teli loco succedit: rursum profecturi in præliū se lorican amictu xylo magnopere referto: ades eorum paries circumdat, collocanturq; nō aliter q; nostræ: mittit ager triticū gossipiumq;, necnon adfatim serici: legunt etiā colores inibi cōplures, eum maxime quem uerzinū appellant: ferunt arua omnifariā fructus, alios pomis nostris haud absimiles, pyris alios simillimos: ferunt rursum assyria mala, cetrinaq;, necnon cucurbitas, habent etiā uiridaria amœnissima.

De feris ac cicuratis animalibus urbis Tarnasari, **Cap. vii.**

Ignit ea regio multifariā animalia, fera alia, exarmata alia: cicurū sunt, boues, pecora, capree, apri, cerui, hinnuli: ferarū uero generis sunt lupi, leones: uisuntur etiā ibi feles eiusmodi, qui zibellū gignūt: aruis etiā inerrāt, pau cōplures, & eius generis aquilæ, quas falcones appellamus, pitaci item omniū pulcherrimi, albicantes septeno colore præsertim distincti: est etiā illic leporū ac perdicū mira fœcunditas: honestāt regionē complura alia auitiorū genera, raptu præsertim uiuentia longe aquilis proceriora: nam ex superiore rostri parte ensiū capuli fabricant: id rostri fuluū est phœnicato colore distinctū, nihil sanè uisu puscrius, nihil amœnius, aliti uero colos est niger.

y 2 Et item

Gallorum
certamen

& itē purpureus, incercurantibus albicantibus pennis nonnullis: ibi nascuntur proceriores gallinæ, galliq; gallinacei, q̄ hercle uidisse meminere. Summā propterea uoluptatē cepimus conflictantibus acerrime gallis gallinaceis: nā singulo die huic ludicro in uicis medijs Mahumetanorū animi causa opera dabatur, mirūq; est Mahumetanorū pro hac re certamē: habēt priui priuos gallos gallinaceos, eosq; cōmittunt alijs, expositis quandoq; pro alitū futura uictoria aureis centenīs singulo congressu, uter superior euaderet: conspicati sumus senis horis concertantes alites, nec prius modū prælio faciebant, q̄ oc cubuissent. Reperiūtur etiā ibi nonnullæ capræ magnitudine nostras excedentes, nostrisq; longe pulchriores, tantæ fœcunditatis, ut uno partu quater nos fœtus ferant: exponūt ibi tanta, est animalīū copia, duodenos uerueces singulo aureo. Cōspiciūtur illic rursus uerueces, alij cornua haud absimilia damis habētes, nostris longe maiores, ferociorē sue. Bubalos uero nostris habent deformiores: piscibus autē nostro more regio scatet, in tantamq; adolefcunt magnitudinē, ut binī cantari pondo nonnulli inueniantur: uescitur id hominū genus omnibus fere animalibus, si uaccas excipias. Edētes humi percumbunt absq; gaufape, ligneis tamen uasis utūtur adfabre factis: potus est illis latex saccharo cōditus ditioribus præsertim: cubilia habēt, quæ ab humo more nostro altius tollūtur: stratū uero ex gossipio habēt, stragulā autē ex serico, aut sanē xylo: chlamyde utūtur exerto brachio serica uel gossipina: ferūt ex negotiatoribus nonnulli interulas sericas, uel xylinas elegantissime confectas: in uniuersum autē pedibus incedūt nudis, si sacerdotes excipias, qui apices ferunt ex serico uel undonibus longos binos palmos, inq; apicis fastigio gerunt nescio quid in modū glandis elaboratum, quasi toreutice, multo qua qua uersum sparsum auro, depēdet à tergo instar uittæ geminū sericū binos longum digitos, in auribusq; plurimū delectantur, quippe qui gemis ac margaritis pretiosioribus onustas habent aures: in digitis autem nulla condalia. His est colos subalbicans, cœli uero tēperies frigidior est nonnuhil q̄ urbis Calechut: mores uero, colendiq; arua, ac legendi fructus consuetudo, à nostris institutis moribusq; parum absunt

De more quem seruat rex quum deflorandam eius coniugem albicantis coloris hominibus præbet. Caput VIII.

EXhibet memoratæ urbis rex deflorandā coniugē nō sacerdotibus, ut folet urbis Calechut princeps, sed albicantis coloris hominibus Christianis, aut Mahumetanis. Cultoribus uero idolorū id munus minime delegatur. At incolæ prius thorum nō ineunt, quàm quempiam ex albicantibus hominibus cuiusuis nationis existat, ascuerint coniugū suarū stupratorē: com placitum est enim illis, ut ante corpora uulgent coniuges, quàm earum sibi fiat potestas. Id equidē usu euenit quū illic ageremus. Ingredientibus enim urbē, nobis occurrere terni uel quaterni idolorū cultotes, qui comitē meum in hunc fermē modum eorum lingua compellarūt, Estis ne amici hospites? Sumus

Sumus, inquit, comes meus. Tunc negotiatores, Quādo huc appulistis? Ad hęc comes meus, Quartus agitur dies quo huc deuenimus, Et rursus negotiatorū quispiā, Ite mecū, ædesq; meas uisite: quando certe nos hospitesq; quā qui maxime diligimus. Tunc comiter nos inuitantes sequuti sumus: eoq; ut peruenimus, ientaculū apparate appositū est: nobisq; iam refocillatis, ait ille, Ducturus sum intra quindenos dies uxore, uni uestrū deflorandæ coniugis priore nocte munus delegetur. His auditis, quæ nundinato pudore promebantur ab hospite, puduit nos quamprimū. Tunc mancipiū nostrū ad nos conuersum, Non uos, inquit, pudeat oblatis muneris, quādoquidē is est mos gentis urbisq; institutū. His intellectis, pauebamus ne deterius qppriā nobis eueniret: rebamur enim gentē nobis illudere. Innotuit continuo hospiti pudor noster, nosq; his fermē uerbis hortabatur, Ponite curas omneis amici, quoniā eiusmodi est urbis huius cōsuetudo. Hęc itaq; ut nobis cōperta fueret ampliorē spiritū ictis stupore impudētis moris dedere: accedēte præsertim alius comitis, qui nobiscum ibat, crebriore adhortatione: quare comes meus pollicitus est se id laboris subiturū. Tunc negotiator qui nos hospitio exceperat, Eritis, inqt, diutini mei hospites, dignaborq; uos honoratiore tecto. Verū comes meus subrecusabat, adfirmans comites nolle deserere. At negotiator rursus instabat, identidem ædes, suaq; omnia offerens. Peruicit itaq; ne inde discederemus: allatis ergo comitis mei sarcinulis, hospiti comissimo simul omnes (sex enim eramus) assensū sumus. Verū operepretiū fuit comitē meū tantisper opperiri, donec eius hospes uxorem duceret: quod prius q̄ ad quindenos dies nō euenit. Ducta noua nupta, comes meus sponsa dissoluit, uxoreq; hospitis illecebre potitus est. Ea annū quintum decimum, quasi flos ipse, haud excedebat. Verum postq; deflorata est nupta priore nocte, si uiri de cætero honori illius deerit, fidēq; iugalē temerauerit, morte protinus uulgata pudicitia pœnas luit. Ob id uoluissent mulieres huiusmodi salaces plurimū, ut nūquā nox, qua deflorabantur, esse desisset, sed saltē prorogaretur ad mensem: nō tamen nos functos munere uulgandę pudicitia missos quāprimū faciebat hospes: uerum ad quaternos quinosq; menses sua impensa domi alebat largius quā referre possim: id efficit annonæ uilitas incredibilis, gentisq; liberalissima consuetudo ac natura; comissima.

De modo condendi humana corpora, Capnt 1 x.

EXempti rebus humanis ardētissimo rogo sacerdotes regesq; deflagrāt, tunc sacrificant cacodæmoni, combustorūq; cineres in uasis Samijs eisdemq; infectis nitro cōdunt: his est angustū orificium instar patinæ medio eris, defodiuntq; domi uasa cineribus oppleta. Sub arborū umbraculis sacrificāt instar cultorū Calechut. Quū comburūt corpora, omnifariā odores in rogū cōijciunt, aloën, uidelicet, & id genus arboris, cuius gūmi elegantissimū illud unguentū gignit, quod uulgo belzoi nūcupat, la serpitiū eruditiores ab

arbore laferi dicunt, & item storacem, thus, corallum, sandalium, & id genus prope innumeras odoratas arbores: hæc odora-
 menta igni imponunt, corporeq; imposito incendium excitant, tubis clangentibus, tibicineq; concinente, quasi eorum more qui olim inter diuos referebantur: circumdant ro-
 gum quindenii aut uiceni homines, cultu dæmonū amicti, qui gestientes læ-
 titiam præferunt: deflagranti uiro assistit coniunx superstes, comite muliere
 nulla, pectusq; plangens, tota ruit in eiulatus fletusq; lugubres. Hæc fiunt se-
 cunda noctis uigilia. Transactis uero post uiri obitum quindenis diebus, mu-
 lier uiro superstes ad se conuiuij celebrandi gratia agnatos omneis accersit,
 coniugem præsertim defunctum coniunctione arctiore contingentes. Itaq;
 omnes ubi ad diem uenerint, ad locū illum adeunt, ubi rogo traditus est con-
 iunx, ea ferme hora noctis, qua uir arsit: tunc prodit mulier compta omniū
 monilium genere, reliquisq; decoramentis, quæ ad mundum pertinent mu-
 liebrem: ad id collatis forunis omnibus agnatorum opera, puteo inibi ad id
 munus extracto: nec is plus in profundum agitur, quàm ut sceminā capere
 queat, puteum harundinibus sepiunt, septumq; uelant serico panno, ut con-
 spectus adimatur: ardet interea mirabilem in modum odoratis refertus ar-
 boribus puteus: at mulier postquam conuiuæ opipare epulati sunt, rursus
 illa mandit plurimam betolam (id est edulij genus) eoq; cibatu facta adeo sa-
 tura est, ut mente uacare uideatur. Interea circumdant puteum innumeri tibi-
 cines gestientesq; choraulæ, & amicti dæmonum cultu complures, qui flam-
 mas ore efferuescere uidebantur: tunc dæmoni cui Deumo nomen est, sacri-
 ficant. Mulier uero obiter quasi lymphata ultro citroq; comitat, nec aliter
 tripudiat, quàm si choreas duceret: identidem illis qui habitu horrifico dæ-
 mones referunt, se commendans, ut pro se cacodæmona rogent, sibiq; impe-
 trent ad ipsum haud difficilem aditum, suisq; adnumeret. Aliquando pom-
 pam ambiunt complusculæ mulieres, quæ rogo imponendam arctius con-
 tingunt. Nec arbitremini id munus mulierē mœstè exequi, quando certe ni-
 hil lætius, nihilq; iucundius agi posset, quàm mulier id hilari animo exequit,
 æque ac si cœlo recipienda foret. Itaq; peractis cærimonijs, mulier lymphato
 cursu, concepto prius manibus serico panno, in rogam flagrantissimum sese
 præcipitat. Quo facto, actutum proximiores agnati rogo iniectam scipioni-
 bus obruunt, obrutamq; multa pice onerant, ut hoc fomēto altus ignis, mu-
 lier præsentius intereat. Et nisi subiret mulier id munus post uiri mortem, in-
 credibilis infamiae nota illi inureretur, foretq; toti regioni ludibrio, ceu con-
 iugis minus studiosa letoq; ab agnatis traderetur. Pompæ huiusmodi rex
 interesse ac præesse dicitur, quoniam hunc morem non seruant, nisi summa-
 tes clariores uel urbis patritij, ne qui putent hunc ritum ab incolis in uniuersum seruari.

Vxoriam fides

Deumo

De iustitia

De iustitia quam seruant cultores urbis Tarnassari, Cap. x.

SI quis mortalium quempiam confecerit, is protinus morte luit poenas: eundem morem incolæ urbis Calechut seruant. Accepti uero ac expensi habetur ratio, si modo chirographo quopiam, aut sanè teste aliquo id liquidius constiterit: exarant in membranis nostris haud absimilibus: nō in libris arborum ut indigenæ Calechut: quum disceptant inter se, itur ad moderatorem urbis, cui summi iuris reddēdi munus ab rege delegatum est: ubi uero quispiam negotiator aduena uitam exuerit prolis expers, neminem hæredē instituere potest, rege fortunas omneis sibi adiudicante. Rege autē uita functo, nati in regnum succedunt: cultores uero quicquid possidēt fortunarum, uitam efflati ex urbis instituto elargiuntur uiritimq; natis impartiuntur

De ritu condendi Mahumetanorum corpora in urbe

Tarnassari, Caput XI.

EXutos uita Mahumetanos negotiatores, miris condiunt odoribus, cophinis induunt corpora ligneis, sicq; cōditos humāt, comprimisq; obseruant, ut defunctorum capita Mecham respiciant, id est, Septentrionem uersus collocentur.

De uarijs multijugisq; nauigijs, quibus eius urbis cultores utuntur, Caput XII.

His est uarius multiplexq; nauigiorum usus, sulcant alij maria celocibus complanatis admodum, quæ altiores aquas minime exposcūt: alij nauigant liburnicis geminam proram habentibus, geminumq; malum absq; recto. Est & aliud onerariæ nauis genus, quo enormia onera comportantur: nam ferūt aliæ ex memoratis onerarijs nauibus supra mille mercium dolia: imponunt his uastioribus nauigijs cymbas, nauesq; actuarias in urbē Melacha nomine deferendas, quibus captum proficiscuntur aromata illò, quò locis suis, ubi opportunum duxerimus, denarrabimus.

De urbe Indiæ Bangella, deq; eius ab urbe Tarnassari

distantia, Caput XIII.

Iam tempus appetit, ut comitis mei meminerim, quoniam utriq; nostrū cordi hæserat, ultra progredi, longeq; remotiora coràm uisere. Quum igitè hospiti suo comes meus defloranda coniuge fecisset satis, nos que rei Veneræ, præsertim deformium mulierum satietas cepisset, pariente fastidiū plerunque uberiore copia: expositis mercimonijs quæ comiti meo superfuerant, duximus illinc abeundum fore. Quare iter ingressi, ad urbem quandā Bangellam nomine peruenimus: ea ab memorata urbe septingentis abest mille passibus: illò enim appulimus itinere nauali undecim dierū: nam dicta urbs fecunditate rerum omniū cum cæteris totius fermè orbis urbibus contendit, nemini sanè secūda, patet propè in immēsum eius urbis regnū. Regi sunt in armis quum equitum tum etiam peditum ducenta Mahumetanorū

Y 4 millia

millia: is tantarū est princeps uiriū, ut diūtissime cū rege Narsinge prelietur. huius regni tanta est rerū omniū ubertas, ut nihil q̄ ad humanos usus pertinet desideres, si omnifariā animalia, si itē rei frumentariæ uberiorē copiam, si rursus saccarū, zinziber, & id gēus aromata, si postremo gospiū sericumq̄ respicias, nulla est profecto in orbe toto plaga fecundior. Ob eā rem nusq̄ alibi ditiores locupletioresue inueniūtur negotiatores: singulo eni anno abducūtur inde ad quinquaginta nauigia gospinis pānis sericisq̄ onusta: mercimonia huiusmodi uarijs barbarorū lingua censentur nominibus, à quibus ex cōposito temperamus, ne Romano sermone assuetis pariant fastidiū. Igitur inde aucti panni ad Turcas Syrosq̄, necnon Arabas, Persas, Æthiopes, Indosue deferuntur: sunt etiam ibi innumeri exteri mangones, qui gemmas lapillosue pretiosos præstinent ab incolis.

De nonnullis Christianis negotiatoribus, qui inibi commercio exercent, Caput XIII.

Christianorū Narsinge mores **I**llic itaq̄ offēdimus Christiani nominis cōplures negotiatores ex urbe Sarinau, ut referebāt, oriundos: hi illō ueluti ad nundinas ferūt sericos pānos, odorataq̄ ligna aloēs, uidelicet, & laseris: ea est arbor quæ electissimū gūmi illud gignit, laseritiū appellant doctiores, uulgo autē belzoi dicitur: attulerāt etiā castoreū, & id genus fragrantiores odores: memorabāt dicti Christiani esse in eo regno huius sancti nominis cōplures principes magni Chamis uerbis Catai imperata subeuntes. Christianis huiusmodi exundonibus uestes erant, nō eiusmodi quæ singulos artus exprimāt, sed laxas innumerasq̄ pliacas habentes: manicas uero gospio refererāt: caput tegebat apex ex panno coloris Veneti, altitudine ferme gemini palmi. His est colos albicās: trinūq̄ deū esse adiuratissime fatent: quū iniant Christianorū sacris, more nostro latice aspergūtur: duodenisq̄ apostolis, ac quaternis euangelistis fidē adhibendā esse planissime adstruūt: scribūt ordine prepostero Armeniorū more, celebrātq̄ nostri seruatoris ortū & occasū: quadragenis Christiano more abstinent diebus, nonnullasq̄ alias sanctorū colunt celebritates: soleis non utuntur: caligas uero ex serico fluxas admodum ferunt, easdemq̄ omni moniliū genere exornatas: nitent in digitis eorum incomparabili splendore lapilli: quum discumbunt abaco non utuntur, sed humi procumbentes omni fatiam carnibus uescuntur: adiciebant ad hæc illi se compertum habere, esse complures reges Christiani nominis maximos magni regis Turcarū finitimos, Rumi appellāt. Hi ubi cōspicati sunt comitis mei pretiosiora mercimonia, & præsertim prægrandē coralli ramusculū, hominē ingentissimis pollicitationibus onerabant, contendentes plurimū, ut secū iret ad urbem quandā ubi pollicebantur se daturus operam, ut inibi tantum mercium exponeret, si pyropos præstinare uoluisset, haud difficulter supra dena aureorum millia lucrari quire: subdentes etiam lapillos huiusmodi pretiosos longe pluris esse

esse apud Turcas, exponiçq; posse quasi centenis aureorum millibus. Ad hæc respondit comes meus, se quidē illis morem gerere uelle, modo quamprimū illinc abirent. Tunc Christiani, Perendino, inquit, die hinc soluet nauis, eā cōscendemus, ut protinus illò quò te sumus ducturi, uelificemus: nam ad urbem Pego nomine liburnica contendit. Quare comes meus his allectus pollicitationibus, statuit secū proficisci. Ad id accedebat quod exploratū habebat complusculos Persas eodem ituros: quū præsertim sibi dictorū Christianorū suauissima consuetudo iam pridē innotuisset, incolis referētibz. Inita itaq; cum eis amicitia, diuenditisq; mercimonijs, excepto croco, necnō hetrusca purpura, inde soluimus, eam urbē deserentes quæ omnium rerū fecūditate cunctas exuperat urbes, si humanas spectaueris delicias. In ea urbe pannos non faciunt mulieres, neq; lanificio nentes incūbunt: id munus uiris delegat. Discessimus itaq; illinc, Christianos memoratos sequuti, tandemq; aliquando ad urbē peruenimus, cui Pego nomen est, quæ decies centenis mille passibus ab urbe Bangella abest: nec prius eò peruenitur, quàm sinum meridionalem traieceris. De Pego urbe Indiæ clarissima, Cap. xv.

Bangella
ubertas

Haud procul à mari in continenti urbs Pego nomine sita est: leuorsum, id est, orientē uersus. Urbē præterfluit limpidissimus amnis, quo ultrocitroq; mercimonia cōportāt. Rex eius urbis idola colit, cultoribus fides, habitus, uiuendi modus, moresq; indigenis urbis Tarnassari sunt simillimi, colore uero candidiore cœlicq; frigidioris, regionis autē situs, plagæ nostræ non est absimilis: urbs ambit mœnibus, ædesq; pulcherrimas, ac elegantiores habet, constant enim lapidibus, & calce: ipsi regi in armis innumerī sunt, quum equites, tum etiā pedites, merentq; sub eo mille Christiani, inde tamen oriundi: nā prius singulo mense stipendiij nomine senos aureos (pardaios ipsi appellant) solui iubet, alitq; eos impensa propria. Ager re frumentaria plurimum scatet, adfatimq; carniū habēt quasi omnifariā animalia, ut in urbe Calechut uisitur: inibi perpauci sunt elephātes, reliqua uero animalia, & autiorū cōplura genera illic conspiciunt modo regionis urbis Calechut: habēt præsertim psitatos uocaliores q̄ usquā alibi offederim, eosdēq; pulchriores: sunt itē ibi proceriora ligna, fabricandisq; ædibus aptiora q̄ uiderim unq; ferūt etiā harū dineta uastiores harundines, utpote crassitudine doli unius. Inueniuntur ibi feles qui unguentū illud fragrantissimū gignūt, quod uulgo zibellū dicitur: ueneūt dicti feles terni aut quaterui singulo aureo. Mittit memorata urbs præter monilia præsertim pyropos, mercimonia nulla: hi lapilli pretiosi aliūde aduehūtur ex urbe uidelicet quæ Capelā dicit, ea orientē uersus ab dicta urbe itinere xxx. dierū abest: neq; illò sū pfectus: sed de negotiatoribus q̄ ampliter memorabāt, hæc accepi. Illud etiā noueritis, in urbe præfata adamātes grandiores, margaritasq; lōge pluris esse maioreq; pretio uenire q̄ apud nos: itidē de smaragdo referebāt negotiatores. Quū illuc appulimus, rex lōge illinc aberat, utpote itinere xv. dierū: nā bellū inierat cōtra regē quendam

quendā, qui rex de Aua nuncupat. Propterea inde abijimus, uecti nauigio ex ligno solido, longo supra quindenos passus, lato binos passus, remis uero harundineis, ut haud mora cōpertū fiet uobis, ea enim parte qua remus aquas complectitur, scissus erat ferme bifidus: iungebāt geminas partes afferes abaci instar cōnectētibus funiculis, quo fiebat ut citatius permearet aquas: id genus nauigij impulsū remis huiusmodi uelocius quā nostrā celoces fertur: malus arboris constat ex harundine uastiore, doliū, quo afferuātur aleces, si gurat. Nos itaq; peruenimus ad rusculū quoddā, ubi nacti sumus nonnullos negotiatores, qui ob uigentia bella urbē inire nequiuerant: quo uiso duximus redeundū esse ad urbē Pego, unde paulo ante discesseramus obiter spatio quasi quinq; dierū. Rex quē urbe abesse memorauimus, ouans uictorq; redijt post habitam de hoste uictoriā. Quare postridie illius diei quo rex redijt, Christiani illi negotiatores comiti meo aditū ad regem impetrarunt,

De cultu regis Pego, Caput xvi.

NON est quur quis arbitretur eo fastu hunc regem uti, quo rex Calchut Nutitur, quando certe constat regē memoratū adeo se exhibere adeuntibus facilem, ut uel infans ipsum alloqui queat: omniū tamen est ditissimus, quippe qui tanto moniliū cultu, & cōprimis pyropū exornat, ut uel maxima urbs tanti nō ueniret, quanti sunt gemæ, uniones, margaritæ, & id genus lapilli pretiosi, quibus is elegantissime honestat: in digitis uero cōdilia et gemæ nitent: crura aut bractæ ex purissimo auro longe insigniūt, intercurstantibus pyropis mirandū in modū micantibus: ut breue faciā, manus, lacertos auresq; omni genere moniliū onustas circūfert, adeo ut aures pondere gemmarū appēso pendulæ ad mediū palmū conspiciant: propterea fit, ut si quis piā tenebricosa nocte regē cōspicatus fuerit, nō aliter illi lumen clarissimū illuceat, quā si phœbus ipse radios suos uibrauisset. Conuenerūt igit regē negotiatores Christiani, illumq; certiorē reddiderūt comitē meū compluscula magni pensū mercimonia attulisse. Ad hæc rex respondit, irent ad se postridie quoniā ea die sacrificaturus erat dæmoni. Vbi itaq; is dies illuxit, quem rex præfixerat, continuo aecersire ad se Christianos comitēq; meum iussit, additq; ut illō prius nō contēderēt, quā merces cōportarent: paritū est ergo regi, allataq; sunt mercimonia, cuius rei maximā rex cepit uoluptatē: nec id ab re, nā inter cætera quæ attulimus affatu dignissima, erāt & rami ex corallo gemini rari admodū, quæ forte similes uisi sūt nusq; habuisse, quiq; eō cōmerci gratia aliquādo sint cōfecti. Ictus rex harū rerū stupore eximio, cœpit Christianos percōtari, quæ nā mortales essemus: Cui negotiatores, Sūt utiq; Perse istī. Tūc rex cōuersus ad intrepētē suū, Percontare, inquit, an has merces sint hic exposituri. At comes meus, Sunt hæc tua oīa clarissime princeps, eis utere p tuo arbitrato. Ad hæc rex, Incubui superiore biēno diutinis bellis dissidēs cū rege de Aua: exhaustū ppter ea est mihi ærariū, suppeditātibus prælio uires pecunijs: sed si cōmutatione gemmarum, & præsertim pyropum exposituri estis

estis mercimonia, id efficiā, ut uos cōmercij huius minime pœniteat: at comes meus ad Christianos inquit, compertū quāso regi facite me aliud nihil quærere præter suæ celsitudinis beneuolentiā, sumat propterea ex mercibus quicquid sibi collibitū fuerit. Tunc negotiatores Christiani aperuerunt regi Persam suæ eminentiæ ultro subiturū esse imperata, daturūq; mercimonia uel absq; pecunijs gemmarūq; permutatione. His auditis rex respondit, Audiuisse se iam pridē Persarū liberalissimā esse cōsuetudinē, sed hoc Persa uidisse liberaliorē nominē, moxq; iuratissime per dæmonū capita adfirmare cœpit, se experiri hoc exemplo uelle, uter liberalitate præstaret: quo dicto, accersito acturū mancipio, iubet afferri scriniū geminū palmū longū quaqua uersum toreutice elaboratū, pyropisq; refertū, quo referato, nam multijuga intus receptacula habebat, discriminantibus bracteis tenuioribus: singula itaq; receptacula splendentibus pyropis oppleta erant. Referatū itaq; scriniū coram Persa sisti iubet, simulq; monet ut tantū ex his lapillis pretiosis caperet, quāntū sibi complacitū esset. Hac liberalissima cōsuetudine regisq; munificentia allectus comes meus, hoc sane pacto regē alloquit, O rex egregie, tanta me prosequeris beneficentia, ut nusq; maiore munere sim affectus: ob id p̄ sacrū Mahumetis caput, perq; eius sacra, qbus sum illi initiatus, tibi ultroneus omnium mercimonorū meorū facio potestātē, donoq; te his rebus omnibus, nō enim sū qui peregre proficiscor quæstus gratia, sed uisendi orbis desiderio. Tūc rex, Adhuc mecū liberalitate cōtendis, nec possū te munificentia superare: quibus dictis, rex manum pyropis ex singulis scrinij receptaculis referat, quantū ipsa palma cōprehendere quauerat, eoq; munere, id est, ducentis pyropis Persam affecit: cape inquit, ob eā liberalitatē, quā beneficentia mecum contēdens præ te tulisti, donauit etiā rex geminis pyropis singulos Christianos qui profecto uenissent mille aureis: quos uero comiti meo pyropos dono dedit rex, tantū esse adfirmabāt, ut nō minoris q; centenis auri millibus uenire posse autumarent. Est igit rex memoratus is qui cunctos orbis reges munificentia eximia præstat, omnium fermè regū ditissimus, quippe qui decies centena aureorū millia quotannis ab regni sui incolis exigit. Nā mittit ea plaga colores quasi omne genus: itē gōsipiū, plurimūq; serici: sed has prope innumeras opes militibus oēs impartit: gens est in uniuersum ueneris amās, imò salax plurimū. Transactis itaq; complusculis diebus, memorati negotiatores pro me à rege cōmeatū abeundi impetrarūt: quo impetrato, rex iussit ut mihi ædes incolatu cōmodissimæ prepararent, ubi ad usum humanū desiderarē nihil. Quare morā quinque dierū inibi absūpsi: interea rumore nūtio percebuit regē Daue cū robustissima manu aduētare, ut regi Pego hostilia arma inferret. Huic occurrit rex cum exercitu in numero, circiterq; medium iter nactus est eum. Obiter etiā deflagrantes mulieres illic cōspicati sumus modo mulierum urbis Tarnassari.

Regis Pego
opulent. a

De urbe

De urbe Melacha, deq̄ flumine Gaza, ut autumant incolæ, necnon
de cultorum feritate, Cap. XVII.

Sumatra inf.

Postridie eius diei conscensa liburnica, uelificauimus uersus urbē cui Melacha inditum est nomen, ea occidentē respicit, illò enim itinere octo dierum appulimus. Haud procul à dicta urbe percelebre flumen offendimus, uastius sanè q̄ unquā conspicati fuerimus, huic Gaza nomen est, latitudine quinq̄ ac uiginti mille passuū patet: altrinsecus uero uisitur insula ingens, Sumatra appellant, nos uero Taprobanam dicimus: cultores memorabant dictam insulā quasi quingentorū mille passuū ambitu patere. Huius latius meminisse est animus, quū opportunū duxerimus. Vbi igitur deuētū est ad urbem Melcha, Sultanū adire iussi fumus quamprimū: is Mahumetanus est, eiusq̄ regnum Mahumetano paret. Vrbs sita est in continēti, penditq̄ uectigal regi Cini. Tributo huiusmodi, ut aiebāt, ansam præbuit, quòd eius urbis cōditor rex Cini memoratus ferebatur extitisse octuagenis iam transactis annis: nec alia de causa urbs illic condita est, quàm quòd cōmodissimū habet portū, & sanè cōmodiorem, quàm forte in toto fermè oceano intueri liceat. Crediderim propterea plura illò appellere nauigia, quàm quouis aliò: & comprimis aromata, & complura alia mercimonia omnifariā eòdem conuehuntur. Regio non est generatim ferax, mittit tamen triticum, carnes, per paucaq̄ ligna: aruis inerrāt alites instar regionis Calechut: uerū psitaci sunt illis longe meliores: mittūt item arua sandaliū, stannumq̄: elephātes, equos, pecora, boues fœminas, pardos, bubalos, pauos, & id genus complura animalia habet. Fructus autem legunt paucissimos, modo urbis Zeilani: illic mercari non licet nisi emere aromata sericumq̄ uolueris: his est colos penè subcinericius: capillum promittunt: habitu uero instar incolarum Memphis urbis, cayrum appellant, utuntur: amplam habēt frontem, oculos teretes, nasum autem simū: ibi noctu per urbem incedere impune haud licet, grassantibus inuicem cultoribus, nam mutuis cædibus canum more se cōficiunt: ob id appulsi negotiatores non nisi in nauigijs noctes agunt. Indigenas eius urbis omnes oriundos esse Agiauais adfirmant. Illic moderatori cuidā rex uicariam operam reddēdi iuris aduenis delegat, uerū cultores parent nemini, illisq̄ est pro ratione uolūtas, prauisq̄ moribus concedūt nemini, adeo mētes efferarunt: ubi uero rex eorum ferociam cohibere uoluerit, proslitūt magis, regionēq̄ si redigantur in ordinem, se deserturos minitantur: idq̄ agūt audacius, quoniam mari adiacent, quasi paruo negotio, quū libuerit, aliò dilapsuri. Propterea comes meus Christianos negotiatores monuit illic diutius commorandum haud esse, proslitentibus nimium cultoribus. Quare cōducta celoce, Sumatram insulam uersus uela fecimus: quò quinq̄ dierum itinere peruenimus ad urbem præsertim quandam Pyder nomine, quæ fermè octuagenis leucis à continente abest.

Anarchia

De Sumatra

De Sumatra insula, deq̄ eius urbe Pyder nomine, Cap. XVIII.

Hanc urbē celebrior totius insulæ portus insignit, ea est insula cuius paulo ante meminimus, ubi retulimus huiusmodi insulam quingentorum mille passuum ambitu patere. Ego uero crediderim eam esse Taprobanam Taprobanam insulam, quod quidem inter complures conuenit autores: huic insulæ quaterni diademate insigniti reges moderantur: hi sunt idolorum cultores, fideq̄ & ritu uiuendi, nec non habitu regi Tarnasserii non sunt ab similes: fœminæ uero coniugum desiderio sponte ardent: his est colos quasi albicans: amplioris sunt frontis: oculos habent obrotundos, prasini coloris, capillum promittunt, naso sunt latissimo eodemq̄ simo admodum, statura uero perquam despiciabili: ius ibi summopere uiget: signato argēto auroq̄ ac stanno pro moneta utuntur: aurum signatum est eiusmodi, ab altera parte uisitur dæmonis cælatū caput: ab altero uero carpentum elephantis trahētibus cōspicitur. Pari modo signantur reliquæ pecuniæ argenteæ: ex argenteis exponūt denos singulo aureo: stannæ uero quinque & uiginti numerum aureum efficiunt. Mittit ea regio numerosius proceriores quam usquam alibi conspexerim elephantēs, eodēque meliores: id hominum genus belli est expers admodum, uerum quæstibus plurimum inhiat mercimonia exercens: suntq̄ in uniuersum hospita- les, appulsis exteris præsertim.

De alio piperis genere, deq̄ serico ac laserpitio, quod belzoe appell-
lant, inde prouenientibus. Caput XIX.

Illuc igitur procerioris piperis uberior est prouentus, miraq̄ copia. Lingua patria piper molaga dicitur, id est longe procerius illo, quod huc aduehitur, multoq̄ candidius, uerum inane ac mordax plurimum, sed ponderosum minus: uenit enim inibi piper non pondere sed mensura, ut apud nos triticū exponitur. Tanta est huius ubertas, ut inde anno singulo uicenæ naues onustæ euehantur: hæ Cataium proficiscuntur, illic exponitur haud difficulter ob frigidius cælum. Arbor uero quæ piper huiusmodi gignit, producit etiā procerius piper, sed crassioris est caudicis, amplioraq̄ folia eadēq̄ carnosiora habet: arboribus urbis Calechut: fert item affatim serici, sitq̄ plerunq̄ id sericū more nostro: aliud uero mittūt sponte arbores, prouenitq̄ in syluis ac nemoribus absq̄ cultu, sed id est priore deterius. Ibi uisitur lazeris arbor, quæ gummi gignit, cui laserpitio nomen est, uulgo belzoë dicitur: referebāt nōnulli id procul à mari nasci. Ego hæc nusquā affirmauerim, quādo certe coram minime uidi.

De triplici arborum aloës genere, Caput XX.

Quoniam rerum uarietas parit uoluptatem, mortalesq̄ allecat plurimum, desiderioq̄ discendi noua inuitat ad lectionem. Ob id duxi non ingratum fore lectoribus, si hæc subderem, quæ coram uisi: propterea exploratum habebitis ob eam causam laserpitium aloëq̄ ubertim ad nos minime conuehi, quoniam è remotioribus partibus comportantur: illud etiā noue-

ritis, triplex esse aloës genus: aliud est longe perfectius, huic calampat nomen est. Hoc insula memorata non mittit, uerum ex urbe Sarnau aduehitur: ea, ut memorabant Christiani negotiatores comites nostri, haud procul ab dicta urbe ubi aloë nascitur, nomine calampat, abest. Est & aliud genus aloës, lubam nomine, hoc flumine nescio quo huc comportatur: nouissimo autem bochor nomen est. Referebant dicti Christiani negotiatores causam, quur ad nos aloë primo loco dictum nõ deferretur, quod, uidelicet, id genus aloës mitterent regna Catañ, necnon Cini, & macyni, Sarnauq; ac Grauyay longe ditiora: quippe quæ auro uberrime scatēt, multoq; maiorem quam nos auri copiam habent, suntq; item maiorum principes uirium, nostris regibus nimirum locupletiores. Ad id accedit, quod suffimentis odoramentorumq; genere plurimum delectantur, inq; ea re reges superant nostros. Ob id ad nos hæc odoramenta minus abunde comportantur, utpote quod in urbe Sarnau singula libra aloës denis aureis uenit, id efficit eius rei summa caritas.

Quomodo ligna aloës ac laseris probantur, Caput XXI.

Deuimus in cerrissimam notionem gemini suffimēti, aloës, uidelicet, ac laseritij, doctoribus memoratis negotiatoribus, nam alter eorum nõ nihil aloës ac laseritij habebat, binas uidelicet aloës uncias, eius inquam, quod calāpat appellāt: sic enim probabamus, comes meus nihilum aloës manu occlusum tantisper tenuit, donec is psalmus, qui Miserere mei deus incipit, tertio consummari posset, moxq; reserata manu calefactum iam aloë inenarrabilem suauitatis odorem adeo fragrabat, ut nusquam fragrantiora senserim suffimenta. Cepit item tantum laseritij, quantum iuglandem efficeret, rursumq; sumpsit libram mediam illius, quod mittit urbs Sarnau, ut alterum alteri conferret, priuacq; suffimenta, ignitis uasis imposita prius indidit cubiculis: uera mehercle refero, longe suauius redolebat illud quod nucis magnitudinem non excedebat, quam id quod libram mediam complebat: uel si ad geminam libram ascendisset: uix igitur pro meritis horum geminorum suffimentorum præstantia referri potest: id itaq; causæ referunt, quur ad nos non uehuntur. Mittit etiam ea regio lactam, unde conficiunt rutilum colorem, gignitur in arbore iuglandibus nostris haud ab simili: Illic etiam inueniuntur ut apud nos omnifariam animalia.

De multijugis Sumatræ insulæ negotiatoribus, Cap. XXII.

In ea itaque urbe complura uidi adfabre elaborata, eademq; elegantiora quam usquam uiderim, cophinos præsertim auro exornatos, hi singuli ueniebant gemino aureo: uidi etiam in uico unico supra quingentos collybitas: tanta est inibi trapezitarum copia: illo ceu ad percelebres nundinas commercij gratia propè innumeri negotiatores proficiscuntur: cultores uero gossipinis stragulæque serica & syndone ex xylo confecta utuntur. Fert regio adfaum

adfatis lignorum, unde fiunt naues, gunchos ipsi appellant, hæ trinos habent malos, geminamque proram, geminosque utrinque clauos. Quum nauigant in undabundo oceano, ubi aliquando uela uentis fecere, moxque oborto temperstatis turbine, operæpretium est alteris uelis, haud mutatis prioribus, uentos legere: cōdicto itaque naui minime circūacta, altero malo usi retrocedunt, sunt enim omnium dexterrimi præcipuicque urinatores, ignesque ex tempore miro artificio fabricantur.

De eorum ædibus, deque ædium imbricamentis, Cap. XXIII.

Et Orum ædes lapidibus constant, parumque ab humo tolluntur: loco imbricum piscis Tartarucæ pelles succedunt: mittit enim eum piscem pelagus Indicum, nam illic agens uidi adeo uastum beluæ corium, ut pondo librarum centum triumque esset. Vidi item inibi maxima eborā, hæc sunt elephantorum dentes, pondo trecentarum ac triginta quinque librarum: conspici catus sum etiam inusitata magnitudinis serpentes, longe quidem proceriores quam uidentur in urbe Calechut. Sed iam redeamus ad negotiatores Christianos, qui desiderio uisendæ patriæ apprime flagrabant. Ob id percontabatur comitem meum, hæsisset ne cordi sibi uelle ultra progredi, an retrocedere, uel forte inibi consistere. At comes meus respondit, se postquam illo uenerat, prius inde non discessurum, quam uaria aromatum genera uidisset. Tunc Christiani adfirmabant, illic alia haud inueniri aromata, quam quæ conspexeramus. Quibus rursum inquit comes meus, Vnde myristica nux, gariophyllumque prouenit? At Christiani myristicam nucem muscatam appellant: Masticemque fert quædam insula, quæ hinc terrecentis mille passibus abest. Tum comes meus, Patetne insulam adeuntibus tutum iter, aut infestant piratæ æquora? Ad hæc Christiani responderunt, indignabundi æquoris tantum per timescendam esse sæuitiam: addebantque id æquoris onerarijs nauibus sulcari non posse. His auditis, attentius explorabat comes meus quonam modo tuto illuc proficisci quiret. Responderunt Christiani nihil magis uotis comitis mei satisfactorum, quam ut liburnicam, cui Campanæ nomen est, emerent quampiam, id est genus actuariæ nauis. Hoc intellecto, sciscitabatur comes meus an naues huiusmodi illic inuenirentur. Respondentibus autem negotiatoribus Christianis adfatim nauium reperiri, uel si supra mille cōducere uellet, assensus est comes meus, ut simul geminæ naues conducerentur. Quo dicto quamprimum binæ naues affuere, complusculique remiges: & ubi de uectura inter eas conuenit, id pretium enim ad quadringentos aureos ascendebat. Rebus itaque in hunc modum compositis, comes meus cepit amici appellatione compellare negotiatores Christianos his fermè uerbis, Etsi dilecti mei non sim uester conterraneus, eosdem tamen parentes habuimus, Adam uidelicet & Euam, estis ne me sociumque meum qui uestris sacris est initiatus,

Tartarucæ
piscis

deserturi: Ad hæc Christiani, Quomodo hic qui non est Persa, fidem nostrâ induit: Tunc comes meus, Sanè nunc ipse Persa est emptus aliquando Hierosolymis. Huius sancti nominis mentione exciti Christiani negotiatores, sublatis in cœlum manibus, moxq̃ procedētes humi, tellurē usq̃ tertio deo sculabantur, consurgentesq̃ à nomine meo, sciscitabantur cuius foret ætatis, quando ex Hierosolymis adductus est: tūc comes meus, Quindenos, inquit, annos agebat. Et rursus Christiani, Debet igitur patriæ meminisse. At comes meus, Meminit quidem, cepiq̃ iam pridem eo denarrante miram uoluptatem, doctoreq̃ eo singula humanorum mēbrorum, esculentorumq̃ nomina quibus utuntur Christiani, didici. Ad hæc negotiatores respondēre, Et si uisendæ patriæ ardentes desiderio decreuissēmus tandem aliquando lares patrios reuisere, licet procul hinc, utpote trecentis mille passibus absint: tamen in uestri gratiam comitisq̃ huius, instituimus eodem proficisci, quo ire decreuissis. Id plus adimus, duros nos operam, ut longe locupletior euadat, neque propterea ritus patrios deserat, ubi Persarum moribus uti noluerit. Tunc comes meus negotiatoribus respondit, se libenti animo amplecti oblatas amicitia conditiones, seq̃ eos sequuturum quocunq̃ ierint: uerum me id exequi quod animo destinauerant, nequire ob eam rem, quod neptem eius Solē nomine in Perside duxissem uxorem: quare si cordi hæsit uobis, ut sim meditati itineris comes, hoc munus quo uos afficio non parui facietis, ubi gratum habueritis ut me in ita amicitia minime pœniteat. Tunc Christiani, Agite, inquit, ut lubet, quando certe uobis morem gerere in uotis præcipue habemus. His itaq̃ ultro citroq̃ dictis, in monumētum cœptæ amicitia denis pyropis, mediam curiam appellant, eos donauit. Hi nempe tanti erant, ut quingentis aureis uenissent. Per edino igitur de in expedito fuere geminæ actuariæ naues conuehendis nobis comitatibusq̃ aptissimæ, fructibus præsertim omnifariam impositis, iterq̃ in insulam uersus, cui Bandan nomen est, cepimus.

De insula Bandan, quæ myristicas nuces ac masticen mittit, Cap. XXIII.

Anarchia

Sadmodū alias: eod̃ peruenimus itinere quindecim dierū peractō: insula est inculca plurimum, ac infœcundi soli, humilisq̃, sed magnopere plana: centum mille passuū ambitu patens: huic rex minusq̃ hexarchus moderatur: uerum eam incolit genus hominū agreste, parū distās à beluis, nullius sanè momēti: humiles casas, imò mapalia lignea parū ab humo extantia subeunt: sola inter rula amiciuntur, nudis pedibus apertoq̃ capite prodeunt, capillū promittūt, fronteq̃ sunt lata, sed tereti: colos est his albicās, staturaq̃ despicabilis: idola colunt, suntq̃ longe deteriores illis, quos incolæ Calechut Poliar & Hyraua appellant: obtusi sunt ingenij, nullarūq̃ uirium, adeo perditī, ut prorsus sint illaudabiles: ritu degunt ferino: ager præter myristicam nucem, muscatā appellant, & nonnullos fructus mittit nihil: myristicæ nucis caudex Persico cau-

dicī

Thunob

dici similis, ramos foliaq̄ conſimilia producit, uerum nō nihil anguſtiora: priuſquam nuces huiuſmodi percoquāt, ſepit arborem maſtix florentis roſæ inſtar: & ubi nox percoxerit, maſtix eam complectitur, complexoq̄ ſimul ſtato tempore, cultores legunt certatim uberiusq̄ quā poſſunt, quoniam cōmuniā ſunt ibi omnia, ceduntq̄ præoccupantibus: arbores abſq̄ cultu, ſuppeditāte tantū natura, fructus mittūt. Nuces huiuſmodi myriſtica uæneunt menſura utpote ſenarū ac uiginti librarū, tātūq̄ nucū ternis ſolidis, id eſt, medio carolino exponunt: genus monetæ eiuiſmodi eſt, quale eſſe in urbe Calechut diximus: illi mutua iuſtitia degunt, nec opus eſt legibus, gente à puris naturalibus uix recedente: his uiſis perendino die poſtquam illo appulimus, comes meus percunſtatus eſt negotiatores Chriſtianos, ubi iam foret ea regio quæ gariophyllum mitteret. Ad hæc reſponderunt Chriſtiani, procul illinc itinere ſex dierum in inſula Monoch nomine, gariophyllum inueniri. Tunc comes meus, Sūt ne illi adeo rudes agreſtesq̄, ut hi quos paulo ante conſpicati ſumus? At Chriſtiani reſponderunt, eſſe quidem illos populos his diſſimiles, uerum incultiores minoreq̄ ingenij captu. His intellectis, Eia inquit, progrediamur, ingreſſiq̄ iter ad memoratam inſulam ſeptem dierum ſpatio peruenimus.

De inſula Monoch, quæ gariophyllum mittit, Caput xxv.

HAnc inſulam perquam anguſtam, Bandan inſula magnitudine excedit: gens eſt cultoribus Bandan multo deterior, præter humanam ſpeciem à beluis nihil differens: his eſt colos non nihil candidior, cœliq̄ temperies aliquantisper frigidior: mittit hæc inſula gariophyllum: nōnullæ mediocres admodū, eadēq̄ in cultæ inſulæ circūadiacentes eundē fructū ferūt. Huic caudex ex buxo non abſimilis: folia uero cinnami inſtar habet, ſed obrotūda magis: eius eſt coloris, cuius in ſuperioribus meminimus, lauri foliū propè exprimēs: quum matureſcere incipiunt, cultores harundinibus flagellant arborem, conſtrato prius circum arborem tegetibus ſolo: colos telluri eſt qui ſub argilloſæ ac arenofæ terræ eſſe conſueuit. Regio eſt humilis admodum, adeoq̄ demittitur, ut Septentriones inibi minime, ad imente proſpectum ſyderum orizonte, cernantur. Explorata regione, uiſoq̄ inciuii hoc hominum genere, percūctabatur negotiatores comes meus, Supereſſet ne illic uiſedum aliquid? Ad hæc negotiatores, Videamus inquit, quo pretio exponant gariophylla: & ut id compertius fieret nobis, ſinximus uelle mercari gariophyllū, moxq̄ intelleximus duplo uendi quā nux myriſtica uendebatur, menſura tamen: quoniā id hominum genus omnium eſt proſus expers ponderum.

De inſula Bornei, Caput, xxvi.

GNari iam eius plagæ, auebamus plurimum nouas uiſere regiones, ut noua ſemper delectant, ſtudio præſertim diſcendi maiora. Quare Chriſtiani negotiatores his uiſis, in hunc fermè modū me compellarunt, Dilecte comes, inquit, poſtquā huc uſq̄ deorum munere peruenimus incolumes,

si tibi est complacitum, eamus uisum totius orbis celebriorē insulā, eandemq̄ locupletiores: uidebīs aiunt, rem cognitu dignissimam, qua forte uidisti pulchriorem aliā neminem: uerū operæpretium est ad aliā prius proficisci insulā, cui Bornei nomen est, illic maiores multo liburnicas conducemus: quoniā longe altius, unda undumq̄ magis æquor nobis superandum est. Tunc comes meus, Agite inquit, ut libet, in uestram enim sententiam totus concedo. Quare conscensa liburnica uastiore, iter ceptum est ad eam insulā, uersus meridiem semper uelificantes die noctuq̄. Dum iter agimus, confabulationibus mira uoluptate incumbebamus, percōtantibus me illecebre dictis negotiatoribus, præsertim de nostri seruatoris indyta latrā. Et ubi sancti uultus (Veronicā appellant) mentio abs me facta est, deq̄ diuorū Petri ac Pauli principum apostolorum capitibus, necnon de complusculis alijs sanctis: clanculū me monuerūt, ut si uellē secū proficisci, futurū ut magnus euaderē princeps, ob tantarum rerum notionē: uerū absterritus itineris magnitudine, longioreq̄ intervallo, quippe qui rebar, ubi illō contendissem, me nūq̄ reuersurū, statui eo minime proficisci. Itaque insulæ Bornei tandem aliquando appulimus, ea à mox abest circiter ducentis mille passibus, illaq̄ nonnihil maior est, uerum lōge humilior, situq̄ demissiore. Gens idola colit, acerrimiq̄ est ingenij, ac uitæ haud illaudabilis: colos in albicantem magis inclinat colorem: his non est idē habitus, alij interula gosipina, alij undonibus utuntur, alij apice subbrutulo uti consueuerunt: ius summopere illic uiget: ea insula mittit quotannis ad fatim camphoræ: hanc arboris gummi esse adseuerant: ego uero id nūq̄ adfirmauerim, quando certe rem huiusmodi oculis minime subieci: illud tamen non dissiabor comitem meum actuariam nauim centenis aureis conduxisse.

Bornei

De obseruationibus nauigationum, quibus utuntur nauatæ ad insulam Gyaua contendentes, Cap. XXVII.

Postq̄ tot cōmeatus sumpsimus, qui itinere nauando abunde sufficerent, uela uentis dātes, uersus insulam Gyaua nomine ceptū est iter, eō quinq̄ dierum itinere meridiē uersus nauigantes peruenimus: nauis moderator pyxidē magnetemq̄ necnō paginā marinam compluribus lineis distinctam, quæ uetorum rationē insinuāt, secum more nostro attulerat. Vidēs igitur comes meus euanuisse Septentriones, inq̄ ea urbe minime conspici negotiatores Christianos percōtabatur, quoniam modo adempto Septentrionis ducatu sulcare quirēt maria: explorabūduq̄ sciscitabatur ab eis, quo duce sydere pelago se committerēt. Ad hæc nauis moderator percontātibz negotiatoribus Christianis, respondit cultores eius regionis quina fermè sydera habere, & cōprimis astrum quoddam Septentrioni oppositum obuersūmq̄ quo nauigaturi utebantur, addens se magnete uti, quoniam is lapis Septentrionem semper consequitur. Subdidit etiam ab altero dictæ insulæ latere gentem esse quandam, quæ Septentrionibus obuersis syderibus æquora sulcans, utebatur quasi

quasi Europæ Sarmatiæ essent antipodes: inq̄ zona frigidissima circiter po-
lum antarcticum cultores huiusmodi degerent, argumento quòd diem qua-
tuor horarum tantum habent, quodq̄ algent mirum in modum rigore frigi-
dioris zonæ instar eorum qui à polo arctico parum absunt, quare ex denarra-
tis comes meus incredibilem uoluptatem cepit.

De insula Gyaua, deq̄ cultorum fide ac moribus, necnon com-
plusculis alijs, Cap. XXVIII.

ITaq̄ permeando maria itinere quinq̄ dierū ad dictam insulā peruenimus.
Lea propè in immensum patet, quippe quæ cōplura regna cōtinet. Reges cul-
toresq̄ idolorū latriæ sunt addicti plurimū: nec n̄dem sunt omnibus ritus, co-
lunt aliq̄ modo incolarum Calechut idola, aliq̄ phœbum, phœbem aliq̄ obser-
uant: aliq̄ boues, aliq̄ quicquid prima luce obuium habuerint, idoli loco colunt:
dæmonem aliq̄, ut supra meminimus, uenerātur. Hæc insula more nostro se-
ricum mittit, syluis sponte id gignentibus: smaragdos totius orbis habent ele-
gantiores, habentq̄ ad fatim auri ac optimi aris: ager re frumentaria scatet,
omnifariamq̄ fructibus, modo urbis Calechut. Illic etiā carnes omne genus
more nostro inueniuntur. Id hominū genus perfidiæ est prorsus expers: eius
sunt coloris necnō proceritatis cuius nos sumus, uerū latiore sunt nōnihil frō-
te: oculos habent pergrādes, prasiniq̄ coloris, sed naso sunt admodū simo, ca-
pillumq̄ promittunt: cælo inerrant complura auitiorum genera nostris qui-
dem absimilia, si pauos, turtures, ac nigricantes corniculas excipias. Ius illic mi-
rabilem in modum colitur: cultores chlamyde serica, aut ex undonibus, ex go-
sipio nonnunquā exerto brachio amiciuntur: lorica perraro utuntur, quippe
qui bellorū propè sunt expertes. Verum maria sulcaturi arcubus ac harundī-
neis sagittis utuntur: cōsuevit etiā gens illitas ueneno sagittas eo instrumēto,
quo nos tormenti instar sigulina glande aues cōficere solemus, ore in hostes
uibrare, mortemq̄ illico afferunt, modo nonnihil cruoris eliciant. Tormentis
omne genus non utuntur, nesciuntq̄ tormēta huiusmodi fabricare: omnibus
nō sunt in cibatu eadē esculenta, aliq̄ triticeo pane utūtur, ac ueruecū carnibus
uescuntur aliq̄, aliq̄ ceruis ac apris oblectantur, pisce ac fructibus aluntur aliq̄.

De cultorum huius insulæ sæuissimis moribus, deq̄ modo uendendi
parentes, necnon de Anthropophagis, Cap. XXIX.

EIus insulæ cultores (eos inquam qui carnibus uescuntur) ubi uiderint pa-
rentes confectos senio nullius iam usus esse, in emporium adductos pro-
tinus Anthropophagis uendunt: qui ubi uenerint, continuo mactantur, lo-
cōque esculentorum ab nonnullis absumentur. Et ubi iunior quispiam in
eam deuenerit ægritudine, ut iudicio sapientum, præsentem lāguorem eua-
dere non posse uideatur, is à parentibus uel germanis ut mors ipsa præue-
niatur, leto traditur quamprimū, functusq̄ uita uenit Anthropophagis. His
inhumanis moribus perterritus comes meus, stupore incredibili afficiebatur,
asperrabaturq̄

aspernabaturque detestandæ feritatis abusum, quum præsertim nonnulli ex regionis cultoribus negotiatores petulantius his ferè uerbis aliquando compellissent, O Persæ inquit, peccatis nulla expiandi uictima, quâdo carnes adeo formosas uermibus epulandas exponitis. Hoc audito, comes meus efferatam eorum consuetudinem adeo horruit, ut condicito illinc abeundum esse duxerit, Redeamus, inquit, ad nostram liburnicam: quam ubi semel tenuero, huic continenti non appellam amplius.

Quomodo in insula Gyaua nomine, sol in meridie orbem siue sphaeram complet. Caput xxx.

Postquæ satis superque horum populorum inhumana crudelitas nobis innotuit, negotiatores Christiani comitem meum hortabantur, ut hæc quæ paulo ante conspicati fuerant, ueluti noua quæpiam suis quum domi forent renuntiarent, Ferte, inquit, in patriam, eaque mox comperta uobis de hoc orbe fiet: quibus dictis, Inueminus, aiunt, in meridie situm solis, iusseruntque ad sidera tollere uultus: respicite inquit, solis orbem, ut quamprimum exploratum habeatis, quantum hic absit ea quæ uos tulit regio. Respiciens itaque comes meus, uidit solem dextrorsum decurrere, & rursus sphaeram latam circiter binos palmos laeuorsum imprimere: quæ res comitem meum magna affectit admiratione: id ut ipse memorabat, mense Quintili usu euenit: ego eius rei uix memini, quoniã agentem apud exteras gentes, in orbeque remotiore nostrorum mensium nomina me fugerant, imò quandoque dierum nomina obliuiscabar. Illud etiam noueritis, paria in eo orbe nobiscum agere anni tempora: nam illi haud plus quam hic nos inibi argent. Intelligens igitur comes meus illinc abeundi iam tempus petere, utpote qui perfectum habebat se non posse illic sine aperto uitæ discrimine morari diutius, grassantibus saeuientibusque in appulsos nimium cultoribus: nam acriore diligentia, noctu præsertim, nobis ab Anthropophagis cauere opus erat: comitem meum conueniens statuit inde discedere, in patriamque festinatius quam posset repedare. Inter hæc comes meus smaragdos geminos mille aureis emit, binosque infantes aureis ducentis præstinauit: hi exæctis testibus euirati erant: nam in ea insula complures sunt negotiatores, qui præter infantes mercantur nihil: hos adhuc impuberes ita emasculant, ut parum absint à feminis.

De reditu nostro ex insula Gyaua, Caput xxxi.

Itaque quatuordecim dierum inibi insumpta mora, pertesi ob inhumane feritatem Anthropophagorum mores, alborumque nimio nos premente: Zonæ enim frigidissimæ, ut in superioribus perspectum habuistis, appuleramus. Duximus ultra progrediendum minime esse. Ad id accedebat, quod nulla supererat regio digna cognosci, propterea gradum reuocauimus, conductaque liburnica, gionchum ipsi appellant, inde soluentes ab extremo insulæ latere orientem uersus, minus illic saeuiente salo, uelificare

uelificare cœpimus, itinereq; quindecim dierum peracto, tandem aliquando ad urbem Melacha nomine peruenimus: ibi tridui absumpta mora, socijs ibidem remanentibus, uix referre queo, quibus gemitibus ac querulis uocibus nos abeuntes prosequuti fuerint Christiani negotiatores: profecto ingenue fateor, si celebs fuisset, natosq; habuisset nullos, nunquam hos adeo charos comites deseruisset: mutuo amore illi nos complectebantur, identidem adseueuerâtes, ubi se rati fuisset tuto iter agere posse, nusquam nos dereliquisse. Ad id accedebant comitis mei crebriores adhortatione, squibus negotiatores huiusmodi pericula obiectans hortabatur ne nos sequerentur, eò tendens ut denarrantibus ipsis, regionis eius opes necnon principis, ac regis locupletissimi, nostris haud innotescerent. Igitur digredientibus nobis illi remanserunt, aientes in urbem Sanam redire uelle. Nos uero conscensa liburnica, uersus urbem Cyromandel nomine uelificamus. Inter nauigandum moderator nauis memorabat circum insulam Gyaua Taprobanamq; Sumatram ipsi appellant, supra septem mille insulas fore. Vbi urbi Malachæ appulimus, comes meus tantum aromatum sericicq; ac odoramentorum emit, ut circiter quina millia aureorum exposuerit. Ad urbem enim Cyromandel non prius peruenimus, quàm itinere quindecim dierum peracto, ibi liburnicam exonerauimus, uigintiq; dierum absumpta mora, conductâ alia liburnica, ad urbem Colon tandem peruentû est: illic nempe supra uiginti ac duos Christianos è Lusitania oriundos offendimus: quibus uisis fugam meditari cœpi, contempta tamen eorum paucitate, desij pedem struere, Huc etiam accedebat, quòd aderant nonnulli negotiatores Mahumetani, qui nouerant me uidisse Mechâ, Mahumetisq; corpus: ob id uerebar, ne si fuga arrepta illic discessissem, suspicarentur illi ob id id solum me abijisse, ut eorum aperirem hypocrisim. Tamen intra duodenos dies uecti flumine itinere dierum decem, ad urbem Calechut tandem aliquando redijmus.

De urbe Calechut, Caput XXXII.

Post multiplices uariasq; peragratas regiones, uti classico beneuolôq; lectori in superioribus abunde innotuisse arbitramur, tum ob multijugam cœli clementiam, & rursum eiusdem aliquando incredibilem intemperiem, ut haud difficulter concipere possunt, qui peregrinationibus affuere, tum uel maxime ob populorum efferatissimos mores, inhumanamq; sæuitiam, iam pertesi peregrinationis, memoratis causis fastidium parientibus, tandem aliquando gradum referre decreuimus. Quæ uero redeunti mihi, u su euenerunt, paucis expediam, ne prolixior sermo lectori fastidium pariat: conducent enim denarranta multifariam mortalibus, quando certe hoc exemplo cohibebunt complures uoluptates suas, qui nimio plus quàm satis uisendi orbis desiderio ardent. Quòd si monitis nostris minus obtemperabunt, illud saltem denarrantibus nobis discant, quonam modo peragraturi orbem

orbem se gerere debeant in euentis præcipue præsentaneis, ubi acriore opus est ingenio. Itaque regressi iam ad urbem Calechut, illic duos Christianos nacti sumus ex urbe Mediolano oriundos, ut paulo ante meminimus, alteri Ioanni Mariæ, alteri Petro Antonio nomen erat, hi Mangones erant, è Lusitaniâq; emendorum monilium gratia dato ab rege negotio soluerant: quum enim ad oppidum Coccin deuenissent, in urbem Calechut protinus diffugerunt. His uisis, tanta sum affectus lætitia, ut maiorem nunquam ceperim uoluptatem: nudi enim incedebamus cultorum instar, Percunctari propterea eos cœpi, essent ne Christiani: sciscitanti mihi condicte Ioannes Maria respondit, se quidem Christianum esse: tum Petrus Antonius ad me conuersus inquit, Et tu es ne Christianus: Cui ego, Sum equidem in summi optimiq; dei gratiam. Quo dicte manu me apprehensum, in ades suas humanissimime me duxit, eorûq; ut peruenimus, ruit in oscula & fletus maximos, nec me amplexando satiari quibat: ego uero uix patrî sermonis meminerâ, uidebarq; balbutiens, ac lingua impeditiore: quippe qui iam annis quaternis aliâ linguâ, ipsiq; barbarâ diutius assueueram, minusq; interea Christiani cuiuspiam usus eram contubernio: cœquieui proxima nocte secum, uerum ob conceptam lætitiâ nemo nostrum somno indulsit, minusq; epulis: adeo enim quisq; nostrum mutuo fruebatur gaudio, ut eam noctem tridui spatio pro pagari uoluisset. Inter cætera uero quæ eos percontabar, id in primis ab eis sciscitatus sum, esset ne in paucis regi Chalechut chari: at illi, Sumus inquit, apud regem plurimi, maioreq; in pretio esse nequimus, eorûq; familiarissime utimur. Addidi etiam, quid nam destinauissent animo: rursum illi, Cupimus profecto in patriam redire, sed quo nam modo id consequi possimus, nos planè fugit. Quibus ego, Redite inquam eâ quâ uenistis: Tunc illi, Illud sanè per arduum est, quoniam Lusitanorum perfugâ sumus, ad timorem præsertim accedente, quod innumera propè tormenta auspicijs regis Calechut, non sponte tamen fabricati sumus: propterea non est inanis timor noster, quandoquidem nobis timemus, ne mali quippiam nobis contingat, quum præcipua classis Lusitanorum iam iter ingressa, breuîque affutura dicatur. Ad hæc respondi, si munere deorum consequi possem, ut tandem aliquando danculum, classem Lusitanorum appulsa, ad urbem Canonor nomine diffugerem, me haud difficulter, à præfecto classis impetraturum pro desertoribus ueniam. Adhuc eabant etiam illi ob id quod famigerati essent admodum, fabricandisq; tormentis percelebres, futurum ut aliâ euadere nequirent, nisi eâ, quâ prædictum erat, compluribus regibus eorum uestigia obseruantibus: adeo enim tantî opifices huiusmodi habebantur, ut pluris esse nequirent, propterea fugâ spē esse nullam: nam supra cccc. tormenta, si uastiora minimaq; recenseas, fabricati sumus. Ob eam rem Lusitani sunt nobis magnopere formidolosi, pauciusq; plurimum, ne commissorum luamus quâdoque pœnas: nec id ab re, quoniam

quoniam non iniusti timoris suberat causa: nam præterquam quod fabricati fuerant propè innumera tormenta in maximam Christiani nominis iacturam, cultores etiam idolorum artem memoratam docuerant, uibrandiç ac exonerandi tormenta quindenos homines, quibus id munus à rege delegatum erat, in diuini nominis contumeliam docuisse dicebantur. Per id tempus enim quo illic agebam, coràm uidi memoratos Christianos dedisse cuidam idolorum cultori archetypum, quo tormentum ex ære fabricari posset tantæ magnitudinis, ut capax quinq; ac centum cantarorum (id est mensuræ genus) foret. Agebat etiam illic Iudæus quidam, cui liburnicam elegantissimã quaternariç tormenta ex ferro fabricatus fuerat. Is dum lauandi sui gratia ad flumen quoddam perrexisset, forte non sine nutu deorum aquis immersus pessum iuit, uitam ç efflauit. Sed iam ad Christianos redeamus, nouit me hercle deus optimus maximus, quo conatu ab dictis Christianis contenderim, ne post hac in sancti nominis contumeliam sanctorumç fidelium dedecus ac detrimentum maximum tormenta huiusmodi fabricare uellent. Quñ hæc referebam Petro Antonio, ubertim lachrimæ erumpebant. At Ioannes Maria, cui pertinacius forte hæserat, in patriam redire nolle, aiebat nihil pen si se habere, ubi illic, uel in urbe Roma rebus eximeretur humanis: nosse deum quid de se decretum foret. Quare postridie socium meum uisum redeo, qui non absque querelis ac lamentationibus me excepit, quippe qui rebatur ob diuturniorem moram è uiuis me decessisse: ego uero finxi me pernoctasse in delubro quodam, Meschitam ipsi appellant, ut deo ac Mahumeti, quorum in me complura extabant beneficia, gratias agerem: quare uisus est comes meus huius rei magnam cepisse uoluptatem: ut uero attentiore animo, commodius ue cultorum mores explorare possem, comiti meo insinuauì noctu delubrum incolere uelle, opesç ac diuitias floccipendere, esseç inopiæ amantem plurimum: nam noueram fugam meditando aptius illis imponere non posse, quàm ut simularem me esse sanctum Mahumetanum: propterea ut huius sanctitudinis fidem facerem potiozem, in propatulum carnibus uesci nusquam uolui, uerum danculum ac silenti nocte apud Ioannem Mariam gallinas epulabar singula nocte quaternas: temperabamç à cõgressu negotiatorum, agelastos, id est, non ridēs ex composito factus eram, per dius delubrum incolens, nec illic abibam nisi uocatus à comite, qui miseratus abstinentiam meam (sic enim rebatur) creberrime me increpuit, quod carnibus nõ uescerer. Ad hæc ego respondebã, epulas ganeatasç dapes ueneris aliorumç, peccaminum esse fomenta: Quare effeci hac hypocrisi, ut opinione probitatis ac abstinentiæ me illic sanctior esset nemo: argumento, quòd nihil magis in uotis, imò supra uota cultores gerebant, quàm ut manus aut genua mea deoscularentur.

De aduentu

De aduentu liburnicarum regis Lusitanorum ad urbem
Calechut, Caput XXXIII.

EPulanti mihi apud comitē mecum, ecce Persæ gemini negotiatores urbis Canonor à comite meo hospitio recepti, comiterq; inuitati, dixerere habere se nescio quid sinistri, quod in mediū proferrent. His uerbis excitus comes meus, quid inquit audio? Tūc Persæ, Aduenere duodenæ Lusitanorum Liburnicæ, easq; coram conspicati fuimus. Tunc comes meus, Qui nam sunt mortalium? At Persæ, sunt, inquit, Christiani loricati albicantibus armis, qui munitissimam arcem ac propè inexpugnabilem in urbe Canonor erigere cœperunt. His auditis comes meus ad me conuersus, Heus Ludouice, qui mortales sunt hi Lusitani? Cui ego, Oro uos, ne huius gentis mentionem mecum faciatis, quando certe cōstat gentem huiusmodi atrocinijs ac maritimis excursionibus ceu piratas usq; uacare, ob id aueo plurimum eos aliquādo Mahumetis sacris initiari. Huius rei pœnituit sociū meum, cuius ego magnam capiebam uoluptatem, latabarq; plurimum hos aduenisse.

Quomodo medici officio illic fungebatur, Cap. XXXIII.

VSu euenit aliquando, ut negociator Mahumetanns ex urbe Calechut oriundus, per graui ægritudine afflētaretur, aluumq; haberet insolūtā: & quoniā comite meo is familiarissime utebatur, ac deterius indies se haberet: comitē meum monuit, ut iure coniunctionis, si quid præsentei remedij nossem, quod languorem leuare quiret, illud afferret in medium. Ad hæc respondit comes meus, se iturū ad ægotū quamprimum: quo uiso (me enim secū languentem uisum duxit comes meus) Quæ causa, inquit, cōdigna serenos fœda uit uultus, quæ hæc tristitia cerno? At ille, Languori stomachi, inquit, crudelem in modū urgeor, aluumq; soluere nequeo. Cui comes meus, Algēs ne forte? Rursus languens, Minime inquit, quando certe usq; in hanc diē algoris sum prorsus expers. His auditis, cōuersus ad me comes meus, Heus, inquit, Ludouice, nosti ne antidoti quippiam aut pharmaci non nihil, quod lāguorē huic meo charo leuet? Cui ego, Erat quidē parens meus medicus, uerum in patria, didiciq; solo experimento doctore eo nonnulla. Tunc comes meus, Oro te propterea Ludouice, ut si quid comperti habes quod languori conducat, proferas quamprimū in amici huius mei gratiā. Ego uero lingua eius gentis uerba quādā protuli, languentisq; manu apprehensa, pulsum attrectare cœpi, is est enim ægritudinis plarūq; index: cognoui propterea maximis hominem detineri febribus, percunctatusq; sum eū, dolerētne caput. At æger, Dolet quidem uehementer caput meum. Et rursus ego, Soluis ne pro libito aluum? Tunc languēs, Iam triduo eā minime exoneravi. Hoc audito comes meus, refertū inquit, bile hic stomachū forte ob nimiam ingluuiem habet. Opus est propterea clystere ad egerenda excrementa. Tum æger, Agite ut lubet inquit, modo sanescā. His intellectis, clystere expedito saccharo ouis ac sale mixtis, ad-

Pulsus

ditis

ditis herbis nonnullis, quæ, ut arbitror, officere citius quæ conducere languenti debebāt: nā folia erant iuglandiū: quare nocte ac die una quinis dysteris excrementa egerere frustra tentavi, aluo obdurata nimis reluctante, officientibus herbis, eo quæ discriminis ægrū adduxi, ut me iam coepte provinciæ pœniteret, in contrariū cedēte antidoto. Vt tamen consulere languenti, cepi rursus amphorā succi herbæ cuiusdā, oleo quæ, sale ac saccharo inditis, rursus mollire uentre conor: uerū nouissimus error peior peiore fuit: quoniā decoctionē haud calefactā aluo languentis indidi: pedem tamen ægri fune alligavi, ut imposito dysteri, capiti quæ ac manibus innixus reliquum corpus pensile haberet, me fune pedes ægri suspendente, ad quæ horæ spatiū uel inuitū ægrum nobis in superiora pertrahentibus. His uisus comes meus in fit: Heus Ludouice apud uestrates dum prospectum iri languentibus cupiūt, utuntur ne hoc antidoto? Cui ego: Utuntur quidem, sed quū fermè sunt deplorati. Tunc comes meus quasi subridens: Quadrat, inquit, id remedium quo suspensum tenes hominē, ut euanescat decidat quæ dementia uiri. Succlamabat interea infelix æger, lingua patria aiens non plura: Sat ac super habeo, animam iam efflaui. Nos uero miserum languentem hortabamur, ut tolerantius ferret antidotum, futurum quæ breui ut incolumis fieret. Quo dicto mirabilem in modum soluta est aluus instar scaturiētis fontis. Ob id haud mora, demissimus fune suspensum, tantum quæ egressit excrementorum, ut trullam implere quiuisset. Latabatur propterea soluta aluo hilarem in modum æger, magna quæ afficiebatur uoluptate. Postride uero huius diei febrium ac grauedinis capitis, stomachi quæ languoris iam expers, crebrius solito aluum laxabat: uerum postero die cepit dolere latera: quo uiso, butyro bubalo accepto ungi iubeo hominem, canapina quæ sindone uinciri: addidi quæ, si pristinam incolumitatem recipere auret, operæ pretiū esse, id quæ in primis fore obseruandum, ut bis tantum in die comederet: nec prius id mane faceret, quàm ad primum fermè lapidem comeastet. Tunc ille: si, inquit, animo destinauistis, ut bis tantum in die cibum capiam, emoriar quamprimum: quippe qui octies aut decies epulari hactenus consueui. Propterea sibi perarduum uidebatur ea subire, quæ recipiendæ sanitatis gratia imperabantur: conualuit tamen mea opera. Ob id cepi esse in magno extimatu apud omnes, in pretio quæ erat mea hypocrisis, passim quæ me dei amicū esse dictitabant. Pro qua re denos aureos mihi exposuit: ego tamen renui id pretium recipere: quinimo ternos auri nummos quos habebam, in opibus erogavi, id quæ ex composito egi clanculum, ut perspicuū foret omnibus, me opum haudquaquæ amanti esse. Hoc factō eō loci apud omnes eram, ut quis quæ pro summo pretio duceret me domi habere conuictorē, perbeatus quæ uidebatur is, qui pedes manus quæ meas deosculari potuisset. Et ubi munus populus deosculandi mei exequēbat, condiebam mira grauitate mores, caperata quæ fronte quasi quispiam ē cinctis Cethegis, uel Socratico quo-

Pharmacia
cienda aluo
accommoda

Hypocrisis

A piam

piam censore, præ me ferebam mirā sanctitudinē, ut intellectum illis esset, quæ mihi exhibebantur officia, ea pro meritis exhibita esse. Iuuabat opinio nem huiusmodi comes meus, cui impositum à me ibat: nā rebatur ipsi me nusquam carnibus uesci, idq̄ ex professo uulgabat, addens uidiſſe me apud Mecham Mahumetis corpus uisentē: & ut fidem dictis adstrueret maiore, denarrabat populis se nosse mores meos, fuisseq̄ me suorum itinerū usq̄ comitē, esseq̄ me proculdubio sanctū: rursumq̄ addebat, se hac sanctitudinis opinione, & morū dignatione adductū, ut mihi neptem suam iure matrimonij iungeret. Quare hoc buccinatore in ore omnium multus eram, à cunctisq̄ dilectus mirabilem in modum. Inter hæc singulis noctibus clanculum Christianos memoratos cōueniebam: de quibus aliquando accepi, duodenas Lusitanorū naues urbi Canonor appulisse. Quo audito ratus sum tempus aduenisse, à superisq̄ oblatam esse euadendi occasionem: ob id octonidiebus undequaq̄ diffugiendi aucupabar opportunitatem. At negotiatores in rem meam esse dicebant, ut terrestri itinere abirem illinc. Verum ego mihi timebam magnopere, uerens ne in Mahumetanorum manus inciderem, prodente me albicante colore.

Quomodo Mahumetani ad eorum delubra concire solent populum.

CAPVT XXXV.

Postridie eius diei Mahumetani omnes in delubro orandi gratia conuenerunt: conuocandi enim populi ad eorum prophana (ne sacra dixerim) hunc morem seruāt. Sunt quidem innumeri huiusmodi præfecti, nonnulli qui editissimam delubri turrim cōscendunt, interdum ter uel quater aris campani uicem suppletes, uoce sublatissima in clamant populum, ut ad orationem agendam protinus in delubro adsit: alteramq̄ aurem digito obstruentes, hæc sermone patrio profantur: Alla u eccubar, id est, deus est magnus. Et rursum: Deus est magnus, uenite ad delubrum, uenite ad delubrū. Et itē: Venite deo gratias acturi, uenite deo gratias acturi, deus est magnus, deus est magnus, deus fuit, deus erit, Mahumetes dei nuntius resurget. Duxerūt me igitur in delubrum, precibusq̄ contendebant, ut deum pro Mahumetanis exorarem. Quod abs me factum est publicitus, ut continuo intelligeris.

De modo orandi apud Mahumetanos. Cap. XXXVI.

Sic enim ea gens orat, habetq̄ ut nos quotidianas orationes, quibus summum deum appellatione patris nostri, diuamq̄ uirginem Mariam plenitudine gratiarū dignantur: nam Mahumetani in ordine expositi præfante sacerdote iam loti in quendam modum, quo & ego usus sum, lingua patria orant. Itaq̄ astante frequenti populo, ne proderē Christianos mores eadem oratione sum usus. Demū rediens ad comitē meum postero die simulabam ægritudinem: nam circiter octonos dies temperaui à cibatu omni, assistente comite meo: uerum noctu prodibam semper, apud Christianos cibum sum

prurus

miq̄

A

pturus. Afficiebatur huius rei maxima admiratione comes meus, meq; per cunctabatur, quenam inedia huius causa esset. Cui ego respondebam, afflicti me insidiosissima grauedine capitis. Tunc ille. Vnde hoc domine mi? At ego arbitror, inquam, cœli inclementiã id effecisse. Ad hæc comes meus: Si, inquit, in salubris est hic aër, tibiq; officit plurimum, abi hinc, inquit, & ad urbem Canonor te recipe, donec redeamus in Persida: comendabo enim te de meliore nota negotiatori cuidam, cū quò magna mecum intercedit amicitia: is mea causa te ita honorifice excipiet, perhumaneq; tractabit, ut nihil quod ad officium pertineat desiderare possis. Respondi ego id me sponte subiturum, quod in gratiam meam tam amice pollicebatur: sed uereri me plurimum, ne quid nocumenti inferrēt Christiani, qui illò appulisse dicebātur. Tunc ille: Non est cur paueas, quoniam ab urbe nunquam digrediere. Quare exploratis eorum moribus, conspectaq; classe barbarorum, quæ constiterat apud urbem Calechut, inspectisq; tormentis, ac lustrato exercitu, que ituri in Christianos cõparauerant, duxi soluendi illinc iam tẽpus appetere: quare inde abiens iter sum ingressus, monuiq; Christianos, si quid comperti habebam, mihiq; consului, ut tandem aliquando horũ canũ euadere manus.

De dexteritate qua sum usus ut illinc abirem. Cap. xxxvii.

Igitur pridie quàm illinc discesserim, omnia Christianis memoratis referaui. Interea comes meus duobus Persis me tertium accedere iussit: propterea simul actuariam nauim conduximus: iam iam compertum habebitis, quidnã aperti discriminis subierim: agebant enim illic circiter quatuor ac uiginti negotiatores, si Persas, Syros, Turcasq; percenseas: h̄ me nouerāt diligebantq; plurimũ, ac intelligebant quantũ Christiani præstarēt ingenio, gerẽdarũq; rerũ dexteritate: nam quasi in biuio curarũ positus angebar utrinq;: si enim com meatum abeundi petissem, uerebar ne suspicarent uelle me dilabi ad Lusitanos: si uero hospite in salutato abissem, timebam ne retractus à fuga rationem à me exigent posthabitã amicitia: propterea lupum tenebam auribus, interq; sacrum & saxũ positus, quidnam acturus essem nõ satis sciebam. Destinaui tamen animo, huius uoti mei præter comitem meũ certio rem facere neminem. Ob id ea die quæ Ioui est dicata, pridie Nonas Decẽbres, comitibus Persis duobus mare ingressus abis: uixq; nauim ad arcus iactum duxerant in altum nauatæ, quum mox quaterni cultores, quos Naeros appellant, nauis moderatorem in clamare cœperunt. Quibus exauditis littori protinus appulimus. Quò ut peruenimus memorati cultores percunctabantur uectorem, cur rege inconsulto me abducerent. Ad hæc Persa: Is qui nobiscũ Mahumetanus uehitur, moribus est sanctissimis, ad urbemq; Canonor contendimus. Tunc illi: Nouimus quidem hunc Mahumetanũ miraculis clarescere: uerum quia Lusitanorũ doctus est linguam, subueremur ne gentis nostræ arcana Lusitanis aperiat: docebit enim eos classem hic compa

rari in eos maximam: ob id imperarunt nauis moderatori, ne me de cetero ueheret. Paruit ille imperatis, meq; in litus expositum deseruere. Cultores uero quos memorauit, dilapsi sunt ad regem. Quo uiso, alter Persarum: eamus, inquit, ad urbem Calechut. Ego uero inquā: Nolite illuc proficisci, quonia iacturam huius mercis (ferebamus enim ex splendenti byssino telas) subibitis: quandoquidem regi uectigal minime pendere uoluistis. Tunc alter Persarum: Quid igitur domine agemus? Cui ego: Proficiscamur hinc sequentes tantisper, quoad actuariam nauim, quae parao eorum lingua dicitur, comperiamus. Idcirco ut ita nobis consuleremus, inter nos conuenit. Quare ingressi iter sarcinulis nostris onusti, spatio duodecim mille passuum in litore oberrauimus. Quid tunc haberem spiritus, quem ue animam despondissem in summis positus angustijs, relinquo in medium prudentiori diiudicandum lectori. Tandem deorum munere cymbam offendimus, qua uecti sumus in portum Canonor urbis: eo etenim uesper appulimus in die sabbati. Appulsi illico literas comitis mei negotiatori cuidam, ad quem in mei gratiam ipse scripserat, reddidi, tenoris ferme huiusmodi: Exciperet me tam diu, donec eo contenderet: addens, si quid officij mihi in terea ab se collatum foret, id totum sibi adscripturum esset: me in super uirum sanctitudine clarum, sibiq; arduissima necessitudine conuenientum. Quare negotiator perlectis literis eas capitum imposuit: Eris, inquit, per hoc caput hic tuto, moxq; imperauit ut cœna splendide apparateq; instrueretur: nam inter cetera sercula allatae sunt etiam gallinae ac columbi complures. Persae uero conspectis gallinis: Heus, inquit, quid nam agitis? hic carnibus minime uescitur: propterea instructae sunt aliae dapes, quibus uesci consueueram. Postquam igitur est exempta fames, amorq; compressus edendi, ad me conuersi Persae: eamus, inquit, animi causa uersus mare. Quo dicto protinus eo contendimus, ubi Lusitanorum naues in ancoris stabant. Expendat nunc animo attentiore auditor quisq;, quamam sim tunc uisis Lusitanis luxuria uoluptateq; incredibili affectus. Progressus non nihil conspicatus sum in uestibulo despicabilis casae terna dolia: qua coniectura sum assequutus, id tugurium Christianorum esse. Quare introspicens non nullos uidi Christianos: quibus uisis quasi decreui intro ad Christianos me recepere: uerum rem attentiore animo expendens, existimaui si id in propatulum egissem, futurum ut tota ferme urbs tumultuaretur, uotisq; ob id meis minime poriri quirem: propterea obseruaui locum ubi Christiani arcem construebant, decernens illo postridie me recipere.

Quomodo ex urbe Canonor dilapsus sum ad Lusitanos.

CAPVT XXXVIII.

Postero igitur die (domino enim ea dies dicata erat) prima luce consurgens finxi me animi causa spatiatum ire uelle: tunc comes meus, i quo liber: ego

bet ego uero eò perrexi quò me ducebat animus. Tandem ad arcem Christianorum perueni: uerum digressus à comitibus meis, quum iam non nihil litteris mensus essem, Christianos duos oriundos ex Lusitania obuios habui, hosq; lingua Hispanorum sum percunctatus: Vbi, aio, ò domini, est arx Lusitanorum? Tunc illi: Es'ne tu, aiunt, Christianus? Quibus ego: Sum quidem ad dei laudem. Rursum illi: Vnde uenis? At ego: Ex urbe Calechut profectus sum. Tunc alter eorum comiti meo dixit: Redi tu ad ædes nostras, quoniam hunc uirum ad dominũ Laurentium (is natus erat eius, qui regis uicaria opera fungebatur) sum equidem ducturus. Igitur ductus sum ad arcem, quæ ab urbe quaternis abest stadijs: nam per id horæ princeps discumbebat. Quo uiso protinus in terram procidens orare eum cœpi demississime quàm poteram, ut me commendatum habens, quoniam Christianus eram, assereret è barbarorum manibus. Quanta tunc sim affectus latitua referre satis nequeo. Vbi uero fuga mea cultoribus innotuit, tumultuosius illico agere cœperunt. Propterea acciti sunt tormentorum opifices, ut expedirent tormenta, ne si forte fortuna frequēs populus oppugnatum arcem aduentasset, incauti reperirentur, quasi nihil tale metuentes. Resedit tamen haud multo post exuscitatus furor, cunctaq; pacatius iam agebantur. His intellectis præfectus classis manu me apprehensum in aulam quandam ducens, quidnam cultores Calechut struerent, quid' ue in Christianos molirentur, tridui spatio uoluptuosius percunctabatur. Ego uero amans Christiani nominis, cupiensq; illis prospectum iri, cuncta reseraui præfecto classis, certioremq; effeci principem eorum omnium, quæ in urbe Calechut aduersus Christianos parabantur. At præfectus classis arcanorum gentis, me prodente, iam factus callentissimus, me triremi uectum misit ad proregem parentem eius, qui apud urbem Cucin confederat: triremi enim præfecerat rex equitem quendam, cui Ioanni Saranno nomen est. Itaque parens uice rex, ut me uidit, fronte exceptit serenissima, comissineq; me accipiens: nam & hunc monui certioremq; reddidi omnium, quæ moliebantur cultores ut bis Calechut. Addidi etiã ad hæc, si fide publica proposita esset impunitas illis Mediolanensibus, Ioanni Mariæ uidelicet, ac Petro Antonio, qui tormentis fabricandis operabantur, nauaturum me operam ut ad Christianos redirent quamprimum: quãdo certe exploratum habebam, eos id munus minime ultro subire: idq; solum opperiri Mediolanenses, ut comteum illò accedendi impune impetrarent. His auditis præfectus triremis ex denarratis magnam cepit uoluptatem, postulatisq; assensus est: interpositaq; fide publica prædem se constituente uicario, comteum impetraui, intraq; triiduum ad natum eius, qui in urbe Canonor constiterat, literis datis me remisit, monens hominẽ, ut tantum auri erogaret mihi, quantũ soluẽdis exploratoribus pro accessu urbis Calechut sufficeret. Itaque illinc soluens ad urbem

Canonor redij, ubi sum nactus idolorum quendam cultorem, qui coniugē natosq̄ charissima pignora oppigneravit, ut sibi perferendarum literarum ad urbem Calechut, id est, ad Ioannem Mariam, Petrumq̄ Antonium munus delegarem: continebant enim literæ huiusmodi, propositam esse ambo- bus à prorege impunitatem, impetratumq̄ esse accedendi tuto com meatū: nam crebrius supra quinas uices ad memoratos Christianos ultro citroque nuntios misi, monens homines ne cuiquā fiderent, scortis præsertim ac man- cipio: nam quisque eorum pellicem, & ex ea natum mancipiumq̄ domi ale- bat. Rescripsere tamen ultimo loco ad me in hunc fermè modum: Se quic- quid fortunarum habebant, exploratori quem illò miseramus, dedisse: item propterea cum quinquere mi, & alia actuaria nauis, qua piscatu uitam tra- hentes utebantur, desertis inibi custodijs uti numinum uenturos eos, fami- liamq̄ ducturos. Nos tamen memoratos Christianos monueramus, ut na- tis pellicibusq̄, necnō mancipijs fortunisque omnibus illic relictis, ad nos, cō- uectis tantum monilibus nummisq̄, haud mora contenderent: nam ij ada- mantē percelebrē habebāt, utpote pondo duorum ac triginta characterum, unicum propè opus naturæ. aiebant enim adamantes huiusmodi non mi- noris quàm quinque ac triginta mille aureis uenire debere. Habebant præ- terea margaritam pondo quatuor & uiginti characterum, binaq̄ millia py- roporū, quorum alij pondo characteris unius, alij characteris ac medijs. Insu- per sexaginta quatuor condalia, uarijs monilibus insignita habebant. Item quadringentos ac mille aureos. Vili sunt etiam digressuri asportare uelle se- ptena tormenta, ternos cercopithecos, binosq̄ feles, qui id unguentum quod zibellum appellant, gignunt. Item tornum, quo gemmæ ac monilia mango- nizantur, expoliunturq̄: quæ omnia causam interitus infelicibus attulerunt: usu enim euenit, ut eorum mancipium rescuerit discessuros Christianos: ob id omnium regem Calechut certiozem fecit: & relatis rex uix fidem adhibere uelle uidebatur: tamen quinos prætorianos milites, quos Naëri appellant, misit ut explorarent an uera relata forent. At mancipium intelligens regem mitius cum Christianis acturum, præfectum fidei Mahumetanorum (Cadi diunt) adiuuit, & eadem exposuit, quæ ad regem detulerat: id plus addens, Christianos arcana gentis Lusitanis aperuisse. His intellectis, præfectus fi- dei per speciem consilij adhibendi, Mahumetanos omnes, negotiatores præ- fertim accersit: qui corrogatis centenis aureis, regem Gioghi, qui per id tempus illic agebat, nummis huiusmodi donarunt, eumq̄ in hunc modum alloquuntur: Nosti princeps, superioribus annis quum huc accedebas, nos honoratiore splendidiorēque apparatu, quàm in præsentiarum tecum egerimus, te excepisse: forte diminuti honoris causa te latet. Huic rei occasio- nem dedere hi gemini Christiani, nostræ fidei hostes acerrimi, qui Lusita- nos eorum omnium quæ hic aguntur, certiores reddunt. Propterea abs te supplicibus

supplicibus uerbis contendimus, ut acceptis centenis aureis, hos Christianos protinus cōfici iubeas. Quibus auditis, rex Gioghi illico occidendi Christianos memoratos ducentis hominibus munus delegat, qui subeuntes regis imperata, deni ac deni ceu cornicines ædibus Christianorum appellere cœperunt, quasi per speciem petendæ stipis. Verum Christiani ubi conspicati sunt frequentiores homines propius ad ædes accedere, suspicati sunt aliud quàm stipem eos quarere. Propterea arma condicōto expediunt, accedentes que submouere cœperunt: & dum è prospectibus eminus pugnāt, senos conficiunt homines, ac supra quadragenos consauciant. Tandem ij, quos Gioghæ appellant, funda fibrarunt sagittas ex ferro obrotundas peltæ instar. Quare ambo ic̄ti sunt: alter, id est, Ioannes Maria in capite: Petrus uero Antonius in fermore uulnus excepit adeo atrociter, ut uterque corruerit. Quibus uisis qui illò concesserant, accurere quamprimum, incisisq; iuguli uenis, concavis manibus sanguinem Christianorum hauriebant. At pellex Ioannis Mariæ natum ferens in urbem Canonor dilapsa est. Hunc natum octonis aureis emi, sacroque latice aspergi iussi, Laurentij indito nomine, in diui Laurentij gratiam: quoniam ea die, quæ sancto huiusmodi dicata est, sacro fonti immersus est: uerum intra annum ægritudine Gallica correptus, animam egit. Noueritis etiam id genus morbi peragrassse fermè orbem totum: quippe quod ultra urbem Calechut ad quadringenta millia passuum, coràm ego conspiciatus sum humanum genus inficiens irrepisse in gentes innumeras: Puam ipsi appellant: aiuntq; supra septimum ac decimum annum id morbi sauire in mortales haud cœpisse: estq; is morbus nostris ægritudinibus multo insidiosior, longeq; atrocior. Pua.

De classe urbis Calechut, deq; memorabili Christianorum cum Mahumetanis pugna, qua Lusitani fortitudine incredibili hostes uicerunt, rege Canonor ipsis uictoriam congratulante.

CAPVT XXXIX.

Igitur anno à partu uirginis quingentesimo sexto supra millesimū, quarto Idus. Martias perlatum est ad nos, memoratos Christianos occubuisse. Eadem die ab Calechut, Pauam, Capagot, Pandaram, & Trompatam clarissimis urbibus classis ingens instructissimæque, utpote octo ac ducentarum nauim soluit. Harum quatuor ac octuaginta naues onerariæ erant: reliquæ uero remis more liburnicarum agebantur, parao appellant. Vehebat classis ppe innumeros Mahumetanos, purpureis ex byssino gospiocq; refertis uestibus amictos. Gerebant item apices xylo fultos: honestabant item armillæ lacertos, chirotecisq; xylo refertis manus tegebantur: pro armis, arcubus lanceis, ense ac peltis, necnon omne genus tormentis more nostro utebantur. Quare Idibus Martijs sic instructam classem conspicati sumus: qua conspecta tanta erat nauium frequentia, ut eminus condensissi